

T.B.M.M.

(S. Sayısı: 969)

**Özür lü ller Hakkında ve Bazı Kanunlar ile Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı; Tekirdağ Milletvekili Mehmet Nuri Saygun'un Özür lü ller İdaresi Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi; İstanbul Milletvekili Lokman Ayva'nın Özür lü ller ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ile Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili Kemal Anadol, Samsun Milletvekili Haluk Koç ile 46 Milletvekilinin Özür lü ller Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/1029, 2/215, 2/424, 2/437)**

*Not: Başkanlıkça 1/1029 Esas No.lu Tasarı Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor; Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler; Adalet ile Plan ve Bütçe komisyonlarına, 2/215 Esas No.lu Teklif, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe komisyonlarına, 2/424 Esas No.lu Teklif, Adalet; Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe komisyonlarına, 2/437 Esas No.lu Teklif, Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor; Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe komisyonlarına havale edilmiştir.*

T.C.

Başbakanlık

5.5.2005

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-306/2125

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 14.3.2005 tarihinde kararlaştırılan "Özür lü ller Hakkında ve Bazı Kanunlar ile Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan  
Başbakan

## GENEL GEREKÇE

Anayasamızda özürlü bireylerin temel sorun alanları olan; eğitim, sağlık, çalışma hayatı, sosyal güvenlik ve toplumsal hayata uyum alanlarında özel düzenlemeler yapılmış ve özürlü bireylere bu alanlarda özel olarak korunacak grup olarak yer verilmiştir. Ancak, Anayasamızda yer alan bu hükümlere rağmen özürlü bireylerin sorunlarının azaltılmasında yeterli mesafe alınamamıştır. Mevzuatın dağılımı, hizmet sunumunun farklı kurumlar eliyle, koordinasyonsuz biçimde yürütülmesi ve standart uygulamaların olmaması özürlü bireylerin gereksinimlerinin karşılanamamasının başlıca nedenleridir. Özürlü bireylerin diğer toplum kesimleriyle birlikte gereksinimlerinin karşılanması, hizmetlerin sağlıklı bir biçimde planlanması ve toplumsal kaynakların rasyonel dağıtımı, konu ile ilgili özel politika ve hizmet modellerinin oluşturulmasını gerektirmektedir. Bu nedenle, ülkemizde, mevzuat içinde dağılık şekilde bulunan özürlü bireylere yönelik yasal düzenlemelerin ilkesel düzeyde yasal bir bütünlüğe kavuşturulması zorunludur. Bu zorunluluğun yerine getirilmesi, özürlülük konusunda kapsamlı bir bakış açısının gerçekleşmesi ve sorunlara tüm toplum kesimlerinin farkındalık ve duyarlılığının sağlanarak ortak bir anlayışa ulaşılmasıyla mümkün olacaktır.

Bu bakış doğrultusunda dünya genelinde özürlülükle ilgili tartışmalar, insan hakları ve ayrımcılık noktalarında devam etmektedir. Son yıllarda özürliülerin oluşturduğu organizasyonlar, özürliülüğün pozisyonunun yeniden belirlenmesi, insan hakları ve vatandaşlık hakları açısından bir çok çalışmalarda bulunmuşlardır. Bugünkü özürliü politikası kişilerin görme, işitme, zihinsel ve bedensel yetersizlikleri olması gibi fiziksel özelliklerine odaklanmadan kişinin yeteneklerine, topluma kazandırabileceklerine ve vatandaş olarak, insan haklarına saygı duymaya odaklanmaktadır. Bu politika, özürliüler ile ilgili ayrımcılığı vurgulayan yasalarda, özürliülere ve haklarına zarar vermeden uygulanabilir yasal düzenlemelere gidilmesi yönündedir.

Özürlülük; özürliü bireyi, ailesini, yakın çevresini ve ait olduğu toplumsal yapıyı ilgilendiren bir olgudur. Özürliü bireylerin diğer toplum kesimlerinden farklı olmayan temel gereksinimleri bulunmaktadır. Sağlık, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanma, eğitim görme, meslek ve iş edinme, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinlikler ile siyasal yaşama katılma bunların başında gelmektedir. Ancak temel gereksinimler açısından bir farklılık bulunmamasına karşın, bir özel gereksinim grubu oluşturan özürliü bireyler, bu hizmetlere ulaşabilirlik açısından diğer bireylere göre eşit olmayan bir konuma sahiptir ve bu anlamıyla da ayrımcılık belirginleşmektedir.

Ayrımcılık açısından değerlendirildiğinde; toplumsal alan ve yaşam çevresi, özürliü bireyler gözetilmeden düzenlenmektedir. Bu yapılanma, özürliü bireyi korumaya muhtaç ve dar bir çevreye bağımlı kılmakta, toplumsal yaşam içinde ulaşabilirliğini sınırlandırmakta ve engelli duruma getirmektedir. Bu düzenlemelerdeki temel ilke; özürliü bireylerin gereksinimlerinin diğer bireylerinkiyile eşit önemde olduğu, bu gereksinimlerin toplumsal planlamalarda esas alınması ve bütün bireylere ayrımcılığı ortadan kaldıracak ve eşit katılım fırsatını tanıyacak biçimde kullanılması olmalıdır.

Bu doğrultuda özürliüler alanında olsun veya olmasın uluslararası ve ulusal mevzuatta yer alan bütün haklar özürliüler için de geçerlidir. Devletler bu hakları ırkı, rengi, dili, cinsiyeti, dini, siyasal veya diğer alanlardaki görüşleri, ulusal, etnik veya toplumsal kökeni, mülkiyet durumu, doğumla ya da başka türlü edinilmiş konumu, özürlü nedeniyle hiçbir ayırım yapmaksızın tanırlar.

Bu bağlamda dünya ölçeğinde özürliülere yönelik yapılan her türlü çalışmanın ana hedefi özürliülerin toplumsal yaşama tam ve eşit katılımının sağlanması ve güçlendirilmesidir. İnsan hakları ve temel özgürlüklerin tam olarak hayata geçirilmesi, özürliülerin eşit fırsatlara sahip olmaları ve güçlendirilmeleri için esastır. Bölgesel farklılıkların, tarihsel, kültürel ve dini nedenlerin önemi akılda

tutulurken, siyasi, ekonomik veya kültürel sistemlerine bakılmaksızın, tüm insan haklarının ve temel özgürlüklerin korunmasını ve geliştirilmesini sağlamak ana hedeftir. Özürlü olmakla hiç kim-  
senin; bağımsız yaşama, yaşamdan haz duyma, kendi tercihlerini kullanma, topluma katkıda bulun-  
ma, bir meslek sahibi olma, ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel ve eğitsel alanlardan yararlanma, fir-  
sat eşitliği, tam katılım, istihdam, iyi bir yaşam standardına ulaşma ve kendine yeterli olma, kendi  
sorunlarının çözümüyle ilgili konularda söz ve karar sahibi olma hakları kısıtlanamaz ve engel-  
lenemez. Özürlülerin kendine yeterli, toplumla kaynaşabilen, üretici bireyler olarak yetişmelerini  
sağlamak için eğitsel, kültürel, ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması gerekir. Bütün hiz-  
metler, olanaklar ve avantajlar özürlülerin toplumla kaynaşmalarını engellemeyecek biçimde ve on-  
ların durumlarına ve ihtiyaçlarına uygun koşullarda düzenlenmelidir.

Ülkemizdeki özürlülük profiline ilişkin kapsamlı verilere ilk kez Türkiye Özürlüler Araştır-  
ması (2002) ile ulaşılmıştır. Bu veriler özürlüler konusunda acil sosyal politikalar oluşturulması ve  
yasal düzenlemeler yapılması gerekliliğini ortaya koymuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre ül-  
kemizde 8.431.937 kişi özürlü olarak yaşamını sürdürmektedir ve bunun genel nüfusa oranı  
% 12,29'dur. Bunların 2,58'i (yaklaşık 1,8 milyon) fiziksel özürlü, % 9,70'i (yaklaşık 6,6 milyon)  
ruhsal ve süreğen hastalığa sahiptir.

Özürlülük olgusu kendi içinde değerlendirildiğinde, özürlüler içinde en dezavantajlı grup, top-  
lumsal hayata yeniden kazandırılması hayli güç olan bakıma muhtaçlardır. Ülkemizde bakıma muh-  
taç özürlülere yönelik sosyal bakım hizmetleri ise son derece yetersizdir. Bundan dolayı gerek  
kurumsal, gerekse eve yönelik bakım hizmetleri alanında bakıma muhtaç özürlülerin günlük yaşam-  
larını kolaylaştırıcı projelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, özürlülük alanında temel  
hak ve hizmetlerden yararlanmada fırsat eşitliği yaratmanın yanı sıra, çalışabilir ve çalışmayacak  
durumda olan bakıma muhtaç özürlü bireylere yönelik hizmet sunumu ve uygulamalarının belirli  
bir standarda kavuşturulması, dil ve terminoloji birliğinin sağlanması gerekmektedir.

Tasarı, yukarıda belirtilen gerekçelerle hazırlanmıştır.

### MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1.- Madde ile, Kanunun amacı düzenlenmektedir. Özürlülerin sağlık, eğitim, rehabili-  
tasyon, istihdam, sosyal yardım alanlarında yaşadıkları sorunların çözümlenmesi ile özürlülere  
yönelik olarak hizmet veren kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon sağlanması için özürlüler  
alanında yasal düzenlemelerin yeterli seviyeye çıkarılması ve ilkesel düzeyde yasal bir düzenleme  
yapılması ve mevzuat arasında uyum sağlanması gerekli bulunmaktadır.

Madde 2.- Madde ile, Kanunun kapsamı düzenlenmektedir.

Madde 3.- Madde ile, Kanun içinde geçen terimlerin tanımı yapılmaktadır.

Madde 4.- Özürlülere verilecek hizmetlerin, ulusal ve uluslararası politikalara ve normlara uy-  
gun olarak yürütülmesi gereklidir. Madde ile, Kanunda belirtilen hizmetlerin yerine getirilmesinde  
uyulacak esaslar düzenlenmektedir.

Madde 5.- Günümüzde kişinin fizyolojik, psikolojik veya anatomik yapı ve fonksiyonların  
kayıbı ya da normalden sapmasına yönelik bir sınıflandırma sistemi kullanılmakta, bu sınıflandır-  
mada kişinin bedensel, zihinsel, ruhsal, işitsel ve duyuusal yeteneklerinin azalması veya kaybedil-  
mesi, aktivitesinin ve katılımının sınırlandırılması ve kişisel çevresel faktörlerin etkisi üzerinde  
durulmamaktadır. Özürlülük yalnızca bedensel yapı ve fonksiyonel kısıtlılıklarla değil, çevresel ve  
kişisel etmenlerin etkisi altında kişinin aktivite ve katılımının kısıtlanması ile ortaya çıkan bir

durum olduğuna göre, özürülülerin sınıflandırılmasında asıl temel alınması gereken nokta kişinin aktivite sınırlılığının yanı sıra katılım sınırlılıkları ve bunlara çevresel ve kişisel faktörlerin etkisidir. Kurum ve kuruluşların özürülülerin özür durumları ile ilgili ölçütleri arasında önemli farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Ayrıca ülkeler arasında da benzer değerlendirme farklılıkları olması nedeniyle Dünya Sağlık Örgütü uluslararası ve sektörler arası standart dilin oluşturulmasını hedefleyen bir sınıflandırma sistemi olan fonksiyona göre uluslararası sınıflandırma sistemini (International Classification of Functioning = ICF) oluşturmuştur. Bu sınıflandırma sistemi insan fonksiyon ve yetersizliklerini aktivite kısıtlılıkları, katılım kısıtlılıkları, çevresel ve kişisel etkenlerle birlikte değerlendirmektedir. ICF sağlık bilgi sisteminin, sistematik bir kodlama sistemi oluşturmak, özürülülerle ilgili kurumlar arasında standart bir dil geliştirmek, ülkedeki sağlık sistemi ve hizmetlerinin değerlendirilmesini sağlamak gibi amaçları vardır. ICF sağlıkla ilgili bir sınıflandırma olmasına rağmen farklı sektörler tarafından kullanılabilir. Sigorta, sosyal güvenlik, insan hakları ve iş sağlığı, eğitim, ekonomi gibi alanlarda yapılacak araştırmalarda, plânlama ve politika oluşturma çalışmalarında kullanılabilir. Madde ile, Türkiye'de hâlihazırda kullanılan ve her kurum için farklı özellikler içeren özürülüler ile ilgili sınıflandırma sistemlerinin değiştirilerek, özürülülüğe yol açan bütün etmenlerin göz önünde tutulduğu standart uluslararası geçerliliği olan bir sınıflandırma sisteminin getirilmesi ve özürülülük tespitinin temellerini dünyada da cari olan bu sınıflandırmaya göre yapılmaları hedeflenmektedir.

Madde 6.- Özürülülük ölçütüne göre ağır özürülüler rehabilitasyon hizmeti alamamaktadırlar. Bakım hizmetlerine ihtiyacı olan kişinin bunu talep etmesi hakkıdır. Konuya insan hakları çerçevesinde yaklaşılması ve sosyal bakım hizmetlerine ihtiyacı olan kişinin bu hizmetleri talep etmesinin insan haklarından kaynaklanan bir hak olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir. Madde ile, özürülü kişilerin bakım ve rehabilitasyonlarının yapılması, bunlardan ihtiyacı olanların geçici veya sürekli bakım altına alınması veya evde bakım hizmeti sunulması öngörülmektedir.

Madde 7.- Bakım hizmetlerinin sunumunda merkezî idarenin yanında yerel yönetimlerin, gönüllü kuruluşların, sosyal denetimli serbest piyasa modeline uygun olarak gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin de görev ve yetki sahibi olmasında yarar görülmektedir. Ancak yerel yönetim kurumlarının, gönüllü kuruluşlarının, gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin bu alanda hizmetlerini yaygınlaştırmalarını müteakiben merkezî idarenin uygulamadan çekilmesi hedeflenmektedir. Merkezî idareden beklenen; bu alanda hizmet sunacak kurum ve kişilere örnek hizmeti göstermesi, resmî ve özel kuruluşlar için yasal düzenlemeleri yapması, hizmetin standartlarını ve ilkelerini belirlemesi, rehberlik ve denetim hizmetlerini sunması, ulusal plânlama ve politikaları yönlendirmesidir. Madde ile, bakım hizmetlerini Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünden ruhsat alan gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarının verebilmesi öngörülmektedir.

Madde 8.- Sosyal hayatta pratik olarak uygulanması gereken bir hizmetin teorik ve akademik bir alt yapısının oluşturulması ve geliştirilmesi, toplam kalite anlayışı çerçevesinde kalıcı etkinliğinin sağlanması açısından şarttır. Nitekim bakım hizmetleri alanında ileri bir seviyede olan gelişmiş ülkelerde, bakım, geniş anlamda sosyal hizmetler, dar anlamda bakım bilimine ait alt dallardan oluşan disiplinler arası bir bilim dalı olarak yüksek okullarda okutulmaktadır. Sosyal bakım hizmetlerinin sunumunda kişinin psiko-sosyal, biyolojik ve fiziksel özelliklerinin ve ihtiyaçlarının bir bütün olarak ele alınmasında ve hizmetlerin bu anlayış çerçevesinde plânlanmasında fayda görülmektedir. Aksi hâlde biyolojik veya fiziksel ihtiyaçları giderilen, ancak psiko-sosyal ihtiyaçları ih-

mal edilen kişiye sunulan hizmetler yeterli olmayacağı gibi, bakıma muhtaç kişinin hayata bağlılığı da olumsuz yönde etkilenecektir. Sosyal bakım biliminin içeriğini, temel esaslarını ve aksiyon alanlarını belirlemek, sosyal bakım çerçevesinde sunulan ders programlarını güncelleştirmek, gerek eve gerekse kurumsal bakım hizmetlerine yönelik teorik olarak oluşturulan standart bakım modellerinin hayata geçirilmesindeki etkinlikleri değerlendirmek, bakım kalitesini artırıcı tedbirleri ve uygulamaları tasarlamak gibi bilimsel ve kurumsal yönden uzmanlık gerektiren bir çok konunun ve sorunun ortaklaşa yürütülmesi zaruridir. Ayrıca sosyal bakım hizmetleri kapsamında özürllüer önemli bir yer almaktadır. Bu nedenle madde ile, ortak çalışmaların koordinatörlüğü görevi Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne verilmektedir. Sosyal bakım hizmetleri, gerek bilimsel gerekse meslekî açıdan birçok disiplin ve çalışma alanı ile yakından ilgilidir. Bakıma muhtaç kişinin demografik ve şahsî özelliklerinin yanında hastalık veya özürllülük türüne göre de farklı branşların elemanlarına veya bu branşlarda da eğitim almış sosyal bakıcılara ihtiyaç vardır. Örneğin bakıma muhtaç yaşlıların, hastaların bakım ihtiyacının, gerontoloji ve geriatri, sosyal tıp ve sağlık psikolojisi gibi disiplinlerin temel eğitimini almış sosyal bakıcı tarafından karşılanması isabetli olacaktır.

Madde 9.- Evde bakım hizmetleri hastalık, özürllülük, yaşlılık ve analık durumunda aileye verilen her türlü desteği kapsar. Bu hizmetin temel amacı, muhtaç bireyin ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılayarak aileye destek vermek ve böylece hem bir bütün olarak ailenin hem de tüm aile üyelerinin işlevselliğini artırmaktır. Bakıma muhtaç birey için ise amaç, ev dışında kurumsal yardım almaya geciktirmek ve böylece bireylerin kendi evlerinde olabildiğince uzun, bağımsız, rahat ve huzurlu bir şekilde yaşamalarını sağlamaktır. Kurum bakımı ise, sosyal ve ekonomik yoksunluk içinde bulunan veya evde bakım istemeyen bireylerin sağlık, sosyal, psikolojik ihtiyaçlarının giderildiği, boş zamanlarını değerlendirici etkinliklerin yapıldığı, sosyal ilişkilerinin ve aktivitelerinin artırıldığı, toplu bakımın yapıldığı kurum bakımındır. Bakım hizmetlerinde; sürekli destek, bakım, tedavi ve korunmaya gereksinimi olan bireylere yaşadıkları ortamda yaşam desteği verecek hizmetlerin devamını sağlamak ve yaşam kalitelerini artırıcı önlemlerle, insanca ve özel ihtiyaçları karşılanarak yaşam haklarının güvence altına alınması hedeflenmektedir. Çevresel, fiziksel, sosyal ve duygusal gereksinimi olan ve bakım hizmetinden yararlanmak isteyen bireylere geniş bir seçme özgürlüğü sunulmalıdır. Esas olan; bireyin özürllünün etkisinin azaltılarak ev ve çevresel düzenlemelerle bulunduğu ortam içinde bağımsızlığını sağlayarak destek vermektir. Ancak, özürllülük ve bağımlılık oranı yüksek olan bireylerin kurum bakımını, bağımlılık oranı düşük olanların ise evde bakım hizmetini seçme hakları vardır. Madde ile, bakım hizmetlerinin öncelikle kişinin sosyal ve fiziksel çevresinden ayrılmadan sunulması öngörülmektedir.

Madde 10.- Rehabilitasyonun özürllü bireyin günlük yaşamda, sosyoekonomik alanda bağımsızlığının geliştirilmesi ve sağlanmasında, toplumsal yaşam içerisinde tam ve eşit koşullarda yer almasının sağlanmasında çok büyük önemi bulunmaktadır. Bu hizmetin sunulması bütün özürllülerin hakkıdır. Özürllünün; özürllünün türü, derecesi, nedeni, özürllünün sosyoekonomik seviyesi, yahut sair nedenlerle rehabilitasyon hizmetlerinin verilmesinde ayırım yapılarak, özürllü bireylerin bu hizmetlerden elde edebileceği yarar ve gelişme engellenemez. Rehabilitasyon hizmetlerinin bütün özürllülere verilmesinin yanı sıra, rehabilitasyonun her aşamasında özürllü ve ailelerinin aktif katılımının sağlanması rehabilitasyon hizmetlerinden beklenen yararın en üst düzeyde olmasını sağlayacaktır. Rehabilitasyon organizasyonunda, bireylerin yetenekleri, yaşam biçimleri ve beklentileri dikkate alınarak plânlama yapılması gerekir. Rehabilitasyon programlarının bireysel ihtiyaç ve taleplerini

kapsayacak şekilde düzenlenmesi rehabilitasyondan elde edilecek yararların en üst düzeyde olması açısından önem taşımaktadır. Madde ile, özürli bireylerin rehabilitasyon hizmetinden eşit şekilde yararlanmaları; rehabilitasyon programlarının bireysel ihtiyaçlarına, beklentilerine ve yaşam biçimlerine uygun olarak düzenlenmesi hedeflenmektedir.

Madde 11.- Özur oranının azaltılması; özürllülüğe yol açan risk faktörlerinin önlenmesi ile mümkündür ve bu rehabilitasyonun temel hedeflerinin başında gelir. Bu nedenle koruyucu hizmetleri, tarama ve erken müdahale programları önem kazanmaktadır. Özürllülüğün tümünü önlemek mümkün olmayabilir, ancak önenebilecekler konusunda gerekli önlemleri almak, önenemeyenlere yönelik rehabilite edici hizmetleri de nitelik ve nicelik olarak yeterli hâle getirmek gerekir. Rehabilitasyon, sadece özürllülük ortaya çıktıktan sonra devreye girmez, koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini de içerir. Bu nedenle rehabilitasyon alanlarına göre hizmetler organize edilmelidir. Bir çok özürllülük önenebilir niteliktedir. Özürllülüğün önlenmesindeki en önemli faktör, toplumun bilgi ve bilinç düzeyinin yükseltilmesidir. Bu nedenle özürllülükle ilgili; beslenme, gerekli vitamin kullanımı, enfeksiyon hastalıklarına karşı aşılama gibi koruyucu önlemler konusunda yapılacak toplumu bilgilendirici kampanyaların büyük önemi bulunmaktadır. Gelişim dönemleri içinde en önemli dönem 0-6 yaş dönemidir. Bu dönemde çocuğun gelişiminin desteklenmesi, fiziksel, motor, sosyal, ruhsal ve zihinsel gelişimlerinin izlenmesi, genetik geçişli ve özürllülüğe neden olabilecek hastalıkların erken teşhis edilmesinin ve erken müdahale edilmesinin sağlanması, özürllülüğün önlenmesi, var olan özürün şiddetinin olabilecek en düşük seviyeye çekilmesi, ilerlemesinin durdurulması çocuğun ruhsal, bedensel her açıdan sağlıklı bir yetişkinlik dönemi geçirilebilmesi için çok önemlidir. Bu dönemde ailelerin çok önemli rolü ve etkisi bulunmaktadır. Bu nedenle ailelere sosyal, ekonomik, psikolojik destek, danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin verilmesi gereklidir. Madde ile, yeni doğan, erken çocukluk ve çocukluğun her döneminde çocukların fiziksel, motor, sosyal, ruhsal ve zihinsel gelişimlerinin izlenmesi, genetik geçişli ve özürllülüğe neden olabilecek hastalıkların erken teşhis edilmesi sağlanarak, özürllülüğün önlenmesi, daha pahalı olan tedavi maliyetlerinin azaltılması, var olan özürün ilerlemesinin durdurulması amaçlanmaktadır.

Madde 12.- Özürli bireylerin bireysel özellikleri, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda meslekî eğitim hizmetlerinden yararlanabilmeleri iş ve meslek analizlerinin yapılarak işin özellikleri ile bireyin özelliklerinin karşılaştırılması ile mümkün olabilecektir. Özürllüler için iş ve meslek analizlerinin yapılması ve bu doğrultuda özürllülerin kendileri için en uygun olan meslekte eğitim almaları hedeflenmektedir. Eğitim öğretimin her aşamasında özürli bireylerin bireysel özellikleri, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda meslekî eğitime yönlendirilmeleri gerekmektedir. Madde ile, özürli kişi ile işin özelliklerinin karşılaştırılmasına yönelik danışmanlık hizmetlerinin yerine getirilerek, meslekî yönlendirme hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması hükme bağlanmaktadır.

Madde 13.- Çağımızda çalışma, bir insan hakkı olarak değerlendirilmektedir. İnsan hakları kavramının gelişim süreci içinde bir sosyal hak olarak kabul gören çalışma; her çağdaş toplumda tüm bireyler için ulaşılmak istenen bir hedeftir. Herkes için temel bir hak olan çalışma, günümüzde insanlar için maddî kazanç sağlamak ve yaşamı devam ettirmenin ötesinde anlamlar taşımaktadır. Çalışma; aidiyet duygusu, kendine güven ve benlik saygısının gelişmesi ve sosyalleşme için, yani temelde psikolojik sağlığın korunması için gerekli bir koşuldur. Toplumun tüm bireyleri için önemli olan çalışma hakkı, özürllüler için, yaşadıkları topluma ulaşmada kilit rol oynamaktadır. Bir şey üretmek için bedensel ve zihinsel olarak çaba harcama anlamına gelen çalışma, birey ve içinde yaşadığı toplum açısından çok önemli anlamlar içermektedir. Her şeyden önce bireyin güven için-

de var olabilmesi, kendini gerçekleştirebilmesi ve varlığını sürdürebilmesi çalışmasına bağlıdır. Herkes gibi özürlü bireyler de yetenekleri doğrultusunda istediği mesleği seçmekte ve çalışmak istediği alanı belirlemekte özgürdür. Ancak, toplumsal önyargılar ve varsayımlar nedeniyle özürlü bireyler istedikleri mesleği seçmekte, çalışmak istedikleri alanı belirlemekte engellerle karşılaşmaktadırlar. Madde ile, özürülülerin mesleğini seçme ve bu alanda eğitim alma hakkı önündeki engellerin kaldırılması hedeflenmekte, ayrıca bu hizmetlerin belediyeler tarafından da verilebilmesi öngörülmektedir.

Madde 14.- Özürülülerin istihdam edilmeleri; hem özürlü hem de özürülünün ailesi ve çevresinde bulunan bireyler için yararlar sağlamaktadır. Buna karşılık özürülülerin toplumla bütünleşmesinde kilit rol oynayan istihdamın önündeki engeller çeşitlidir. Bu engellerden biri ülkenin ekonomik yapısından kaynaklanan işsizlik sorunudur. Özürülüler, işsizliğin ekonomik ve sosyal sonuçlarından en ağır şekilde etkilenen toplumsal kesimlerin başında gelmektedir. İşverenlerin özürülülerle karşı salt özürlü olmalarından kaynaklanan bireyin çalışamayacağı veya belirli işleri yapamayacağına yönelik varsayımları, bilgi eksiklikleri ve önyargıları bulunmakta ve bu önyargılar özürülülerin istihdamında önemli bir engel teşkil etmektedir. Özürülüler işgücü piyasasında diğer bireylerle aynı eğitim düzeyine ve aynı vasıflara sahip olsalar bile tercih edilmemekte, özürleri nedeniyle işe alımda ayrımcılıkla karşılaşabilmektedirler. Özürlü bireylerin kişisel olarak değerlendirilmesi sonucu, işini yapmasına herhangi bir engeli yok ise ve işverenin özürlü bireyi istihdam etmesinde hiçbir zararı olmuyor ise özürülülük bireyin istihdam edilmesine hiçbir şekilde engel değildir. Özürlü bireyler diğer insanlara tanınan istihdam olanaklarından yoksun kalmamalıdır.

Özürlü bireylerin iş piyasasına entegrasyonlarını iyileştirmeye yönelik stratejilerin temel ilkelerinden birisi de, iş bulma aşamasında yaşanan güçlüklerle özel bir önem verilmesidir. Bu süreçte yaşanan varsayımlar, bilgi eksikliği ve önyargılar nedeniyle özürülüler bir çok engelle karşılaşmaktadırlar. Bunun yanı sıra doğrudan işle ilgili olmayan özelliklerin aranması, örneğin; bir daktilograf alımında enerjik bireylerin arandığının ilan edilmesi gibi, başvuruların ve seçimin özürülüler için ulaşılabilir ve uygun olmayan mekanlarda yapılması, başvuru formunda uygun olmayan bilgilerin doldurulması veya elle yazılmasının istenmesi, istenen çalışma süreleri ve şartlarının özürlü bireye uygun olmaması gibi nedenler de özürülülerin iş başvurusunda ve seçim sürecinde karşılaştıkları engellerden bazılarıdır. Bunlar özürülülerin fırsat eşitliğini engellemekte ve ayrımcılığa neden olabilmektedir.

Çalışan veya iş başvurusunda bulunan özürülüler diğer bireylere nazaran farklı uygulamalarla karşılaşabilmektedir. Özürülüler zaman zaman özrü nedeniyle işe tercih edilmeme, uygun olmayan şartlarda çalışmaya zorlanma, eşit işe eşit ücret alamama, terfi ettirilmeme gibi adil olmayan davranışlarla karşılaşabilmektedirler. Madde ile, özürlü bireylerin işgücü piyasasında karşılaştıkları ayrımcı uygulamaların engellenmesi, özürülülerin iş başvurusunda, seçim sürecinde karşılaştıkları engellerin en aza indirilmesi, mümkünse ortadan kaldırılması, yarışma şartlarının eşitlenerek istihdamlarının kolaylaştırılması amaçlanmaktadır.

Madde 15.- Eğitim, uluslararası belgeler ile iç hukukumuzda özürülülerle tanınması hükme bağlanmış temel bir haktır. Özürlü bireylerin de herkes gibi; genel kültürlerine katkıda bulunacak ve kendilerine eşit fırsatlar sunacak, yeteneklerini, düşünme yetisiyle, manevî ve sosyal sorumluluk duygusunu geliştirmelerini ve toplumun yararlı bir üyesi olmalarını sağlayacak eğitimden yararlanma hakkı vardır. Ancak, yasalar ile özürülülerle tanınmış olmasına karşın, bu hak, ülkemizde yeterli düzeyde sağlanamamaktadır.

Yükseköğretim Kurulu bünyesinde kurulması öngörülen Özürlüler Danışma ve Koordinasyon Merkezi ile, üniversitelerde bulunan bu açık kapatılacak ve özürlü öğrencilere uygun eğitim, araştırma ve barındırma ortamları ile özel ders materyallerinin hazırlanması ve temini gibi konularda çalışmalar yapılacaktır.

Madde ile, özürlü bireylerin eğitim haklarını engellenmeden kullanmalarının sağlanması ve görme özürlüler için eğitim sisteminin her kademesinde ihtiyaç duydukları, kabartma kitap, sesli kitap ve benzeri materyallerin Millî Eğitim ve Kültür ve Turizm bakanlıklarınca temini öngörülmektedir.

Madde 16.- Özürlü çocukların alanında uzmanlaşmış kişilerden oluşan bir kurul tarafından eğitsel yönden değerlendirilmesi, tanılanması, ihtiyaçlarının tespit edilmesi ve bu doğrultuda eğitim plânlanması yapılmasının büyük önemi bulunmaktadır. Böylece çocuk her yönüyle değerlendirilebilecek, ihtiyaçları ve gereksinimleri belirlenebilecek, yeterlilikleri ve sınırlılıkları göz önünde bulundurularak, uygun düzenleme ve desteklerle eğitim alması ve bu eğitimden en yüksek seviyede yarar elde etmesi sağlanabilecektir. Bu değerlendirme ve plânlamada ailenin aktif ve etkin katılımının sağlanması da özellikle önemlidir. Çocuğu her yönüyle en iyi şekilde tanıyan, isteklerini beklentilerini en iyi şekilde bilen ailelerdir. Aileler bu anlamda yol göstericidir. Aynı zamanda eğitim, eğitim ortamında başlayıp, eğitim ortamında bitmez. Günün her saatinde ve her ortamda devam eden bir süreçtir. Burada ailenin katılımının ve desteğinin sağlanması gerekmektedir. Plânlanan eğitim programından beklenen yararın sağlanması plânlama aşamasından uygulamaya kadar ailenin her süreçte katılımıyla sağlanabilir. Eğitim programları her yıl gözden geçirilerek, yararı tartışılmalı, eksikleri belirlenmeli ve çocukta yaşanan gelişmelere göre yeniden gözden geçirilerek, plân yenilenmelidir. Madde ile, özürlülerin eğitsel değerlendirme ve tanılamasının il millî eğitim müdürlükleri rehberlik araştırma merkezlerinde uzman kişilerden oluşan ve özürlünün ailesinin de yer aldığı kurul tarafından yapılması ve eğitim plânlamasının geliştirilmesi öngörülmektedir.

Madde 17.- Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine hem Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğünce hem de Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce açılış izni verilmesi uygulamada sorunlara yol açmaktadır. Madde ile, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine açılış izni verilmesi yetkisi Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğüne verilerek bu sorunun ortadan kaldırılması öngörülmektedir.

Madde 18.- Madde ile, daha önce 2828 sayılı Kanun hükümleri gereğince Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce açılma izni verilmiş olan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin 31.12.2006 tarihine kadar Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenen esaslara uygun olarak açılış izinlerinin yenilemeleri öngörülmektedir.

Madde 19.- Mevcut yapılarda özürlüler için fizikî düzenlemeler bulunmamakta, bu düzenlemelerin gerçekleştirilmesi ise kat malikleri kurulunun oybirliğini gerektirmektedir. Madde ile, apartmanlarda özürlülere yönelik olarak yapılması gereken düzenlemelerin, oybirliği sağlanamaması durumunda, bir komisyon tarafından değerlendirilmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır. Tadilatın yapılması halinde giderler, 634 sayılı Kanunun 42 nci maddesine göre yeniliklerden faydalanan tarafından faydalanma oranına göre karşılanacaktır.

Madde 20.- Madde ile, kariyer mesleği olan özürlülerin durumlarına uygun kadrolarda çalışabilmelerine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 21.- Madde ile, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi çalışanların atamalarının, geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerden, hayatını başkasının yardım ve bakımı olmadan devam



ettiremeyecek derecede özürlü ve özel eğitim alması gerektiğini belgeleyenlerin eğitim göreceği il veya ilçe sınırları içine yapılması öngörülmektedir.

Madde 22.- Madde ile, ekonomik güçlükler yaşayan ve emsallerine oranla daha fazla harcama yapmak durumunda olan özürliilerin yurt sınırları içinde brüt 200 metrekareyi geçmeyen tek meskeni olması hâlinde emlak vergisi muafiyetinden yararlanmaları öngörülmektedir.

Madde 23.- Madde ile, görme özürliülerle, işitme ve konuşma özürliülerin noterlik işlemlerinde, isteğe bağılı olarak iki tanığa gerek kalmadan işlem yaptırabilmeleri öngörülmektedir.

Madde 24.- Madde ile, imza atabilen görme özürliülerin noterlik işlemlerinde mühür kullanması ve parmağının bastırılması zorunluluğunun kaldırılması öngörülmektedir.

Madde 25.- Madde ile, 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda değişiklik yapılarak 65 yaşını doldurmadığı halde başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek şekilde malû olduklarını tam teşekküllü hastanelerden alacakları sağıık kurulu raporu ile herhangi bir işe yerleştirilemeyen özürliülere, anılan Kanun uyarınca yapılan aylık ödemelerin artırılması öngörülmektedir.

Madde 26.- Madde ile, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne verilecek bakım hizmetine ilişkin olarak, ilgili mevzuata bakıma muhtaç özürliü tanıını eklenmiştir.

Madde 27.- Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin, Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından ruhsatlandırılmaları uygulamada sorunlara yol açmaktadır. Madde ile, bu merkezlerin ruhsatlandırılmasındaki ikili uygulamanın kaldırılması amaçlanmaktadır.

Madde 28.- Madde ile, 2828 sayılı Kanuna iki madde eklenmektedir.

Ek 7 nci madde ile, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne verilecek bakımın ağır özürliü hizmetine ilişkin olarak, ilgili mevzuatta hizmet sunumu, izin, denetim, ücretlendirme ve ödemelerin usul ve esasları düzenlenmektedir.

Ek 8 inci madde ile de, ülkemizde profesyonel olarak işaret dili tercümanlığı yapacak uzmanlar bulunmadığından Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünde işaret dili bilen personelin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 29.- Madde ile, özürliülerin araçları için ayrılmış park yerlerine park etme yasağı getirilmekte ve çoğu dünya ülkesinde olduğu gibi özürliüler için ayrılmış park yerlerine park edenler için cezaların artırılması öngörülmektedir.

Madde 30.- Madde ile, özürliülerin eğitimleri, meslekleri ve günlük yaşamlarında kullanmaları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gerecin katma değer vergisinden muaf tutulması amaçlanmaktadır.

Madde 31.- Sportif aktivitelere katılan özürliüler, sağıık bireylerle bir araya gelerek bir gruba ait olma, paylaşma, işbirliği duygularını yaşayarak olumsuz duygulardan kurtulmakta, kendilerine ve topluma karşı olumlu tutum geliştirmektedirler. Spor kişilere özrü ile başa çıkmasını ve özrü nü hafifletmesini öğreten, kas ve sinir sistemini, zihinsel reaksiyonlarını, vücudun fizyolojik ve metabolik gelişimini destekleyen bir araçtır. Bu nedenle de spor konusunda teşvik edilmeleri ve önlendeki engellerin kaldırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Madde ile, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün görevleri arasına özürliülerin spor yapabilmelerinin sağııklanması ve bunun yaygınlaştırılması hususu eklenmektedir.

Madde 32.- Madde ile, genel olarak işsizliğin özel olarak da özürliü işsizliğinin önlenmesinde çok önemli bir yere sahip olan çıraklık eğitiminden özürliülerin de fırsat eşitliğı ilkesi doğrultusunda-

da yararlanabilmeleri için özürli bireyin bilgi, istek, yetenek ve becerileri doğrultusunda eğitim göreceği mesleği bir arada ele alacak olan ve bu alanda uzman kişilerden oluşan bir kurul oluşturulması öngörülmektedir.

Madde 33.- Rehabilite edici hizmetlerde kullanılan ortopedik ve diğer yardımcı araç ve gereçleri üreten kuruluşlar, standarda ve özürli bireyin durumuna uygun olarak üretim yapmamakta, cihaza uyum için yeterli hizmetleri verememektedir. Madde ile, bu kuruluşların açılışının, işleyişinin, üretim ve personel standardı sağlanmasının Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülmesi öngörülmektedir.

Madde 34.- Madde ile görme, ortopedik, işitme, dil-konuşma, ses bozukluğu, zihinsel ve ruhsal özürli çocuklardan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulları tarafından, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine devam etmeleri uygun görülenlerin eğitim giderlerinin, uygulamada birliği sağlamak için her yıl bütçe uygulama talimatında belirlenen miktarı kadarının Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine konulması öngörülmektedir.

Madde 35.- 3960 sayılı Kalıtsal Hastalıklarla Mücadele Kanununda, kalıtsal kan hastalıklarından thalassemia ve orak hücreli anemi dâhil olmak üzere bütün kan hastalıklarıyla koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında mücadele etmek hedeflenmiştir. Bu Kanunda belirtilen kalıtsal hastalıklar sadece kalıtsal kan hastalıkları ile sınırlı tutulmuştur. Madde ile, mücadele edilmesi düşünülen hastalıklar ihtiyaçlara göre yeniden düzenlenmektedir.

Madde 36.- Madde ile, radyo ve televizyon programlarında özürllük olgusunun olumsuz bir biçimde yer almaması ve topluma bu şekilde yansıtılmaması öngörülmektedir.

Madde 37.- Madde ile, özürli ve eski hükümlü çalıştırmamaktan doğan para cezalarının Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bölge müdürlüğü yerine Türkiye İş Kurumu bölge müdürlükleri tarafından tahakkuk ettirilerek işlemlerin uzamasının önlenmesi ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bölge müdürlüklerinin iş yüklerinin azaltılması öngörülmektedir.

Madde 38.- Ülkemizin toplam nüfusunun yarısına yakını büyükşehir belediyeleri sınırları içinde yaşamaktadır. Madde ile, özürllülerin yerel düzeydeki sorunlarının çözüme kavuşturulması amacıyla kendilerine en yakın birimler olan belediyeler bünyesinde danışmanlık hizmeti vermek üzere büyükşehir belediyeleri, bağlı ilçe ve ilk kademe belediyelerinde özürli hizmet birimleri oluşturulması öngörülmektedir.

Madde 39.- Madde ile, Özürllüler İdaresi Başkanlığının görevleri arasında bulunan özürli kimlik kartı hazırlama veya verme yetkisinin ilgili kamu kurumlarına devrine imkan tanıyan düzenleme yapılmaktadır.

Madde 40.- Madde ile, Kültür ve Turizm bakanlıklarının birleştirilmesi sonucunda Özürllüler Yüksek Kurulunda açığa çıkan üyeliğe, duyulan ihtiyaç nedeniyle Devlet Personel Başkanının üyeliği öngörülmektedir. Yine, "en fazla üyesi bulunan işçi ve işveren konfederasyonlarının başkanı" ibaresi konuyla ilgili uzman katılımının sağlanabilmesi amacıyla "en fazla üyesi bulunan işçi ve işveren konfederasyonlarının temsilcileri" olarak değiştirilmekte ve Özürllüler Yüksek Kurulu üyeleri arasına Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürü, İçişleri Bakanlığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanlığı ve Türkiye Barolar Birliği Başkanlığını temsilen birer üyenin katılması öngörülmektedir.

Madde 41.- Madde ile, Özürllüler Yüksek Kurulunun görevleri arasına; özürli haklarının korunması, geliştirilmesi, uygulanmasının izlenmesi, izleme sonuçlarının değerlendirilmesi ve mevzuatta ve uygulamada görülen aksaklıkların giderilmesi, ulusal mevzuat ile uluslararası mev-

zuat arasındaki uyumsuzlukların giderilmesi amacıyla özürlülerle ilgili hakları izlemek ve değerlendirmek ile özürlü haklarına ilişkin ulusal politikanın oluşturulmasına yardımcı olmak ve uygulamalarda birliktelik sağlamak görevlerinin eklenmesi öngörülmektedir.

Madde 42.- Görme, ortopedik, işitme, dil-konuşma, ses bozukluğu, zihinsel ve ruhsal özürlü çocuklardan özel eğitim değerlendirme kurullarınca özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine devam etmeleri uygun görülenlerin eğitim giderlerinin her yıl bütçe uygulama talimatında belirlenen miktarı kadarı Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanması öngörüldüğünden madde ile 506 sayılı Kanunun ek 37 nci maddesi yürürlükten kaldırılarak mükerrerliğin önlenmesi amaçlanmaktadır.

Geçici Madde 1.- Madde ile, Kanunda öngörülen yönetmeliklerin Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde yürürlüğe konulması amaçlanmaktadır.

Geçici Madde 2.- 1997 yılında 3194 sayılı İmar Kanununda yapılan değişikliğe rağmen mevcut yapı ve alanlarda özürlülere yönelik düzenlemelere rastlanmamaktadır. Bugün kullanılmakta olan ve tamamına yakını özürlüler için ulaşılabilir olmayan okul, hastane, belediye, sağlık ocağı gibi resmî binalar ile özel eğitim, özel sağlık, sinema, tiyatro, çarşı, otel, yurt, kütüphane, müze, konferans salonu gibi umumî binaların özürlüler açısından erişilebilir duruma getirilmesi büyük önem arz etmektedir. Aynı durum özürlüler için erişilebilirlik koşullarını taşımayan mevcut yaya yolları, yaya geçitleri ve açık alan düzenlemeleri için de geçerlidir. Madde ile, mevcut bina ve açık alanların uzun süre kullanılacağı göz önüne alındığında, mevcut resmî ve umumî binalar ve kamusal açık alanlar için makul düzenleme koşullarının tanımlanması ve bir uygulama programının yapılması, mevcut umumî yapı ve kamusal açık alanların beş yıl içinde özürlülerin erişimine uygun duruma getirilmesi amaçlanmaktadır.

Geçici Madde 3.- Madde ile, beş yıl içerisinde, şehir içinde kullanılan belediye ve özel tüm toplu taşıma araçlarının özürlülerin erişebilirliğine uygun duruma getirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 43.- Yürürlük maddesidir.

Madde 44.- Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Özürlüler İdaresi Başkanlığı Teşkilatı ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

*Mehmet Nuri Saygun*

Tekirdağ

GEREKÇE

Özürlülerle ilgili olarak yapılacak çalışmaların ve planların, etkin ve verimli bir biçimde yapılabilmesi için özürlülerle ilgili güncel ve geçerli bilgilerin araştırmalar yoluyla elde edilebilmesine ve derlenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Çeşitli yollardan edinilen bu bilgilerin tek bir yerde toplanarak, bir veri tabanı oluşturulması ve bunların güncelleştirilmesi gerekmektedir. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığının kuruluş amacı doğrultusunda ulusal ve uluslar arası kurum ve kuruluşlar arasında etkin ve verimli şekilde işbirliği ve koordinasyonun sağlanması her şeyden önce çağdaş bilgi teknolojilerini kullanmaktan geçmektedir. Madde ile, Özürlüler İdaresi Başkanlığının görevleri çerçevesinde, özürlülerle ilgili tüm bilgilerin saklanması, değerlendirilmesi ve ihtiyaç sahiplerine en kısa yoldan ulaştırılması ve bilgilerin tek merkezde toplanması için değişiklik ihtiva edilen bilgilerin bir ay içinde gönderilmesi hükme bağlanmalıdır.

**TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ MEHMET NURİ SAYGUN'UN TEKLİFİ**  
**ÖZÜRLÜLER İDARESİ BAŞKANLIĞI TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA**  
**KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN**  
**TEKLİFİ**

MADDE 1.- 25.3.1997 tarihli ve 571 sayılı Özürlüler İdaresi Başkanlığı Teşkilatı ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 1.- Kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlar, özürlülere ilişkin bilgilerdeki değişiklikleri, oluştuğu tarihten itibaren bir ay içinde Özürlüler İdaresi Başkanlığına gönderirler"

MADDE 2.- 571 sayılı Özürlüler İdaresi Başkanlığı Teşkilatı ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 1.- Kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlar, özürlülere ilişkin mevcut bilgileri bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten üç ay içinde Özürlüler İdaresi Başkanlığına gönderirler"

MADDE 3.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

## TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

28.1.2005

Lokman Ayva

İstanbul

### GENEL GEREKÇE

Bütün dünya toplumlarında olduğu gibi bizim toplumumuz içinde de sakat, özürlü veya engelli olarak adlandırılan vatandaşlarımız vardır. Bu vatandaşlarımız bedensel veya zihinsel olarak toplumun çoğunluğuna göre çeşitli derecelerde farklılık gösterirler. Bu farklılıklar toplum tarafından negatif olarak algılanmaktadır. Bunun nedeni de toplumun, bu farklılıklara maruz kalmış kişilerin acı çektiği yargısına sahip olmalarıdır. Negatif algılanmanın altında yatan neden olarak farklılığın- dan dolayı insanların acı çektiği yargısı karşımıza çıkmaktadır. Bir anne çocuğunun kör olmasına üzülür; çünkü, çocuğu kör olduğu için okuyamayacak, bir meslek edinemeyecek, evlenemeyecek, kendini koruyamayacak, dünyayı göremeyecek, herkes ona acıyacaktır. O anneye ve toplumsal paradigmaya göre bütün bu olamayacakların nedeni körlüktür. Halbuki eğitim gören, meslek edinen, evlenen, kendini koruyabilen, hatta terörist olan, durumuna gıpta edilen, tarihe mal olmuş körler de vardır. Körlük dereceleri aynı olduğu halde hem zavallı, hem de tarihe mal olmuş körler olabiliyorsa bu konuda tek belirleyici unsurun körlük olmadığı ortaya çıkıyor. Aslında aynı durum özürsüz vatandaşlarımız için de söz konusudur. Vücut özellikleri aynı olduğu halde insanlığa zarar veren veya zavallı ya da insanlığa katkısı olan insanlar var olmuş veya var olmaya da devam etmektedir. O halde vücut özellikleri etkili olmakla beraber aslolan şartların uygunluğudur. Vücut özellikleri ne olursa olsun şartlar o bireyin potansiyelini açığa çıkarmasını sağlayacak şekilde olmalıdır.

Bu Kanun Teklifi ile, sosyal ve fiziksel şartların, özürlü vatandaşlarımızın da varolan potansiyellerini ortaya çıkaracak şekilde oluşmasına katkıda bulunacaktır. Şartların bu şekilde oluşması özürlülerin lehine bir ayrıcalık olarak değil; eşitliğin gereği olarak telakki edilmelidir.

Eşitlik kavramını ele alırken temel kriterin ne olduğunun belirlenmesi gerekiyor. Eğer bir iş- yerinde temel kriter olarak erkek çalışanların özellikleri dikkate alınırsa doğum izni, emzirme odası gibi imkânlar kadınlar lehine birer ayrıcalık olarak görülebilir. Aynı şekilde 1,55 in boyundaki kişilerin boylarını temel kriter olarak alırsak, 1,70 ve yukarısı boy uzunluğuna sahip kişiler için alacağımız yüksek sandalye ve masalar uzun boylulara ayrıcalık, yapacağımız harcamalar ise ekstra gider olarak görülebilecektir. Bu ve benzeri örneklerden yola çıkarsak bu alandaki eşitliği, insanların kendilerinin belirleyemediği doğal özelliklerine uygun şartların hazırlanmasında eşit davranılması olarak görebiliriz. Toplumumuz ve ülkemizin bu konudaki hedefi, üretilen mal ve hizmet- lerden, kurulan düzenlerden, oluşturulan organizasyonlardan toplumu oluşturan bütün fertlerin eşit olarak yararlanması veya bunlara katkıda bulunması ya da bunlarda yer alması olmalıdır. Başta ül- kemiz ve toplumumuz olmak üzere insanlığın sahip olacağı böyle bir hedefin gerçekleşmesi özürlülerin evrensel temel hak ve hürriyetlere sahip olması anlamına gelecektir.

Temel hak ve hürriyetlerin hayat bulabilmesi için birtakım şartların gerçekleşmesi kaçınılmaz- dır. Gazete kağıdı üretiminin veya ithalatının ya da radyo ve televizyon cihazlarını elde etmenin im-

kânsız olduğu bir ortamda basın hürriyetinden söz edilemeyeceği gibi dinini öğrenme ve gereklerini yerine getirebileceği mabedi, okuyabileceği kutsal kitabı olmayan kişilerin inanç ve ibadet hürriyetinden söz edilemez. Aynı şekilde okuyabileceği kutsal kitabın kabartma versiyonunu bulamayan kör bir vatandaşın mabedine giremeyen tekerlekli sandalye kullanıcısının, dinini öğrenmesine imkân olmayan sağır dilsizin ibadet hürriyetinden söz edilemez. Öte yandan uygun şartların olmaması nedeniyle eğitim hakkını kullanamayan özürlü, dolaylı olarak, şartların uygun olmaması nedeniyle de doğrudan çalışma hakkını kullanamaz. Düşünce ve ifade hürriyeti, seyahat hürriyeti, dilekçe hakkı, seçme ve seçilme hakkı örneklerinde de olduğu gibi temel hak ve hürriyetlerin kullanılması şartların uygunluğuyla doğrudan ilgilidir.

Yukarıda sözünü ettiğimiz hususlar uluslararası düzeyde tartışılmış ve somut kararlar altına alınarak evrensel belgelere dönüştürülmüştür. Bu doğrultuda özürlüler alanında olsun ya da olmasın uluslararası ve ulusal mevzuatta yer alan bütün haklar özürlüler için de geçerlidir. Devletler bu hakları tüm vatandaşların ırkı, rengi, dili, cinsiyeti, dini, siyasi veya diğer alanlardaki görüşleri, ulusal, etnik veya toplumsal kökeni, mülkiyet durumu, doğumla ya da başka türlü edinilmiş konumu veya özürlü nedeniyle hiçbir ayırım yapmaksızın tanırlar. Uluslararası belgelerde, insan haklarından tüm yurttaşların ve özürlülerin tam olarak yararlanmasını güvence altına almayı amaçlayan ilke ve kurallar bulunmaktadır. Çeşitli hükümlerde özürlülük durumu ayrımcılığa karşı korunmayı gerektiren özel bir durum olarak kabul görmektedir. Bu özürlülük ile insan hakları arasındaki ilişkinin giderek daha fazla kavranıp kabul edildiğini göstermektedir.

Günümüzde, herkesin yasalar karşısında eşit olma hakları ile ayrımcılığa karşı korunmaları evrensel haklardan sayılmaktadır. Bu haklar, İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması ile İlgili Birleşmiş Milletler Konvansiyonu, Vatandaşlık ve Siyasal Haklarla Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Birleşmiş Milletler Antlaşmaları ile İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Avrupa Konvansiyonu tarafından benimsenmiştir. Bu belgeler üye ülkelerin hepsi tarafından kabul ve imza edilmiştir. Ayrıca, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nun 111 sayılı Konvansiyonu da istihdam ve çalışmada ayrımcılığı yasaklamaktadır. İşçilerin Temel Sosyal Hakları ile İlgili Topluluk Antlaşması, yaşlı ve özürlü kişilerin topluma katılmalarına ilişkin faaliyetlerin gerçekleştirilme gereği de dahil olmak üzere her türlü ayrımcılıkla mücadelenin önemini tanımaktadır.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun, Zihinsel Özürlülerin Haklarına İlişkin Bildirgesi (20 Aralık 1971) ile Özürlü Hakları Bildirgesi (9 Aralık 1975) uluslar arası tarihi bir belge niteliğinde olup, özürlü kişilerin toplumda gereken yerlerini alarak yaşamaları ve topluma üretken bireyler olarak katılmaları konusundaki haklarını ve aynı zamanda toplumun özürlülere karşı yükümlülüklerini belirlemektedir. Bu bildirgenin özellikle 3 üncü maddesi özürlü kişilerin, özürlülerinin doğası ve derecesi ne olursa olsun, yaşlıları ile aynı temel haklara ve düzgün yaşam standartlarına sahip olduklarını vurgulamaktadır. Buna göre, özürlü insanlar da diğer bütün insanlarla aynı kişisel ve siyasi haklara sahiptirler.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonunun bir alt birimi durumunda olan Ayrımcılığın Önlenmesi ve Azınlıkların Korunması Alt Komitesi, benimsediği 1982/1 sayılı tavsiye kararında hükümetlerin, özürlülerin evrensel ölçüde tanınmış insan haklarından yararlanmada karşılaştıkları güçlükleri önem vermelerini, bu durumda, olan insanların, kendi haklarına yönelik ihlaller söz konusu olduğunda, şikayetlerini yetkili bir organa ya da hükümete iletebilmesi gerektiğini belirt-

mektedir. Yine Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 1993 yılında yapılan toplantısında alınan 48/96 sayılı kararla "Engelliler İçin Fırsat Eşitliği Konusunda Standart Kurallar" başlığıyla kapsamlı ve ayrıntılı bir haklar bildirgesi kabul edilmiştir.

Ayrıca özürllüğe insan hakları temelli yaklaşım Amsterdam Antlaşması ile de destek bulmuştur. Antlaşmanın 13 üncü maddesi gereğince; Birlik cinsiyet, inanç ve din, yaş, özürllük ayrımcılığına karşı mücadele etme gücüne sahiptir. 13 üncü maddenin başlangıç noktası kullanılarak istihdamda eşit eğitim ve fırsatlar ile ilgili geniş bir çerçeve ayrımcılıkla mücadele için Toplum Hareketleri Programlarını kapsayacak şekilde geniş bir anti-ayrımcılık paketi kabul edilmiştir. Burada ayrımcılıkla mücadele alanında çıkarılan iki direktif bulunmaktadır: Her iki direktifte de "doğrudan ayrımcılık", "dolaylı ayrımcılık", "taciz" ve "mağduriyet" kavramları açıkça tanımlandıktan sonra ırk, etnik köken, din, inanç, özürllük, yaş ve cinsel tercihe dayalı ayrımcılık yasaklanmış ve eşit muamele ilkesi getirilmiştir.

Bu bağlamda dünya ölçeğinde özürllere yönelik yapılan her türlü çalışmanın ana hedefi özürllerin toplumsal yaşama tam ve eşit katılımının sağlanması ve güçlendirilmesidir. İnsan hakları ve temel özgürllüklerin tam olarak hayata geçirilmesi, özürllerin eşit fırsatlara sahip olmaları ve güçlendirilmeleri için esastır. Bölgesel farklılıkların, tarihsel, kültürel ve dini nedenlerin önemi akılda tutulurken, siyasi ekonomik veya kültürel sistemlerine bakılmaksızın, tüm insan haklarının ve temel özgürllüklerin korunmasını ve geliştirilmesini sağlamak ana hedeftir. Özürllü olmakla hiç kimsenin; bağımsız yaşama hakkı, yaşamdaki haz duyma hakkı, kendi tercihlerini kullanma hakkı, topluma katkıda bulunma hakkı, bir meslek sahibi olma hakkı, ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel ve eğitsel alanlardan yararlanma hakkı; fırsat eşitliği, tam katılım, istihdam, iyi bir yaşam standardına ulaşma ve kendine yeterli olma hakkı, kendi sorunlarının çözümüyle ilgili konularda söz ve karar sahibi olma hakkı kısıtlanamaz ve engellenemez. Özürllerin kendine yeterli, toplumla kaynaşabilen, üretici bireyler olarak yetişmelerini sağlamak için eğitsel, kültürel, ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması gerekir. Bütün hizmetler, olanaklar ve avantajlar özürllerin toplumla kaynaşmalarını engellemeyecek biçimde ve onların durumlarına ve ihtiyaçlarına uygun koşullarda düzenlenmelidir.

Anayasamızda yer alan eşitlikle ilgili hükümlerin özürllü vatandaşlarımıza yönelik olarak da gerçekleştirilmesi için fiziksel, sosyal, idari, hukuki, iktisadi şartlarda birtakım uyarlamaların yapılması gerektiği açıkça görülmektedir. Bu uyarlamaların yapılmaması halinde Anayasamız'ın eşitlik hükümleri yerine getirilmemiş olacaktır. Bu sebeple adı geçen alanlarda uyarlamaların yapılabilmesi için bu kanun teklifine ihtiyaç vardır.

Bu Kanun Teklifi asırlardan beri oluşmuş bir paradigmanın dışına çıkarak gelişmiş bir bakış açısının sağlanması yönünde hükümleri ihtiva etmektedir. Bu bakış açısının gereklerinin yerine gelmesi esnasında uygulayıcıların içine düştüğü ikilemlerin, uygulayıcı ve vatandaş arasındaki uyumsuzlukların veya bir takım hükümlerin uygulanmasının takibi için bir müracaat ve takip mekanizmasına ihtiyaç vardır. Toplumlarının böyle bir bakış açısına geçmesine karar vermiş ülkelerde bu tür mekanizmalar oluşturulmuştur. Bu sebeple, ülkemizde de neyin ayrımcılık olduğuna karar verebilecek, kurum ve kuruluşların kendilerine kanunla verilmiş yükümlülükleri yerine getirip getirmediğini tespit ederek özürllü bireylerin refakatçisinin zorunlu olup olmadığı, özür çeşitleri ve tasnifleri gibi birçok hususta karar verebilecek ve kararları mahkemede bilirkişi niteliğinde olacak sürekli çalışan bağımsız bir kurula ihtiyaç vardır.



Günümüze kadar çeşitli kanunlardaki hükümlerin belli bir amaca yönelik olmaması, bir mantık örgüsüne sahip olmaması ve yukarıda sözü edilen türde mekanizmaların oluşmaması nedeniyle ilgili hükümler uygulanmamış, birbiriyile çelişmiş, birtakım adaletsizliklere yol açmış ya da aşırı formaliteler yüzünden uygulanamaz hale gelmiştir. Zaman zaman bir şekilde geliri olan kişiler gerek vergi muafiyetleri, gerekse sosyal güvenlik kuruluşlarının rehabilitasyon yardımlarıyla desteklenirken hiçbir geliri olmayan kişilere destek verilmediği görülmüştür. Kısmen hareket imkânı bulabilen kişilere otomobil almalarında destek verilirken hiçbir şekilde hareket imkânı olmayan kişilere hiçbir destek verilmemiş, sonradan ilgili hükümler düzeltilmiştir. Bu Kanun Teklifinde, yaşanan tecrübeler ışığında yukarıda zikredilen problemlerin oluşmaması için gerekli özen gösterilmiştir. Gerek burada yer verilen, gerekse atıfta bulunulan hükümlerle bireyin kendi kendine yetmesi, toplumun herhangi bir bireyi gibi toplum içinde var olması, temel hak ve hürriyetlere tam olarak sahip olabilmesi amaçlanmıştır. Yapılacak indirim, muafiyet gibi hususlarda temel ilke "Özründen kaynaklanan nedenlerden dolayı indirim veya muafiyet yapılır." ya da "Özründen dolayı bireyler herhangi bir insandan farklı olarak ne avantaja ne de dezavantaja sahip olmamalıdır." şeklindedir. "En çok destek, en çok ihtiyacı olana verilir." ilkesi bu kanun teklifinin temel dayanağıdır. Ayrıca, bu kanunla kurulacak olan "Özürlü Hakları Kurulu" belirsizliklere açıklık getirecek, gerek teknolojideki, gerekse bilimsel yöntemlerdeki gelişmelere göre kanunun doğru anlaşılmasını sağlayacak, uyuşmazlıklarda hakem görevini üstlenecek ve kamu kurum ve kuruluşlarına kanunlarla verilen görevlerin yerine getirilmesini izleyecektir. Dolayısıyla bu kanun dinamik bir yapıda kazanmaktadır.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 48/96 sayılı Kararla belirlediği Standart Kuralların "Yasama" başlıklı 15 inci maddesinde, özürütülerle ilgili kanunların, hakların ve yükümlülüklerin Anayasa kapsamı içine alınması ya da bunların özel bir kanun ile düzenlenmesi şeklinde iki ayrı biçim içerisinde oluşturulabileceği belirtilerek, yalnızca özürütülerle ilgili konuları ele alan özel bir kanunun çıkarılmasının daha yararlı olabileceğini ortaya koymaktadır. Bu tavsiye doğrultusunda birçok ülkede (Amerika Birleşik Devletleri, İsveç Kanada, Avustralya, İngiltere, Almanya gibi) özürütülerle yönelik özel kanunlar çıkarılmıştır. Bu kanun teklifiyle ülkemiz özürütüler alanında milletler ailesinden geri kalmayacağı gibi gelişmiş ülkelerle beraber en önde yer alacaktır. Özürütü bireylerimizin bugünü ve geleceği için önemli gelişmeleri sağlamanın yanı sıra uluslararası sözleşmelere, kararlara uygun olarak da hareket edilmiş olacaktır.

#### MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1.- Özürütülerin sağlık, eğitim, rehabilitasyon, istihdam, sosyal yardım alanlarında yaşadıkları sorunların çözümlenmesi ile özürütülere yönelik olarak hizmet veren kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon sağlanması için özürütüler alanında yasal düzenlemelerin yeterli seviyeye çıkarılması ve ilkesel düzeyde yasal bir düzenleme yapılması ve mevzuat arasında uyum sağlanması gerekli bulunmaktadır. Bu madde Kanunun amacını bu çerçevede düzenlemektedir.

Madde 2.- Bu madde Kanunun amaçları doğrultusunda kapsamını düzenlemektedir.

Madde 3.- Maddede, kanunun uygulanmasında önemli yer tutan bazı kavramlar tanımlanmıştır.

Madde 4.- Dünya birçok ülkesinde olduğu gibi, ülkemizde de yapılan konuyla ilgili çalışmalarla, hiç kimseye özüri nedeniyle ayrımcılık yapılamayacağı sıklıkla vurgulanmaktadır. Ancak, kasıtlı olmasa da özürütüler aleyhine bir ayrımcılık söz konusudur. Hiç kimseye ayrımcılık

yapılamayacağı tezi bugüne kadar hiçbir yasal zemine dayandırılmamış,hoş bir temenni olarak kalmıştır. Bu Maddeyle,ayrımcılığın insanlık için bir suç olduğunun vurgulanması ve bu olgunun yasal bir zemine dayandırılması amaçlanmıştır.

Madde 5.- Maddeyle, ülkemizde yapılan özürllülerle ilgili çalışmalarda, konuya ilişkin düzenlemelerde ve özürllülerin günlük yaşamlarında karşılaşılabilecekleri çeşitli durumlarda tarafsız bir organ olarak yer alması planlanan Özürllü Hakları Kurulu kurulmuştur. Bu kurul birey-birey, birey-kurum ve kurum-kurumarası uyumsuzluklarda hakem görevi görecektir, anlaşılmayan kavram ve durumlara açıklık getirecek, kanunun uygulanmasını takip edecek bir kurul olacaktır. Kurulun kararları mahkemeler için bilirkişi kararı hükmünde olacaktır.

Madde 6.- Maddeyle Kurul üyelerinin belirlenmesi Kurulun toplantı ve başvuru esasları gibi unsurlar düzenlenmiştir.

Madde 7.- Maddeyle Kurul üyelerine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Madde 8.- Maddeyle illerde yeni bir kurul olan Eğitim Değerlendirme Kurulu oluşturulmaktadır.Şu anda bu tür değerlendirmeler hekimler aracılığıyla yapılmakta, dolayısıyla özürllü çocuğun sadece sağlık gelişimi tespit edilebilmektedir. Ayrıca, kaynaşmış eğitim, ne tür bir eğitim alacağı, okula kayıt veya özürllü çocuk için gerekli eğitim ortamları gibi konularda değerlendirme yapabilecek ve karar verebilecektir. Bu konuları bizden önce ele almış ülkelerdeki çözümler de bu şekildedir.

Madde 9.- Maddeyle Eğitim Değerlendirme Kurulunun görev ve yetkileri belirlenmektedir.

Madde 10.- Maddeyle Ülkemizde yasal zorunluluk olan ilköğretimin özürllülere verilmesinden Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Genel Müdürlüğü sorumludur. Eğitimin bu kısmı, genellikle, özürllüler için açılmış özel ve birçoğu yatılı olan okullarda verilmektedir. Ancak, ilköğretimin bitmesiyle, özürllü öğrencilerin eğitim-öğretim yaşamında ciddi sorunlar başlar. Bu dönemde en sık karşılaşılan sorun şudur: Özürllü öğrenci, kayıt yaptırmak istediği liseye gider ama, genellikle,okuldaki idareciler,çocuk özürllü olduğu için o okula kayıt yaptıramayacağını söylerler. Böylelikle uzun bir eğitim mücadelesi başlar. Büyük zorluklarla okula kayıt olur. Üniversiteye devam etmek istediğinde, başarabilirse fakülteadaki sınavların kendisine nasıl verileceği, gerekli bütün koşullara sahip olduğu bir sınava girmek istediğinde, bu sorunları daha epeyce uzatmamız mümkün. Bütün bunlar, eğitim alanında da özürllüler aleyhine bir fırsat eşitsizliği yaratmaktadır. Bu maddeyle yapılan düzenlemelerin, bu eşitsizliği ortadan kaldırması hedeflenmektedir.

Madde 11.- Mevcut uygulamaya göre, Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar Kurumu, mensuplarının özel eğitim ve rehabilitasyon merkezine devam eden özürllü çocuklarının eğitim giderlerinin, bütçe uygulama talimatıyla belirlenen kısmını karşılamaktadır. Bağ-Kur ve tarım işçileri sigortasında böyle bir uygulama yoktur. Herhangi bir sosyal güvencesi olmayan vatandaşlar ise, genellikle, bu merkezlerden yararlanamamaktadır. Öte yandan, bu amaçla mensuplarına ödeme yapmakta olan Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar Kurumu bütçelerinde "eğitim" olarak belirlenmiş bir harcama kalemi olmadığından, söz konusu uygulamada kurumlar da çeşitli sorunlarla karşı karşıyadır. Bu maddeyle düzenlendiği gibi bahsedilen ödemelerin Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinde oluşturulacak bir harcama kaleminden yapılması hem hizmetten yararlanan vatandaşlar, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri ve sosyal güvenlik kurumları açısından ciddi kolaylıklar sağlayacak hem de "eğitim" hizmeti asli görevi olana ve ehline teslim edilmiş olacaktır.

Madde 12.- Halen ülkemizde sosyal ve meslekî rehabilitasyon kamu adına Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından verilmektedir. Bu tür hizmetlerin merkezi yönetimler tarafın-

dan verilmesi yerel özelliklerin bilinmemesi, farklı bilgilere gitmek zorunda kalma, ailelerin özür- lü bireyin uzaklara gitmesine razı olmamaları, yetişkin evli özür- lülerin uzun süre ailelerinden ayrı kalmak konusunda İsteksiz olmaları yatılı rehabilitasyon hizmetlerinin maliyetlerinin yüksek ol- masından dolayı yaygın bir şekilde verilememesi veya kısa süreli rehabilitasyonların seyahat maliyetlerinin yüksek oluşu gibi nedenlerle yerel yönetimlerin bu işi yapmaları uygundur. Bu mad- deyle sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetlerinin verilmesi sorumluluğu belediyelere devredil- mektedir. Böylelikle, herhangi bir şehirde yaşamakta olan özür- lüye ailesi, yakınları ve alışkın ol- duğu ortamdaki ayrılma stresi yaşatılmadan, yerel kaynaklar kullanılarak ve bölgenin özelliklerine uygun bir rehabilitasyon hizmeti sunulacaktır.

Madde 13.- Kuşkusuz, İş sahibi olmak bir İnsanın en doğal haklarından biridir. Uygulamalarda görülmüş ve görülmektedir ki özür- lü bireyin bir takım teknolojinin gelişimiyle özür- lülerin yapabili- diği birçok mesleği veya işi işverenin veya karar mercii- nin bilmemesi, inanmaması öğrenmek istememesi gibi nedenlerle hâlâ yapamayacağı- nı zannederek ayrımcılık yapmaktadır. Körler konuşan tansiyon cihazıyla tansiyona bakabilmekte, konuşan termometreyle ateş ölçmekte, konuşan bil- gisayarlarla bilgisayar kullanabilmekte, karakter tanıyıcı programlarla basılı metinleri okuyabilmek- tedirler. Yakın zamana kadar bunlar yoktu ve körler bunları yapamıyorlardı. Aynı şekilde birçok özür- grubunun da hayatını kolaylaştıran, daha üretken, etkin ve verimli olmasını sağlayan teknikler, araç- gereç, geliştirilmiş ve geliştirilmeye devam edilmektedir. Bütün bunlardan dolayı bir takım insanların bilmemesi, inanmaması ya da öğrenmek istememesi gibi nedenlerle özür- lü bireylerin çalışma hak- larına engel olması kabul edilemez. Maddeyle, işe girme ve iş yaşamı sırasındaki uygulamalar sonucunda özür- lüler aleyhine oluşan eşitsizliklerin ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır.

Madde 14.- Maddeyle, özür- lülerin iş yaşamına katılımlarını artıracak ve işyerindeki sıkın- tılarını ortadan kaldıracak düzenlemelerin yasal bir zemine oturtulması amaçlanmıştır. Özür- lü çalışanın daha üretken olabilmesi için ihtiyaç duyacağı araç- gerecin bütün yükünün işverene yük- lenmesinin de bir adaletsizlik olması nedeniyle Özür- lü Destek Fonu gibi bir kaynağın kullanılması öngörülmüştür.

Madde 15.- Özür- lü bireylerin istihdamında en son çare olarak "korunmalı işyeri" adı verilen ve alışlagelmiş işyerlerinde çalışması çok zor olan ağır özür- lülerin çalışacakları, bir takım sübvansiyonlarla devamlılığı sağlanan istihdam yöntemleri geliştirilmiştir. Bu tür yöntemler bundan sonra da geliştirilmeye devam edecektir. O yüzden Özür- lü Hakları Kurulu'na böyle bir yetki verilmesi gelişmelere doğru bir şekilde ayak uygulamayı kolaylaştıracaktır. Bu tür çalışmalar ülke çapında et- kili olacak, ülke ekonomisini etkileyecek türde gelişmeler olamaz. O yüzden kanuni bir düzenleme doğru değildir. Ayrıca bu tür detaylı düzenlemeler uygulamada değişikliklere uyumu zorlaştıracak dinamik yerine statik bir yapı oluşturacaktır.

Madde 16.- Ayrımcılık temelli yaklaşımın gereği sağlık tesislerinde de yapılanma ve anlayış değişikliğine gidilmiştir. Çünkü, sağlık tesisi yöneticileri görme problemi olmayan kişilerin işlerini kolaylaştırmak için işaret ve işaretçiler koymakta, hastanın kendi dilinde hizmet vermekte, katlar arası hareketlerini kolaylaştırmak için merdivenler yapmaktadırlar. Bu sistemi biraz daha geniş- leterek özür- lü bireyleri de içine alacak şekilde yeni bir yapılanma oluşturulabilir. Bu şekilde de top- lumun tamamına hizmet verilmiş olacaktır.

Madde 17.- Maddeyle, özür- lülerin sosyal ve kültürel hayata katılımına ilişkin düzenlemelerin yasal bir dayanağa oturtulması ve böylelikle konuyla ilgili mevcut belirsiz uygulamaların ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır.

Madde 18.- Maddeyle, bakıma muhtaç ya da kimsesiz özürülülerin bakımlarına ilişkin belirsizliklerin ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır. Bunlara ilişkin mevzuat henüz oluşmamıştır. Burada ülkemizde mevcut özellikle sosyal konuların yerel yönetimlere devredilmesiyle ilgili eğilim nedeniyle asıl görev yerel yönetimlere verilmiştir. Böylelikle verilecek hizmetlerde nitelik, etkinlik, çabukluk sağlanmış olacaktır.

Madde 19.- Şu anda özürülü vatandaşlarımıza yönelik olarak destek anlamında birçok başlık altında veya farklı durumlarda para ödenmektedir.

- Doğduktan itibaren özrü belgelenir belgelenmez, çocuğun özür derecesine göre babasından kesilen gelir vergisinde kısmen muafiyet vardır.

- Çocuk 18 yaşını geçtikten itibaren 2022 sayılı Kanunla Emekli Sandığından üç ayda bir maaş ödenir.

- Özürülü birey ise girerse 2022 sayılı Kanunla aldığı para kesilir ve kendisinin ödemek zorunda olduğu gelir vergisinden özrüne göre vergi muafiyeti söz konusu olur.

- Eğer ise girememişse sosyal güvencesi olan anne veya babanın biri vefat edince emekli maaşını kısmen almaya devam eder.

- Yine her hangi bir geliri olmayan özürülü yetişkin birey Vakıflar Genel Müdürlüğünden maaş alır.

Dikkat edilirse bu paraların ödenmesinin veya vergi muafiyetlerinin temel gerekçesi bireyin özürülü olması, gelir elde etmesinin zor olduğu ve özürsüz bireylere göre yaşamak için daha fazla harcama yapma zorunluluğudur. Bu gerekçe son derece haklıdır. Başta gelişmiş ülkeler olmak üzere dünyada da uygulamalar bu şekildedir. Ancak, farklı kurumlarla ilişkiler çoğunlukla üzücü sonuçlar doğurmaktadır. Bazen farkında olmadan bazen de kötü niyetli olarak bu paralar mükerrer olarak alınmakta, anlaşılınca da icra yoluyla tahsil edilmekte, üzüntü verici tablolarla karşılaşılmaktadır. Ayrıca, 2022'den baba maaşını almaya, işe girince vergi muafiyetine geçişlerde hem ilgili kurum çalışanlarını, hem rapor için sağlık kuruluşlarını, hem de özürülü bireyleri aşırı derecede yoran, üzen gereksiz formalitelerle boğuşulmaktadır. Bütün bunların yerine bir kere yapılacak işlemle ilgili kişi ve kuruluşların tamamı rahatlayacaktır.

Özür derecelerine göre farklı ödeme yapılması halen de uygulanan özür derecelerine göre ihtiyaçların değişmesi nedeniyle doğru bir yöntemdir.

Bu fon uzman ve ilgili kuruluş olması hasebiyle Özürülüler İdaresi Başkanlığı bünyesinde düşünülmüştür.

Bu hükmün uygulamaya geçişi ekonomik ve idarî nedenler göz önünde tutularak 1 Ocak 2006 olarak kabul edilebilir.

"16 yaşından büyük kişiler için belirlenen asgari ücretin yarısından az olmamak" hükmü verilecek paranın insanların kısmen ihtiyaçlarını karşılaması fakat iş arama motivasyonlarını da kaybetmeleri için düşünülmüştür. Bakanlar Kurulu şartlara göre ayarlamalar yapabilecektir.

Bu maddeyle ödenmeye başlayacak para halen ödenmekte olan karmaşık ödemeleri derleyip toplama niteliğinde olduğu için bütçeye katlarca yük getirmeyecektir. İlave bir bütçe gibi görünen şu anda her hangi bir sosyal güvencesi olmayan ve 18 yaşından küçük çocuğu olan ailelere ödenecek para gibi olmakla beraber mükerrer ödemelerden doğacak kazanım bunu kapatacaktır. İlave bütçe sadece ödenen miktarın asgari ücretin yarısına yükseltilmekten doğacak fazlalıktır.

İnsanî ihtiyaçların kısmen de olsa karşılanması bağlamında bu artış sosyal adalete son derece uygundur.

Madde 20.- Bu maddeyle bireyin hayat boyu gelişimini ciddi bir şekilde etkileyecek olan özür-lülüğün erken yaşta tespiti yapılabilmesi ile özürlü bireylerin kullandıkları araç-gerecin daha iyi şartlarda üretilmesi ve bu konuda yaşanan mağduriyetlerin önüne geçmek amaçlanmıştır.

Özürlüler yaşamlarının hemen her döneminde, çeşitli gerekçelerle durumlarını belgelemek için sağlık kurulu raporu almak durumunda kalmaktadır. Bu durum oldukça zor ve zahmetli olmasının yanı sıra sosyal güvencesi olmayanlar için maddi külfet getirmektedir. Bu nedenle, sosyal güvencesi olmayan özür-lülerin alacakları sağlık kurulu raporlarından ücret alınmaması öngörülmektedir.

Madde 21.- Özürlü bireyler bazen 657 sayılı kanuna tâbi bir işe girdiklerinde,özürlü bireyin, personel işlemleri yapan kişilerin ya da yöneticilerin ilgili mevzuatı bilmemesi, kayıt hataları gibi nedenlerle özürlü eleman olarak tescil edilmemekte ve vergi muafiyetleri olmasına rağmen emeklilik hakkını kullanamamaktalar. Mevcut uygulamaya göre; sakatlıkları sebebiyle ilgili mevzuat uyarınca göreve alınmayan memurlar özürlü olsalar dahi erken emeklilik hakkından yararlanamamaktadır.Yapılan düzenleme ile Emekli Sandığına tâbi çalışan özür-lülerden,mevzuat uyarınca işe girmeyenlere de erken emeklilik hakkının tanınması amaçlanmaktadır.

Madde 22.- Bu maddeyle özür-lülerle ilgili iki husus gerçekleştirilmektedir.Bunlardan birisi kendine bakamayacak durumdaki özürlü bireylerin bakımlarının gerek sigorta kuruluşları, gerekse sağlık giderlerini kendi bütçesiyle karşılayan kamu kuruluşları aracılığıyla toplumsal bir destekle sağlanmaktadır. Çünkü,

- Bakıma muhtaç özürlü bireylerin giderlerini sıradan bir gelire sahip bir ailenin tek başına karşılaması mümkün değildir.

- Toplumsal dayanışma ve her bireyin bakıma muhtaç duruma gelme ihtimali bağlamında böyle bir bireye toplumsal düzeyde kol kanat gerilmesi toplumun yarısına güvenle bakabilmesi açısından son derece önemli, gerekli ve doğaldır.

- Çalışanların işyerinde huzurlu, rahat, verimli ve etkin çalışması için yavrularının emin ellerde olması ve bakılması önemlidir.

- Kuruluşlar tarafından ödenecek bakım ücretleri ile aslında başka bir maliyet ortadan kaldırılmaktadır. O da iyi, bilinçli ve ehil kişiler tarafından bakılmayan kişilerin artacak sağlık giderleri ile onların sağlık ihtiyaçlarını karşılamak üzere yakınlarının işyerlerinden izin almaları nedeniyle ortaya çıkacak maliyetlerdir. Bunlar dikkate alındığında gerçek maliyetler zannedildiğinden daha azdır.

- Bu bakım hizmetinin gerçekleşmemesi halinde ailenin yaşayacağı sorunları, toplumun güveninin zedelenmesinden doğacak sonuçları tahmin ve tahayyül etmek bile mümkün değildir.

Bu maddeyle çözülecek diğer bir husus da özürlü yavrusu olan kamu kuruluşlarında çalışan kişilerin yavrusu olup eğitim alabilmeleri için eğitim kurumlarının olduğu yerleşim yerlerine tayinlerinin yapılmasının kolaylaştırılmasıdır. Böyle bir imkân olmadığı zaman özürlü çocuklar eğitim alamamaktadırlar. Aslında yöneticiler inisiyatif kullanabildikleri durumlarda bu kolaylığı sağlamak-tadırlar. Bu değişiklikle kolaylık sağlama konusunda gerek duyulan kanuni zemin oluşturulmaktadır.

Madde 23.- Özür-lülerin ulaşımın ihtiyaçlarını kolaylaştırabilmek amacıyla, kendi kullandıkları özel tertibatlı taşıtlar ve özür-lünün taşınması amacıyla birinci derece yakını bir sürücü veya özür-lü kişi tarafından iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılan özür-lü adına kayıtlı taşıtlarla; özür-lülerin eğitimleri, meslekleri ve günlük yaşamlarında kullanmak üzere özel

olarak üretilmiş her türlü araç gerecin katma değer vergisinden muaf tutulması amaçlanmıştır. Özürlü bireylerin bu tür otomobil, araç-gereci kullanmaları özürsüz bir bireye göre çok daha önemlidir. Tekerlekli sandalye kullanan, hiperaktif zihinsel özürlü olan veya diğer ağır dereceli özürlü olan vatandaşlarımız toplu taşıma araçlarını kullanamamakta, gidip gelme ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Dolayısıyla otomobil türü araçlar adeta ayakları olmaktadır. Yine körlerin kullandığı özel geliştirilmiş ekran okuyucu programlar sayesinde bilgisayar kullanabilmekte ve bilgiye erişimlerini bağımsız bir şekilde gerçekleştirebilmektedirler. Bu durum eğitim, istihdam, toplum hayatlarını ciddi ölçüde etkilemektedir. İmkanlarının artırılması gerekmektedir. Bu maddeyle getirilecek olan KDV muafiyeti nedeniyle her hangi bir bütçeni her hangi bir gelir kaybı olmayacaktır. Çünkü, bu ürünlerin fiyatlarının çok yüksek olması nedeniyle özürlüler tarafından kolay kolay alınamamakta, dolayısıyla bütçeye vergi anlamında her hangi bir girdi olmamaktadır. Aksine satış yapan kuruluşların gelir vergisi, sigorta primleri gibi yollarla belki sözünü etmeye değmeyecek kadar bile olsa bir gelir artışı söz konusu olacaktır.

Madde 24.- Özürlülerin en çok zorlandığı yerler büyük şehirlerdir. Kent içinde bağımsız hareket yeteneği olmayan veya sınırlı olan özürlülerin ulaşılabilirliğinin sağlanması için toplu taşıma araçlarının özürlülere uygun hale getirilmesi ve bağımsız hareket etmelerinin temin edilmesi gerekmektedir. Özürlüler özürlerinden dolayı yaşamın her alanında bir kurum veya kişi tarafından desteklenmedikçe diğerlerinden daha çok harcama yapmak durumdadırlar. Ayrıca yapılan düzenlemelere ve sağlanan gelişmelere rağmen istihdam olanakları kısıtlı kalmaktadır. Bu nedenle özürlülerin gelirleri korunamamakta ve ekonomik sorunlar yaşamaktadırlar. Sorunların azaltılması ve yaşamlarının kolaylaştırılması için büyükşehir belediyeleri tarafından malî katkı sağlanması amacıyla madde hazırlanmıştır.

Madde 25.- Ülkemizin toplam nüfusunun yarısına yakını büyükşehir sınırları içinde yaşamaktadır. Madde ile, özürlülerin yerel düzeydeki sorunlarının çözüme kavuşturulması amacıyla kendilerine en yakın birimler olan belediyeler bünyesinde danışmanlık hizmeti vermek üzere büyükşehir belediyeleri, bağlı ilçe ve alt kademe belediyelerinde oluşturulan özürlü hizmet birimlerinin çalışma usul ve esaslarının belirlenmesi öngörülmektedir.

Madde 26.- Özürlülerin en çok zorlandığı yerler belediye mücavir alanları olan günlük yaşam alanlarıdır. Kent içinde bağımsız hareket yeteneği olmayan veya sınırlı olan özürlülerin ulaşılabilirliğinin sağlanması için toplu taşıma araçlarının özürlülere uygun hale getirilmesi ve bağımsız hareket etmelerinin temin edilmesi gerekmektedir. Özürlüler özürlerinden dolayı yaşamın her alanında bir kurum veya kişi tarafından desteklenmedikçe diğerlerinden daha çok harcama yapmak durumdadırlar. Ayrıca yapılan düzenlemelere ve sağlanan gelişmelere rağmen istihdam olanakları kısıtlı kalmaktadır. Bu nedenle özürlülerin gelirleri korunamamakta ve ekonomik sorunlar yaşamaktadırlar. Sorunların azaltılması ve yaşamlarının kolaylaştırılması için büyükşehir belediyeleri tarafından malî katkı sağlanması amacıyla madde hazırlanmıştır.

Madde 27.- Madde ile, özürlülerin yerel düzeydeki sorunlarının çözüme kavuşturulması amacıyla kendilerine en yakın birimler olan belediyeler bünyesinde hizmet vermek üzere belediyeler, bağlı ilçe ve alt kademe belediyelerinde özürlü hizmet birimi oluşturulması öngörülmektedir.

Madde 28.- Bu maddeyle özürlü ve eski hükümlü çalıştırmamaktan doğan cezaların Çalışma Bölge Müdürlükleri yerine Türkiye İş Kurumu tarafından tahakkuk ettirilerek işlemlerin uzaması önlenecek, Çalışma Bölge Müdürlüklerinin iş yüklerinin azaltılması sağlanacaktır. Çünkü, Türkiye

İş Kurumu İl Müdürlükleri dosyayı hazırlamakta, ilgili işveren veya işveren temsilcisi yerine Çalışma Bölge Müdürlükleri'ne göndermekte, Çalışma Bölge Müdürlükleri ve Bölge Teftiş Kurullarına dolayısıyla iş müfettişlerine göndermekte ve müfettişler de o dosya üzerinden cezayı tahakkuk ettirmektedir. Bu süreç içerisinde her hangi bir uyan, hatırlatma veya kısmi müeyyide almayan işveren veya işveren temsilcisinin cezası artmaktadır. Aslolan ceza da değil, istihdamının gerçekleştirilmesidir. Mevcut uygulama adeta istihdamı değil, cezayı artırmayı gerçekleştirmektedir. O yüzden hızlanmış, etkili, işvereni uyarıcı ve tedbir almayı teşvik eden bu düzenleme hazırlanmıştır.

Madde 29.- Kariyer sahibi özürülülerin durumlarına uygun kadrolarda verimli ve etkin bir şekilde çalışabilmelerine yönelik durumu düzenlemektedir.

Madde 30.- Radyo ve televizyon programlarında özürülülük olgusunu olumsuz bir biçimde yer almaması ve topluma bu şekilde yansıtılmaması amacıyla değişiklik öngörülmüştür.

Madde 31.- Kalıtsal Hastalıklarla Mücadele Kanununda, kalıtsal kan hastalıklarından Talassemi ve orak hücreli anemi dahil olmak üzere bütün kan hastalıklarıyla koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında mücadele etmek hedeflenmiştir. Bu kanunda belirtilen kalıtsal hastalıklar sadece kalıtsal kan hastalıkları ile sınırlı tutulmuştur. Bu kanunda mücadele edilmesi düşünülen hastalıkların Ülkemiz ihtiyaçlarına göre yeniden değerlendirilmesine yönelik olarak ilgili maddede değişiklik yapılması öngörülmektedir.

Madde 32.- Bu maddeyle görme ve işitme-konuşma özürülü bireylerin sözleşme ve yazılı işlem yapmalarıyla ilgili engeller kaldırılması için;

A) Görme özürülülerle, işitme ve konuşma özürülülerin noterlik işlemlerinde, isteğe bağlı olarak iki tanığa gerek kalmadan işlem yaptırabilmeleri öngörülmüştür.

B) İmza atabilen görme özürülülerin noterlik işlemlerinde mühür kullanma ve parmağını bastırma zorunluluğunun kaldırılması öngörülmektedir.

C) Görme özürülü bireyler gelişen bakış açıları, teknolojilerle birlikte toplumsal hayatın her alanına dahil olmaya başladılar. Çok önceden konmuş bu madde körleri korumak yerine onların toplumsal hayata katılmalarına engel olmaya başlamıştı. Yanında tanık bulundurup bulundurmamaya, attığı imzanın ne anlama gelip gelmediğine ve o imzanın gereklerini yerine getirmeye görme özürülü bireylerin kendilerinin karar vermeye yetkili ve hakları olduğu doğal bir gerçektir. Bu değişikliklerle görme özürülü bireylerin isterlerse tanıkla, isterlerse tanıksız olarak sözleşme veya her hangi bir yazılı işlem yapma imkânı sağlamaktadır.

Madde 33.- Halen SSK ve Emekli Sandığı mensubu özürülü çalışanların sahip oldukları isteğe bağlı erken emeklilik hakkında Bağ-Kur'a tâbi çalışanların da yararlanabilmeleri öngörülmektedir.

Madde 34.- Çalışma imkânı bulamayıp, ekonomik olarak kısmen iyi durumda olan ve sosyal güvenlik şemsiyesi altına girmek isteyen özürülülerin isteğe bağlı sigortalı olmalarını teşvik etmek amacıyla madde düzenlenmiştir.

Madde 35.- Kanunun yürürlükteki hükmünde; maddede sayılan gelirlerin % 5'e kadarının Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kurulu kararıyla Özürülüler İdaresi Başkanlığı emrine tahsis edilebileceği belirtilmiştir. Ayrıca Fondan sağlanan bu kaynak yılı içerisinde fon yönetim kurulunun onaylayacağı projeler için kullanılacaktır. Bunun, zaman süreci dikkate alındığında ertesi yıla devri mümkün olmayan kaynağın kullanılmaması sorunu ile karşılaşmaktadır. Maddede yapılan değişikliklerle gelirlerin % 1'inin Özürülüler İdaresi Başkanlığı bütçesine özel ödenek kaydedilmesi ve harcanmayan tutarların da gelecek yıllar bütçesine devredilmesi amaçlanmıştır.

Madde 36.- Ülkemizde profesyonel olarak işaret dili tercümanlığı yapacak uzmanlar bulunmamaktadır. Maddeyle söz konusu uzmanların yetiştirilmesi ve karakollar, mahkemeler, sağlık kuruluşları, noterler gibi birçok kuruluşta işitme özürlü olan bireylerin iletişimde tercümanlık yapmak üzere Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünde istihdam edilmeleri amaçlanmaktadır.

Madde 37.- Bu maddeyle;

A. Özürlüler İdaresi Başkanlığı'nın uhdesinde olan " özürlü kimlik kartı" verme yetkisinin gerek görüldüğü durumlarda başka kurumlara devretmesi,

B. Özürlüler İdaresi Başkanlığı'nın görevleri arasında olan koordinasyonun sağlanabilmesi amacıyla özürlülerle ilgili kurum ve kuruluşların alanlarıyla ilgili bilgileri İdareye bildirmeleri hususları düzenlenmiştir.

Madde 38.- Başkanlığın yardımcı hizmet birimleri belirtilmekte, Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı çerçevesinde Başkanlığımız bünyesindeki Personel ve İdarî ve Malî İşler Dairesi Başkanlığı yeniden yapılandırılmaktadır. Başkanlığımız hizmet birimlerinin iş ve işlemlerinin yapılabilmesine yardımcı olmak, Başkanlığın tüm idarî ve malî işleri ile sivil savunma hizmetleri ve personel sayısının az olmasından dolayı çalışanların özlük hakları, hizmet içi eğitimleri gibi tüm işlemlerin tek bir daire başkanlığı tarafından yürütülmesi uygun olacağından Personel ve İdarî ve Malî İşler Daire Başkanlıklarının yerine İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı adı ile yeni bir daire başkanlığının oluşturulması uygun görülmüştür.

Özürlülere yönelik hizmetler birçok kurum ve kuruluşun görev ve yetki alanına girmekte ve ayrıca bu konuda hizmet veren birçok sayıda demek, vakıf ve gönüllü kuruluş bulunmaktadır. Özürlüler alanında hizmet sunan ulusal ve uluslar arası kurum ve kuruluşlar arasında verimli ve eşzamanlı ve koordinasyonun sağlanması her şeyden önce çağdaş bilgi teknolojilerini kullanmaktan geçmektedir. Özürlüler ve özürlülük alanındaki tüm bilgilerin sağlıklı, süratli ve sürekli bir süreç içinde tek elde toplanması ve bu bilgiler ışığında politikalar üretilmesi, ihtiyaçlara uygun projelerin geliştirilmesi, bilgisayar teknolojisini kullanabilen deneyimli personel istihdamı ve ilgili bir birim oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Açıklanan bu nedenlerle Başkanlığın bilişim ve iletişim teknolojileri konusundaki koordinasyonunu sağlamak, bilişim ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek ve gerekli tedbirleri almak üzere Bilgi İşlem ve Enformasyon Dairesi Başkanlığı kurulması öngörülmektedir.

Madde 39.- Kurumda çalışan personelin, kurum içinde ihtiyaç dikkate alınarak farklı birimlerde görevlendirilmesi için değişiklik öngörülmüştür.

Madde 40.- Kanunda hizmet birimlerine yönelik olarak gerekçeleri açıklanan değişiklik doğrultusunda 571 sayılı KHK ekinde yer alan cetvelde de gerekli değişiklik yapılmaktadır.

Madde 41.- Özürlüler İdaresi Başkanlığının yapısı özürlü grupları dikkate alınarak yeniden yapılandırılmaktadır. Çünkü özürlü gruplarının ihtiyaçları ve onlarla ilgili yapılacak çalışmalar birbirinden çok farklıdır. Özellikle birimlerin uzmanlaşması açısından bu değişiklik yararlı olacaktır.

Madde 42.- Bu maddeyle özürlü merkezli yapılandırma sonucu oluşan birimlerin görevleri tanımlanmıştır.

Madde 43.- Bu kanun ile yapılan yeni düzenleme ile kadro ve görev unvanları değişenlerin durumlarına uygun bir kadroya atanacakları ve atanıncaya kadar kazanılmış haklarının saklı tutulduğu genel düzenlemelere paralel olarak belirtilmektedir.



Madde 44.- Bu maddeyle 657 sayılı Kanununun 48 inci maddesinin 7. Fıkrasında yer alan "görevini yapmaya mani engelini olmaması" hükmü uygulamada kişiye bağlı yorumlar yapılmasına yol açmaktadır . Bu hükmün gereğini yerine getirecek kişilerin özürli bireylerin daha verimli ve etkin çalışabilmesi için geliştirilen yöntem ve teknolojileri bilmemesi, tercihini başka tür- lü kullanmak için bu hükmü gerekçe göstermesi gibi birçok nedenle özürli bireyler mağdur olmak- tadır. Aynı iş için bir özürli yapabilir kabul edilmekte, aynı özellikle sahip b aşka bir özürli ise yapamaz kabul edildiği çok görülmüştür. Aslında hiç bir özürli birey ve karar mekanizmasındaki kişi bu hüküm olmasa da yapılma imkânı olmayan bir işe ne girmek . için başvurur, ne de o iş için özürliyi istihdam eder.

Özürli İdaresi Başkanlığının yapısı değiştirilerek özür merkezli bir yapı öngörülmüştür. Çünkü, bir görme problemi olan kişiyle, işleme problemi olan kişilerin eğitim, istihdam, rehabilitas- yon, spor gibi hemen hemen her alanda farklı ihtiyaçlara sahip oldukları bilinmektedir. İhtiyaç, ist- tek ve taleplere göre yapılanma gerçekçi bir yapılanma olacaktır. Bizden daha önce bu tür çalış- maları başlatmış ülkelerdeki tecrübeler de benzeri sonuçlara varmaktadır.

Ayrıca bu maddeyle Özürli Yüksek Kurulu ve ona bağlı olarak görevleri kaldırılmıştır. Çün- kü, şu ana kadar yapılan uygulamalarda şartlar gereği toplantı yapmanın dışına çıkılmamıştır. Hiç bir bağlayıcılığı olmadığı için Yüksek Kurulu muhafaza etmek yerine benzeri toplantıları ilgili Bakanın gerek görmesi halinde yapmak mümkündür.

Geçici Madde 1.- Bu maddeyle bu kanun uyarınca çıkarılması gereken yönetmeliklerle ilgili hüküm yer almaktadır.

Geçici Madde 2.- 1997 yılında 3194 sayılı İmar Yasasında yapılan değişikliğe rağmen mevcut yapı ve alanlarda bu düzenlemelere rastlanmamaktadır. Özellikle bugün kullanılmakta olan ve yak- laşık tamamına yakını özürli için ulaşılabilir olmayan okul, hastane, belediye, sağlık ocağı gibi resmi binalar ile özel eğitim, özel sağlık, sinema, tiyatro, çarısı, otel, yurt, kütüphane,müze, kon- ferans salonu gibi umumi binaların özürli açısından erişilebilir duruma getirilmesi büyük önem arz etmektedir. Aynı durum özürli için erişilebilirlik koşullarını taşımayan mevcut yaya yolları, yaya geçitleri ve açık alan düzenlemeleri için de geçerlidir. Mevcut bina ve açık alanların uzun süre daha kullanılacağı göz önüne alındığında, mevcut resmi ve umumi binalar ve kamusal açık alanlar için makul düzenleme koşullarının mutlaka tanımlanması ve bir uygulama programının yapılması gereklidir.

Ayrıca, mevcut umumî yapı ve kamusal açık alanların yedi yıl içinde özürlilerin erişimine uy- gun duruma getirilmesini temin en madde düzenlenmiştir.

Geçici Madde 3.- 572 sayılı KHK ile 3030 ve 1580 sayılı yasalara eklenen hüküm ile belediyelere ulaşım araçlarının özürlilerin kullanımına ve ulaşılabilirliğine uygun olmasını sağlamak görevi verilmiştir. Ancak, bu düzenleme, mevcut toplu taşıma araçlarını ve kent içinde belediye denetiminde verilen özel toplu taşımacılık hizmetlerini kapsamamaktadır. Bu hükümle on yıl içerisinde, şehir içinde kullanılan belediye ve özel tüm toplu taşıma araçlarının özürlilerin erişebilirliğine uygun duruma getirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 45.- Yürürlük maddesidir.

Madde 46.- Yürütme maddesidir.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ LOKMAN AYVA'NIN TEKLİFİ  
ÖZÜRLÜLER VE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE  
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

**Amaç**

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı; özürülülerin sağlık, eğitim, rehabilitasyon, istihdam, bakım ve sosyal güvenliğine ilişkin sorunlarının çözümü ile her bakımdan gelişmelerini ve önlerindeki engelleri kaldırmayı sağlayacak tedbirleri alarak, toplumsal hayata katılımlarını sağlamak ve bu hizmetlerin koordinasyonu için gerekli düzenlemeleri yapmaktır.

**Kapsam**

MADDE 2.- Bu Kanun özürülülerini, ailelerini, özürülülere yönelik hizmet veren gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarını kapsar.

**Tanımlar**

MADDE 3.- Bu kanunun uygulanmasında;

a) Özürülü: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılamada güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiyi,

b) Kısmi özürülü: Bedensel, zihinsel, duygusal, duygusal ve ruhsal kayıp oranları % 40'ın altında olan kişileri,

c) Kurul: Özürülü Hakları Kurulu'nu,

d) Ayrımcılık: Bir kimsenin özü nedeniyle bazı hak ve imkânlardan doğrudan veya dolaylı mahrum edilmesini,

e) Korunmalı işyeri: Normal işgücü piyasasına kazandırılmaları güç olan özürülüler için mesleki rehabilitasyon ve istihdam oluşturmak amacıyla kamu tarafından teknik ve mali yönden desteklenerek çalışma ortamının özel olarak düzenlendiği işyerlerini,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Ayrımcılık ve Özürülü Hakları Kurulu

**Ayrımcılık**

MADDE 4.- Bedensel ve zihinsel özü nedeniyle hiç kimseye ayrımcılık yapılamaz. Bedensel ve zihinsel özü nedeniyle bazı hak ve imkânlardan doğrudan veya dolaylı mahrum eden gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ya da kuruluşları ayrımcılık yapmış sayılır. Ayrımcılık yapan kişi, kurum ya da kuruluş, özürülünün, yapılan ayrımcılık nedeniyle uğradığı maddi ve/veya manevî zararı tazminle yükümlüdür.

**Özürülü Hakları Kurulu**

MADDE 5.- Bu kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere Özürülü Hakları Kurulu kurulmuştur. 7 Asil ve 5 yedek üyeden oluşan kurul kamu kurumu statüsünü haizdir. Kurul üyeleri, en az

biri hukukçu olmak üzere, özürlü çalışmaları konusunda yetkin ve en az 4 yıllık fakülte mezunu olan kişiler arasından Bakanlar Kurulu tarafından atanır. Üyeler 5 yıl süreyle görev yaparlar. Kurul başkanı, üyeler arasından ve üye sayısının salt çoğunluğunun oyu ile seçilir. Bir kimse yalnızca iki defa kurul üyeliğine seçilebilir. Herhangi bir nedenle görev süresini tamamlamadan ayrılan üyenin yerine gelen üye, yerine geldiği üyenin görev süresini tamamlar. Görev alanları ile ilgili olarak kurula gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşları başvurabilir. Kurul, görev alanlarıyla ilgili konularda bilirkişi kabul edilir. Kurulun sekretarya işlemleri Başbakanlık Özürllüler İdaresi tarafından yürütülür.

Kurulun çalışma usul ve esasları ile ve Kurula başvuru usul ve esasları, Başbakanlık tarafından çıkartılacak yönetmelikle düzenlenir.

#### **Kurul üyelerine ilişkin düzenlemeler**

MADDE 6.- Kurul üyelerine görevleri süresince, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile ek ve değişikliklerine göre en yüksek Devlet memurunun almakta olduğu aylık (ek gösterge dahil), sosyal yardımlar ile zam ve tazminatlar ödenir.

Kamu görevlileri, seçtikleri görev süresince kurumlarından ücretsiz izinli sayılırlar. Ancak, bu görevde geçecek süre, mesleklerinde geçmiş ve mümtazen terfi etmiş sayılırlar.

Kurul üyeliğine seçilenlerin, seçilmeden önce tâbi oldukları sosyal güvenlik kuruluşları ile ilişkileri devam eder. Herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşu ile ilgisi olmayanlar, istekleri halinde Sosyal Sigortalar Kurumu ile ilişkilendirilir. Emekli olanların ise emekli aylıklarının ödenmesine devam olunur.

Kurul üyeleri Türk Ceza Kanunu uygulaması bakımından Devlet Memuru sayılırlar. Kurul; tam gün esasına göre çalışır ve gündemindeki konuları görüşmek üzere en az haftada bir kez, buna ek olarak başkanın çağırısı ya da üyelerin salt çoğunluğunun yazılı talebiyle toplanır. Kurul kararları üye sayısının salt çoğunluğunun oyu ile alınır, oyların eşit olması halinde başkanın olduğu tarafın kararı kabul edilmiş sayılır.

#### **Özürllü Hakları Kurulunun görevleri**

MADDE 7.- Özürllü Hakları Kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Her türlü hizmet, ürün ve fiilin ayrımcılık ya da özürllü bireyin onurunu zedeleyici olup olmadığını tespit eder.
- b) Yazılı, basılı, görüntülü, sesli yayınlardaki unsurların özürllülerin onurlarını zedeleyici veya ayrımcı olup olmadığını tespit eder.
- c) Kasıtlı veya kasıtsız ayrımcı uygulamaların ortadan kaldırılması, özürllülerin aleyhine olan şartların iyileştirilmesine yönelik tavsiye kararları alır.
- d) Kanun, tüzük, yönetmelik, genelge gibi mevzuattaki ayrımcılık içeren hükümleri tespit eder ve giderilmesi için girişimde bulunur.
- e) Bilimsel çalışmalara dayanarak özürllülerle ilgili durum ve konuların açıklığa kavuşturulması için ürün, hizmet, kavram gibi tanımlarla sınıflandırmaları yapar.
- f) Görev alanları ile ilgili yönetmelik hazırlayarak ilgili Bakanın onayına sunar ve kamu, kurum ve kuruluşları tarafından yapılacak mevzuat düzenlemeleri ile ilgili görüş bildirir.
- g) Kısmî özürllülerle ilgili olarak yapılacak düzenlemeler konusunda görüş bildirir.
- h) Kanunla kendisine verilmiş diğer görevleri yerine getirir.

### **Eğitim Değerlendirme Kurulu**

MADDE 8.- Her ilin Millî Eğitim M¼d¼rl¼ę¼ Rehberlik Araştırma Merkezleri b¼nyesinde Eğitim Değerlendirme Kurulları kurulur.

Kurul; fizyoterapist, ocuk gelişimi ve eğitimcisi, psikolog, ¼zel eğitimci, sosyal çalışmacı, dil ve konuşma terapisti, iş ve meslek danışmanı, iş-uğraşı terapisti, rehber ¼đretmen, odyolog ve eğitim odyoloğu meslek gruplarından seçilen birer temsilciden oluşur. Kurulun alışma usul ve esasları ile kurul ¼yelerinin seçilme ve ¼zl¼k haklarına ilişkin usul ve esaslar Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ¼z¼rl¼ Hakları Kurulu'nun g¼r¼ř¼ alınarak hazırlanacak bir y¼netmelikle d¼zenlenir.

### **Eğitim Değerlendirme Kurulu'nun g¼rev ve yetkileri**

MADDE 9.- A) ¼z¼rl¼ bireyin başvurusu halinde, mesleki eğitime y¼nelik okul ve kurslarda hangi meslek dallarında eğitim almasının verimli olabileceğine dair y¼nlendirme yapar.

B) ¼zel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde eğitim g¼ren ¼z¼rl¼ çocukların anne-babalarının çalıştıkları kurumlarda, çocuğun eğitimi gerekçesiyle anne-babanın tayini, idari (Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamında ¼cretsiz) izinli sayılması gibi konularda resmî evrak niteliğinde belge d¼zenler.

C) Kanunla verilen diğer g¼revleri yerine getirir.

## **¼¼NC¼ B¼L¼M**

Eğitim, Rehabilitasyon, İştihadam, Sağlık, Sosyal Yaşama Katılım

### **Eğitim**

MADDE 10.- Eğitim-¼đretim s¼resince ¼z¼rl¼ ¼đrencinin katılacağı eğitim, ¼đretim ve sınavlar, ¼đrencinin ¼zr¼n¼n zorunlu kıldığı koşullar g¼z ¼n¼ne alınarak yapılır. Bu h¼kme aykırı davranan gerçek ve t¼zel kişiler veya kamu kurum ya da kuruluşları ayrımcılık yapmış sayılırlar.

### **¼zel eğitim ve rehabilitasyon giderleri**

MADDE 11. - Yaşadığı yerleşim merkezinde ¼zr¼ne uygun bir eğitim kurumu olmaması, mevcut eğitim kurumunda ¼zr¼n¼n gerekirdiği eğitimlerin verilmemesi, kaynaşmış eğitime gidenler için ¼zr¼ne uygun destek eğitimi alması gerektiği ya da devam edebileceği ¼zr¼ne uygun okulda yer olmaması nedenleriyle illerde bulunan Eğitim Değerlendirme Kurulları tarafından ¼z¼rl¼ (g¼rme, ortopedik, işitme, dil-konuşma, ses bozukluğu, zihinsel ve ruhsal) ocukların ¼zel eğitim rehabilitasyon merkezlerine devam etmeleri uygun g¼r¼lenlerin eğitim giderleri, her yıl b¼te uygulama talimatında belirlenen miktarı Millî Eğitim Bakanlığı b¼tesinden ¼denir .

### **Rehabilitasyon**

MADDE 12.- Sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri belediyeler tarafından verilir. Belediyeler, bu hizmetlerin sunumu sırasında gerekli g¼rd¼ę¼ hallerde, Halk Eğitim ve ıracıklık Eğitim merkezleriyle işbirliği yapar. Başvuran ¼z¼rl¼n¼n rehabilitasyon talebini karşılamaması halinde, ¼z¼rl¼, hizmeti en yakın merkezden alır ve ilgili belediye her yıl b¼te talimatında belirlenen miktarı ¼der.

### **İştihadam**

MADDE 13.- Hiçbir ¼z¼rl¼n¼n ¼zr¼ ise alınmama gerekçesi olarak g¼sterilemez. S¼z konusu iş için sınav yapılması halinde, ¼z¼rl¼ adaya, ¼zr¼n¼n zorunlu kıldığı koşullar g¼z ¼n¼nde bulundurulur sınav yapılır. Hangi ¼zr¼n hangi işi yapmaya engel olduğunun belirlenmesi konusunda

Özürü Hakları Kurulu yetkilidir. Bu kararlar verilirken hem işverenin özel şartları, hem de özürü bireyin kişisel özellikler dikkate alınır.

### **İşyeri ortamına uyum**

MADDE 14.- Herhangi bir işyerinde istihdam edilen özürünün işyerine uyumu, işi yerine getirmesine engel oluşturacak durumun ortadan kaldırılması veya iş veriminin artması amacıyla kullanılmak üzere araç-gereç alınmasının gerektiği hallerde; işveren veya işveren vekilinin yazılı başvurusu üzerine 4857 Sayılı Kanunun 101 inci Maddesi uyarınca kurulan Özürüler Destek Fonu yönetim uygun görülmesi halinde, söz konusu araç-gerecin bedeli Özürü Destek Fonundan karşılanır.

### **Korumalı işyeri**

MADDE 15.- Korumalı işyerlerinin açılmasına, işletilmesine, kapatılmasına, denetimine, mevcut bir işyerinin "korumalı işyeri" statüsü almasına ve korumalı işyerlerine sağlanacak teknik ve mali desteğe ilişkin usul ve esaslar, Özürü Hakları Kurulu tarafından hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

### **Sağlık**

MADDE 16.- Sağlık kuruluşlarının hizmet birimleri, özürü için ulaşılabilir olmak zorundadır. Özürünün ihtiyaç duyması halinde (görme özürü, tekerlekli sandalye kullanıcıları vb.), özürü sağlık kuruluşundaki iş ve işlemlerini tamamlayana kadar, kuruluşun elemanlarından biri kendisine rehberlik eder. Sağlık kurum ve kuruluşlarında, işitme engelli hastalara yardımcı olunması için gerekli çözümü üretmek sağlık kurum ya da kuruluşunun yükümlülüğüdür. Aksi bir durum ayrımcılıktır.

### **Toplumsal hayata katılım**

MADDE 17.- Kamuya açık alan ve kamuya yönelik hizmet özelliği olan;

- a) Yeme, içme mekan ve hizmetleri,
- b) Barınma mekan ve hizmetleri,
- c) Eğlence ürün, mekan ve hizmetleri,
- d) Tarihî ve kültürel unsurları gösterme,
- e) Spor mekanları ve hizmetleri,
- f) Her türlü tatil yerleri veya buralardaki hizmetler,
- g) İbadet yerleri ve dini hizmetler
- h) Millî günler ve bayramlar,
- ı) Kütüphaneler, sergi, sinema, tiyatro, konser salonları, müzeler gibi mekanlar,

Ve buralardaki hizmetlerden özürü bireylerin özrü gerekçe gösterilerek yararlanması engellenemez ve bu nedenle fazla ücret talep edilemez. Özürü bireylerin hizmetlerden yararlanabilmesi için hizmeti sunan gerçek ve tüzel kişiler ve kamu kurum ya da kuruluşları gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Aksine uygulama ayrımcılık sayılır.

### **Bakım**

MADDE 18.- Yeme içme, ilaç kullanma, vücut temizliği, tuvalet ihtiyacını giderme, yaşadığı mekanı ısıtma, mekanını ve kıyafetlerini temizleme konularında yeterli olmayan bakıma muhtaç

özürlülerden fakir veya kimsesiz olanlarının il özel idareleri ve belediyeler tarafından bakımlarının karşılanması ile bakım hizmetleri ve bu hizmetleri verecek olan gerçek ve tüzel kişilerin izin, çalışma usul ve esasları Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurum Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde, İç İşleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

### Mali Hükümler

#### Özürlü destek geliri

MADDE 19.- Sağlık kurulu raporu vermeye yetkili bir sağlık kuruluşundan almış olduğu sağlık kurulu raporuyla % 40 ve üzerinde özürlü olduğunu belgeleyen her Türk vatandaşı, Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından verilen Özürlü Destek Gelirini almaya hak kazanır. Alt sınırı 16 yaşından büyükler için belirlenen yıllık asgari ücretin yarısından az olmamak koşuluyla, özürlü destek gelirinin yıllık miktarı bakanlar kurulu tarafından belirlenir.

A grubu özürlü (% 80-% 100), özürlü destek gelirinin tamamını, B grubu (% 60-% 80) 4/5'ini ve C grubu (% 40-% 60) özürlü 3/5'ini alır. Özürlü destek gelirinin yürürlüğe girmesiyle eş zamanlı olarak 31.12.1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu uyarınca çalışan özürlülere ve özürlü anne-babalarına uygulanan gelir vergisi muafiyeti yürürlükten kalkar. Sosyal Sigortalar Kurumu, BAĞ-KUR, ve Emekli Sandığı'ndan annesi veya babasının veya her ikisinin vefatından dolayı aldığı maaşlar, 1.7.1976 tarihli ve 2022 sayılı Kanun uyarınca Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı'ndan malûllük maaşı alan malûl (özürlü) kişilerin adı geçen kanunla tanınan hakları yürürlükten kalkar. Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yapılan ödemeler Kurumun kurallarına bağlı olarak devam edebilir ve kaldırılabilir.

## BEŞİNCİ BÖLÜM

### Değiştirilen ve Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

MADDE 20.- 5.7.1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun 3 üncü maddesinin (I) bendine aşağıdaki paragraf ve (1) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent ile 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "koruyucu sağlık hizmetleri" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve sosyal güvencesi bulunmayan özürlülere verilecek sağlık kurulu raporları ile bunun için gerekli görülen muayene ve tetkik hizmetleri" ibaresi eklenmiştir.

Bilimsel gelişmelere paralel olarak, yeni doğanlarda çeşitli tarama yöntemleriyle tespiti mümkün olan özürlü ve hastalıklarla ilgili taramaların yapılması zorunludur.

m) Rehabilitasyon hizmetlerinde kullanılan ortopedik ve diğer yardımcı araç gereçleri üretmek amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulacak kuruluşların açılış iznini vermeye Sağlık Bakanlığı yetkilidir. Bu kurum ve kuruluşların açılış izninin verilmesine, üretim ve personel standardına, işleyiş ve denetimi ile daha önce açılmış olan kurum ve kuruluşların durumlarına ilişkin esaslar Sağlık Bakanlığı ve Özürlüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 21.- 8.6.1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 39 üncü maddesinin (j) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

j) Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmeliğe uygun olarak alınmış ve raporda sakatlık oranı en az % 40 olanlardan 15 yıl fiili hizmeti bulunanların istekleri üzerine;

MADDE 22.- a) 5434 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 81.- Kurumdan sürekli iş görmezlik geliri, malûllük veya yaşlılık aylığı almakta olanlar ile geçindirmekle yükümlü oldukları kişiler ve aylık alan ayın durumdakiler, hayatını başkasının yardım ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün oldukları sağlık kurulu raporu ile tespit edilenlerden resmî veya özel bakım merkezlerine gönderilenlerin veya evlerinde bakımı yapılanların bakımlarına ait ücret ve masraflar, bütçe uygulama talimatında belirlenen esas ve miktarlarda, kurumca karşılanır.

b) 657 sayılı Kanuna aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

EK MADDE 40.- Kurumlarından aylık almakta olanlar ile geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerden hayatını başkasının yardım ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün oldukları sağlık kurulu raporu ile tespit edilenlerden resmî veya özel bakım merkezlerine gönderilenlerin veya evlerinde bakımı yapılanların bakımlarına ilişkin ücretler, Bütçe Uygulama Talimatında belirtilen esas ve miktarlarda kurumca karşılanır.

EK MADDE 41.- Kurumlarından aylık almakta olanların geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerden hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede özürli olduklarını sağlık kurulu raporu ile tespit ettirenlerin o mahal dışında resmî veya özel eğitim ve öğretim kuruluşlarında eğitim ve öğretim yapacaklarının Özürli Hakları Kurulu'nun uygun görüşü ile belgelendirilmesi halinde ilgilinin talebiyle eğitim ve öğretim kuruluşlarının bulunduğu il veya ilçe sınırlarında durumuna uygun münhal bir kadroya bir ay içerisinde ataması yapılır. ilgilinin durumuna uygun münhal bir kadronun bulunmadığı hallerde geçici görevlendirme yöntemine başvurulur. Bu maddede yazılı nedenlerden dolayı geçici görevlendirilenlerin durumuna uygun boşalacak ilk münhal kadroya öncelikle ataması yapılır.

c) 22.1.1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

EK MADDE 3.- Kurumlarından aylık almakta olanların geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerden hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün oldukları sağlık kurulu raporu ile tespit edilenlerden resmî veya özel rehabilitasyon ve bakım merkezlerine gönderilenlerin veya evlerinde bakımı yapılanların bakımlarına ilişkin masraf ve ücretler, Bütçe Uygulama Talimatında belirtilen esas ve miktarlarda kurumca ödenir.

EK MADDE 4.- Kurumlarından aylık almakta olanların geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerden hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede özürli olduklarını sağlık kurulu raporu ile tespit ettirenlerin o mahal dışında resmî veya özel eğitim ve öğretim kuruluşlarında eğitim ve öğretim yapacaklarının Özürli Hakları Kurulunun uygun görüşüyle belgelendirilmesi halinde ilgilinin talebiyle eğitim ve öğretim kuruluşlarının bulunduğu il veya ilçe sınırlarında durumuna uygun münhal bir kadroya bir ay içerisinde ataması yapılır. ilgilinin durumuna uygun münhal bir kadronun bulunmadığı hallerde geçici görevlendirme yöntemine başvurulur. Bu maddede yazılı nedenlerden dolayı geçici görevlendirilenlerin durumuna uygun boşalacak ilk münhal kadroya öncelikle ataması yapılır.

d) 1479 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 22.- Sigortalılar ve kurumdan sürekli iş göremezlik geliri, malûllük veya yaşlılık aylığı almakta olanların yada hak kazandığı toptan ödemeyi almaktan vazgeçenlerin geçindirmekle yükümlü oldukları kişiler ile kurumdan hak sahibi olarak gelir ve aylık alan aynı durumdakiler, hayatını başkasının yardım ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün oldukları, sağlık kurulu raporu ile tespit edilenlerden resmî veya özel bakım merkezlerine gönderilenlerin veya evlerinde bakımı yapılanların bakımlarına ilişkin ücretler ve masraflar, Bütçe Uygulama Talimatında belirtilen esas ve miktarlarda kurumca sağlanır.

e) 506 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 49.- Sigortalılar ve kurumdan sürekli iş göremezlik geliri, malûllük veya yaşlılık aylığı alanların ya da hak kazandığı toptan ödemeyi almaktan vazgeçenlerin geçindirmekle yükümlü oldukları kişiler ile kurumdan hak sahibi olarak gelir ve aylık alan ya da hak kazandığı toptan ödemeyi almaktan vazgeçenlerle aynı durumdakiler, hayatını başkasının yardım ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün oldukları sağlık kurulu raporu ile tespit edilenlerden resmî veya özel bakım merkezlerine gönderilenlerin veya evlerinde bakımı yapılanların bakımlarına ilişkin ücretler ve masraflar Bütçe Uygulama Talimatında belirtilen usul, esas ve miktarlarda kurumca sağlanır.

f) 17.10.1983 tarihli ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununun 39 üncü maddesinin (a) bendine "Ek 38" ibaresinden sonra gelmek üzere "Ek 48" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 23.- 25.10.1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin 4 üncü fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmiştir.

n) Bizzat özürülüler tarafından kullanılan özel tertibatlı olarak imal edilmiş, sonradan özel tertibat takılmış ve ilave özel tertibat takılmış motorlu kara taşıtları ya da özürülünün taşınması amacıyla birinci dereceden yakını bir sürücü veya özürülü kişi tarafından iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılan özürülü adına trafik siciline kayıtlı motorlu kara taşıtları,

o) Özürülülerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç, özel bilgisayar programları ile fonksiyon kazandırıcı orteç-protez vb. yardımcı ve destekleyici cihazlar.

MADDE 24.- 10.7.2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (P) bendine aşağıdaki ibare eklenmiştir.

Belediyelerce işletilen veya belediyelerin işletim hakkını imtiyaz sözleşmeleriyle devrettiği her türlü toplu taşıma araçlarının ve duraklarının özürülülerin yararlanmasına ve ulaşabilirliği ile Türk Standartlarına uygunluğunu sağlamak, özürülüler ile öğretilebilir zihinsel özürülülerin ve tekerlekli sandalye kullanıcılarının veya diğer özürülüler için Özürülü Hakları Kurulu tarafından uygun görülen, zorunlu refakatçilerinin ücretsiz ulaşmaları için gerekli tedbirleri almak, kiraya verilen büfe, otopark, tuvalet vb. işyerlerinin en az % 2'sinin öncelikli olarak özürülüler ve özürülülere hizmet veren vakıf ve dernekler tarafından işletilmesi ve istihdamını sağlamak (Adı geçen işyerlerinin tahsisinde 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri uygulanır).

MADDE 25.- 5216 sayılı Kanunun 7 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Özürülü hizmetleri birimlerinin kuruluş, görev, yetki, sorumluluk ve işleyişine ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı tarafından Özürülü Hakları Kurulu görüşü alınarak hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.



MADDE 26.-3.4.1930 tarihli ve 1580 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin 81 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"81.- Özürlüler ile öğretilbilir zihinsel özürlülerin ve tekerlekli sandalye kullanıcılarının veya diğer özürlüler için Özürlü Hakları Kurulu tarafından uygun görülen zorunlu refakatçilerinin ücretsiz ulaşmaları için gerekli tedbirleri almak, kiraya verilen büfe, otopark, tuvalet vb. işyerlerinin en az %10'unun öncelikli olarak özürlüler ve özürlülere hizmet veren vakıf ve dernekler tarafından işletilmesi ve istihdamını sağlamak, adı geçen işyerlerinin tahsisinde 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri uygulanır.

MADDE 27.- 1580 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 9.- İl belediyeleriyle son nüfus sayımına göre nüfusu 50.000 ve üzeri olan ilçe ve belde belediyelerinde bilgilendirme ve bilinçlendirme, yönlendirme ve özürlülerle ilgili her konuda sürekli danışmanlık hizmetleri dahil hizmet vermek üzere özürlü hizmetleri birimi oluşturulur. Bu birimler faaliyetlerini özürlülere hizmet amacıyla kurulmuş dernek, vakıf ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği halinde sürdürürler. Özürlü hizmetleri birimlerinin kuruluş, görev, yetki, sorumluluk ve işleyişine ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı tarafından Özürlü Hakları Kurulu'nun görüşü alınarak hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir."

MADDE 28.- 22.5.2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 108 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 108.- Bu kanunda öngörülen idari nitelikteki para cezaları, 101 inci maddeyle düzenlenen özürlü ve eski hükümlü çalıştırmayan işveren ve işveren vekilleri hakkındaki uygulama istisna tutulmak kaydıyla, gerekçesi belirtilmek suretiyle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürüne verilir. Bu kanunda yazılı olan, 101 inci maddenin kapsamı dışındaki, idarî para cezaları o yerin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürü tarafından verilir.

101 inci madde kapsamındaki idari para cezaları ise Türkiye İş Kurumu Bölge Müdürü tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına dair kararlar ilgililere 11.2.1995 tarihli ve 7201 Sayılı Tebliğat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. Bu kanuna göre verilen idari para cezaları, 21.07.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

MADDE 29.- 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 53 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kariyer mesleği olan özürlülerin, bu mesleğe atanma şartlarına haiz olmaları halinde, mesleklerine uygun münhal kadrolara atanması, münhal kadrolarının bulunmaması halinde geçici görevle mesleklerinde çalıştırılmaları, bu durumda olanların kurumda ise başlama ve o kariyere çalışırken sahip olduysa sahip olduğu tarihler dikkate alınarak özürlü ve özürsüz çalışanlar arasında herhangi bir ayrımcılığa yol açmadan boşalacak münhal kadrolara atanır, mesleklerini icra veya infaza yardımcı her türlü araç ve gereç kurumlarınca temin edilir.

MADDE 30.- 13.4.1994 tarihli ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (u) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

u) Kadınlara, güçsüzlere, özürlülere ve küçüklere karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi.

MADDE 31.- 28.12.1993 tarihli ve 3960 sayılı Kalıtsal Hastalıklarla Mücadele Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Devlet, kalıtsal kan hastalıklarından Thalessemia ve Orak Hücreli Anemi dahil olmak üzere, bütün kalıtsal kan hastalıklarıyla ve özürlülüğe yol açan diğer kalıtsal hastalıklarla koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında mücadele eder.

MADDE 32.- a) 18.1.1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 73 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 73.- Noter, ilgilinin işitme, konuşma veya görme özürlü olduğunu anlar ya da ilgili özürlü olduğunu beyan ederse, bütün işlemler özürlünün isteğine bağlı olmak üzere; iki tanık huzurunda ya da tanıksız yapılır. ilgilinin işitme veya konuşma özürlü olması ve yazı ile anlaşma imkânının da bulunmaması halinde, iki tanık ve yeminli tercüman bulundurulur."

b) 1512 sayılı Kanunun 75 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bir noterlik işleminde imza atılmış veya imza yerine geçen el işareti yapılmış olmasına rağmen, ilgilinin istemiyle, işlemin niteliği, imzayı atan veya el işaretini yapan şahsın (adına işlem yapılan ve imza atabilen görme özürlüler hariç) durumu ve kimliği bakımından noter tarafından gerekli görülürse, yukarıdaki fıkradaki yöntem doğrultusunda tanık tercüman veya bilirkişinin parmağı da bastırılır. Mühür kullanılması halinde parmağının da bastırılması zorunludur.

c) 22.4.1926 tarih ve 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 14 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İmza, üzerine borç alan kimsenin el yazısı olmak lâzımdır. Bir alet vasıtasıyla vazolunan imza, ancak örf ve adetçe kabul olunan hallerde ve hususiyle çok miktarda tedavüle çıkarılan kıymetli evrakın imzası lâzım geldiği takdirde, kafi addolunur.

MADDE 33.- 2.9.1971 tarihli ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun 35 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Sigortalının sigorta başlangıç tarihinde asgari % 40 oranında özürlü olduğunu belgelenmeleri halinde 15 yıldan beri, sigortalı olmak ve 3600 gün prim ödemek şartıyla istekle yaşlılık aylığı bağlanır.

MADDE 34.- 17.7.1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun 85 inci maddesinin (C) bendine aşağıdaki alt bent eklenmiştir.

c) İsteğe bağlı olarak yaşlılık, malûlük, ve ölüm sigortasından yararlanmak isteyen özürlülerden, asgari % 80 oranında özürlü olanların primlerinin % 50'si, asgari % 40 oranında özürlü olanların primlerinin % 25'i Hazine tarafından ödenir.

MADDE 35.- 29.5.1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından özürlülere yönelik olarak hazırlanan veya hazırlatılan projeler ile Başkanlığın faaliyetlerinde kullanılmak üzere, bu maddede sayılan gelirlerin % 1'i Özürlüler İdaresi Başkanlığı bütçesine özel ödenek kaydedilir. Bu ödenekten harcanmayan tutarlar, gelecek yıllar bütçesine devren ödenek kaydedilir.

MADDE 36.- 2828 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 7.- İşitme ve konuşma özürlülere gerek gördüğü hallerde tercümanlık yapmak üzere illerde işaret dili uzmanı personel istihdam edilir.

MADDE 37.- 25.3.1997 tarihli ve 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin;

a) 3 üncü maddesinin (h) bendine aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

Başbakan veya Özürlüler İdaresi Başkanlığının bağlı olduğu Bakanlığın uygun görüşü ile özürlü kimlik kartı hazırlama ve/veya verme yetkisi ilgili olan kamu kurum ve/veya kuruluşlara/idarelere devredilebilir. Özürlü Kimlik Kartı hazırlama ve verme usul ve esasları ilgili kurum ve/veya kuruluşlarla/idarelerle Özürlüler İdaresi Başkanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

b) 23 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Kamu kurum ve kuruluşları ile özürlülere hizmet veren özel kuruluşlar,özürlülere hizmet amacıyla kurulmuş vakıflar, Türkiye Sakatlar Konfederasyonu,üye federasyonlar ve dernekler özürlülere ilişkin bilgileri bu Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren 3 ay içinde, bilgi değişikliklerini ise oluştuğu tarihten itibaren 1 ay içinde Özürlüler İdaresi Başkanlığı'na bildirir.

MADDE 38.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin;

a) 14 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 14.- Başkanlığın yardımcı hizmet birimleri şunlardır: a) İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı. b) Bilgi İşlem ve Enformasyon Dairesi Başkanlığı.

b) 15 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

Madde 15.- İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Başkanlığın insan gücü planlaması ve personel politikasıyla ilgili çalışmaları yapmak, personel sisteminin geliştirilmesiyle ilgili tekliflerde bulunmak,

b) Başkanlık personelinin atama, nakil, ücret, yükselme, izin, disiplin, emeklilik ve diğer özlük işlemleri ile ilgili çalışmaları yürütmek,

c) Başkanlık personeliyle ilgili eğitim planını hazırlamak, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarını düzenlemek ve uygulamak,

d) Yönetimi geliştirme çalışmalarını' yürütmek,

e) Başkanlığın donatım hizmetlerini yürütmek

f) Başkanlığın malî hizmetlerini yürütmek,

g) Kurum içi haberleşme, genel evrak ve arşiv hizmetlerini yürütmek,

h) Başkanlık personelinin ve ailelerinin sağlık işlemlerini düzenlemek ve yürütmek,

i) Başkanlığın yıllık bütçesini hazırlamak, bütçe ödeneklerinin zamanında yerinde ve gerçek gereksinimler için kullanılmasını sağlamak,

j) Kuruma ilişkin satın alma, kiralama, temizlik, aydınlatma, ısıtma, bakım-onarım ve taşıma hizmetlerine ilişkin araç gereçler ile diğer mal ve hizmetleri temin etmek, sivil savunma ve seferberlik hizmetlerini planlamak ve yürütmek, Başkanlığın ve personelin her türlü sosyal hizmetlerini yürütmek, Başkanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak.

b) 16 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bilgi İşlem ve Enformasyon Dairesi Başkanlığı

Madde 16.- Bilgi İşlem ve Enformasyon Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Başkanlık birimlerinin bilgi işlem ve otomasyon ihtiyacını karşılamak ve yürütmek,
- b) Bilgi işlem teknolojilerindeki gelişmeleri takip etmek, yenilikleri izlemek, değerlendirmek ve temini için önerilerde bulunmak,
- c) Özürlülere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanma amacıyla kullanılmak üzere özürlüler kimlik kartı hazırlamak,
- d) Başkanlık birimlerinin iş akışlarını izleyerek etkin ve verimli iş, bilgi akışı ve iletişim düzenini sağlamak, bunlara yönelik gelişmeleri izlemek ve geliştirmek için önerilerde bulunmak,
- e) Bilgi portalını oluşturmak, yönetmek ve iletişim ağını sağlamak,
- f) Veri tabanı ve bankasının oluşturulmasını sağlamak,
- g) Verilerin derlenmesini, işlenmesini, değerlendirilmesini, sonuçlandırılmasını sağlamak ve bunları ilgili dairelere bildirmek,
- h) Ulusal kurum ve kuruluşlardan özürlülere yönelik istatistiksel bilgilerin bilgi işlem ortamında toplanmasını sağlamak ve değerlendirmek,
- i) Başkanın direktif ve emirlerini ilgililere duyurmak ve işlemleri takip etmek,
- j) Başkanlığı ilgilendiren toplantı, brifing ve görüşmeleri düzenlemek, Özürlü Hakları Kurulu ve Özürlüler Şurasının sekreteryaya hizmetlerini yürütmek, önemli not ve tutanakları tutmak ve yayımlamak,
- k) Başkanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak"

MADDE 39.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kurum personeli yetiştirilmek, etkin ve verimli kılınmak ve hizmet gerekleri nedeniyle kurum içinde rotasyona tâbi tutulabilir.

MADDE 40.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı cetvelin "Ana Hizmet Birimleri" bölümü

- "1. Körler Dairesi Başkanlığı",
- "2. Ortopedik Özürlüler Dairesi Başkanlığı",
- "3. Sağır ve Konuşma Özürlüler Dairesi Başkanlığı",
- "4. Zihinsel Özürlüler Dairesi Başkanlığı"
- "5. Süreğen Hastalar Dairesi Başkanlığı
- "6. Dış İlişkiler ve Tanıtım Dairesi Başkanlığı"
- "7.- Araştırma Geliştirme Dairesi Başkanlığı" şeklinde "Yardımcı Hizmet Birimleri"
- "1. İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı",
- "2. Bilgi İşlem ve Enformasyon Dairesi Başkanlığı" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE: 41.- 571 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 7.- Başkanlığın ana hizmet birimleri şunlardır:

1. Körler Dairesi Başkanlığı.
2. Ortopedik Özürlüler Dairesi Başkanlığı.
3. Sağır ve Konuşma Özürlüler Dairesi Başkanlığı.
4. Zihinsel Özürlüler Dairesi Başkanlığı.
5. Süreğen Hastalar Dairesi Başkanlığı.
6. Dış İlişkiler ve Tanıtım Dairesi Başkanlığı.
7. Araştırma Geliştirme Dairesi Başkanlığı.

MADDE 42.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin;

- a) 8 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Körler Dairesi Başkanlığı

Madde 8.- Körler Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Kör ve az görenlerin eğitim, istihdam, sosyal yaşama katılımı gibi konularda sorun tespiti yapmak, çözüm yöntemleri önermek, gerekli hallerde çözüm sürecini takip etmek, körlüğe ilişkin bütün konularda araştırma yapmak.

- b) Kanunlar ve başkanlık tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

- b) 9 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ortopedik Özürlüler Dairesi Başkanlığı

Madde 9.- Ortopedik Özürlüler Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Ortopedik özürlülerin eğitim, istihdam, sosyal yaşama katılımı gibi konularda sorun tespiti yapmak, çözüm yöntemleri önermek, gerekli hallerde çözüm sürecini takip etmek, ortopedik özürlüğe ilişkin bütün konularda araştırma yapmak.

- b) Kanunlar ve başkanlık tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

- c) 10 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Sağır ve Konuşma Özürlüler Dairesi Başkanlığı

Madde 10.- Sağır ve Konuşma Özürlüler Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) İşitme ve konuşma özürlülerin, özürleri nedeniyle eğitim, istihdam, sosyal yaşama katılımı gibi konularda sorun tespiti yapmak, çözüm yöntemi önermek, gerekli hallerde çözüm sürecini takip etmek, süreğen hastalar ve hastalıklarla ilgili bütün konularda araştırma yapmak,

- b) Kanunlar ve başkanlık tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

- d) 11 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Zihinsel Özürlüler Dairesi Başkanlığı

Madde 11.- Zihinsel Özürlüler Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Zihinsel özürlülerin eğitim, istihdam, sosyal yaşama katılımı gibi konularda sorun tespiti yapmak, çözüm yöntemleri önermek, gerekli hallerde çözüm sürecini takip etmek, zihinsel özürlülikle ilgili bütün konularda araştırma yapmak,

- b) Kanunlar ve başkanlık tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek,

e) 11 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 11/A, 11/B ve 11/C maddeleri eklenmiştir.

**Süreğen Hastalar Dairesi Başkanlığı**

**MADDE 11/A.-** Süreğen Hastalar Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Herhangi Süreğen Hastalar bir süreğen hastalık nedeniyle özürülü olanların eğitim, istihdam, sosyal yaşama katılımı gibi konularda sorun tespiti yapmak, çözüm yöntemi önermek, gerekli hallerde çözüm sürecini takip etmek, süreğen hastalar ve hastalıklarla ilgili bütün konularda araştırma yapmak,

b) Kanunlar ve başkanlık tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

**Dış İlişkiler ve Tanıtım Dairesi Başkanlığı**

**MADDE 11/B.-** Dış İlişkiler ve Tanıtım Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Yurt içi ve yurt dışında başkanlık ve çalışmalarının tanıtımını yapmak,

b) Özürülüler konusunda çalışmakta olan diğer ülkelerdeki kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile bağlantı kurmak, ortak çalışmalar yapmak,

c) Kanunlar ve başkanlık tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

**Araştırma Geliştirme Dairesi Başkanlığı**

**MADDE 11/C.-** Araştırma Geliştirme Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Özürülüler ve özürülülükle ilgili her türlü konuda araştırma yapmak, başkanlık dışında yapılan araştırmalara, gerekli hallerde, destek vermek,

b) Kanunlar ve başkanlık tarafından verilen diğer görevleri yeri Başkanlığı eğitim, istihdam, sosyal yaşama katılımı gibi konularda sorun tespiti yapmak, çözüm yöntemleri önermek, gerekli hallerde çözüm sürecini takip etmek, işitme ve konuşma özüne ilişkin bütün konularda araştırma yapmak,

c) Kanunlar ve başkanlık tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

**MADDE 43.-** 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

**GEÇİCİ MADDE 3.-** Bu kanun ile yapılan yeni düzenleme sebebiyle kadro ve görev unvanları değişenler veya kaldırılanlar durumlarına uygun yeni kadrolara atanıncaya kadar eski kadrolarının aylıklarını almaya devam ederler. Diğer memurlardan aylık aldıkları kadro ve görev unvanları değişmeyenler yeni kadrolarına atanmış sayılırlar. Kadro ve görev unvanları değişenler veya kaldırılanlar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yeni bir kadroya atanırlar. Atama işlemi yapıncaya kadar kurumca ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilebilirler. Bunlar yeni bir kadroya atanıncaya kadar eski kadrolarına ait aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer mali haklarını almaya devam ederler. Söz konusu personelin atandıkları yeni kadroların aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer mali haklarının toplam net tutarı, eski kadrolarına bağlı olarak en son ayda almakta oldukları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer mali hakları toplam net tutarından az olması halinde aradaki fark giderilinceye kadar atanmış oldukları kadroda kaldıkları sürece herhangi bir kesintiye tâbi tutulmaksızın ödenir.

**MADDE 44.-** a) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin yedinci fıkrası,

b) 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararname nin 8, 9, 10, 11, 18 ve 19 uncu maddeleri,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

**GEÇİCİ MADDE 1.-** Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler Kanunun yayım tarihinden itibaren bir yıl içerisinde çıkartılır.

**GEÇİCİ MADDE 2.-** Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar, mevcut umumi binalar, belediyelerin tasarrufu altındaki mevcut yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları vb. sosyal ve kültürel altyapı alanları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 7 yıl içinde özörlülerin erişilebilirliğine uygun duruma getirilir. Yedinci yılın sonuna kadar erişilebilirliği sağlamamış veya belli bir süre hiç çalışma yapmadığı ve kalan sürede de değişiklikleri tamamlayamayacağı tespit edilen yöneticiler müteselsilen ayrımcılık suçu işlemiş sayılırlar.

**GEÇİCİ MADDE 3.-** Büyükşehir Belediyeleri ve Belediyeler, şehir içinde kendilerince sunulan ya da denetimlerinde olan toplu taşıma hizmetlerinin özörlülerin erişilebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri alır. Mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 10 yıl içinde özörlüler için erişilebilir duruma getirilir.

#### **Yürürlük**

**MADDE 45.-** Bu Kanunun;

- a) 10 ve 22 nci maddeleri 1.6.2006 tarihinde,
- b) 11 ve 18 inci maddeleri 1.1.2006 tarihinde,
- c) Diğer hükümleri yayımı tarihinde,

Yürürlüğe girer.

#### **Yürütme**

**MADDE 46.-** Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Özürlüler Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifimiz, gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla.

<i>Ali Topuz</i>	<i>Kemal Anadol</i>	<i>Haluk Koç</i>
İstanbul	İzmir	Samsun
<i>Ufuk Özkan</i>	<i>Halil Ünlütepe</i>	<i>Feridun Ayvazoğlu</i>
Manisa	Afyonkarahisar	Çorum
<i>Hasan Güyüldar</i>	<i>Nejat Gencan</i>	<i>Erol Tınastepe</i>
Tunceli	Edirne	Erzincan
<i>Mevlüt Coşkuner</i>	<i>Gökhan Durgun</i>	<i>Kemal Demirel</i>
Isparta	Hatay	Bursa
<i>Nurettin Sözen</i>	<i>Mustafa Özyurt</i>	<i>Erdal Karademir</i>
Sivas	Bursa	İzmir
<i>Abdülaziz Yazar</i>	<i>Şefik Zengin</i>	<i>Oya Araslı</i>
Hatay	Mersin	Ankara
<i>Yavuz Altınorak</i>	<i>Algan Hacaloğlu</i>	<i>Nevin Gaye Erbatur</i>
Kırklareli	İstanbul	Adana
<i>Ramazan Kerim Özkan</i>	<i>İdris Sami Tandoğdu</i>	<i>Gürol Ergin</i>
Burdur	Ordu	Muğla
<i>Mehmet Vedat Melik</i>	<i>Mehmet Semerci</i>	<i>Muharrem Kılıç</i>
Şanlıurfa	Aydın	Malatya
<i>Ali Cumhur Yaka</i>	<i>Feridun Fikret Baloğlu</i>	<i>Nadir Saraç</i>
Muğla	Antalya	Zonguldak
<i>Ali Arslan</i>	<i>Mustafa Gazalçı</i>	<i>Kemal Sağ</i>
Muğla	Denizli	Adana
<i>Mehmet Ziya Yergök</i>	<i>Muhsin Koçyiğit</i>	<i>Hüseyin Özcan</i>
Adana	Diyarbakır	Mersin
<i>Ferit Mevlüt Aslanoğlu</i>	<i>Mehmet Uğur Neşşar</i>	<i>Mehmet Ali Arıkan</i>
Malatya	Denizli	Eskişehir
<i>Vahit Çekmez</i>	<i>İzzet Çetin</i>	<i>Rasim Çakır</i>
Mersin	Kocaeli	Edirne
<i>Atilla Kart</i>	<i>Ahmet Yılmazkaya</i>	<i>Mustafa Yılmaz</i>
Konya	Gaziantep	Gaziantep
<i>Bihlun Tamaylıgil</i>	<i>Hüseyin Ekmekcioğlu</i>	<i>Mehmet Boztaş</i>
İstanbul	Antalya	Aydın
	<i>Mehmet Mesut Özakcan</i>	
	Aydın	



## GENEL GEREKÇE

Özürlülük; doğuştan ya da sonradan yaşanan bir sağlık sorunu nedeniyle bedenin yapı ve fonksiyonlarında bozulma sonucu kişinin yaşamsal aktivitelerinin kısıtlanması ve bunun sonucu olarak da toplumsal yaşama katılımının engellenmesi durumudur.

DİE Devlet İstatistik Enstitüsünün 2002 yılında 97.000 kişi ile görüşülerek yaptığı araştırmaya göre nüfusumuzun % 12.28'i özürlü insanlardan oluşuyor. Yine bu araştırma sonuçlarına göre: özürlülerin % 47'si özürlüleri ile ilgili hiç tedavi görmemişler; genel nüfus içinde okuma yazma bilmeyenlerin oranı % 12.94 iken bu oran özürlüler arasında % 36.34, ancak % 41'i ilkokul, % 6'sı ortaokul, % 7'si lise mezundur, üniversite mezunu sayısı son derece düşüktür; % 77.81'i istihdama dahil değildir; % 50'den fazlasının sosyal güvenliği yoktur; % 70'i ailesi olmadığında ne olacağı endişesi ile yaşamaktadır; % 34'ü doğuştan, % 66'sı sonradan özürlü hale gelmiştir; en çok rahatsızlık duydukları husus, özürlülerinden kaynaklanan sorunları yanında toplumun kendilerine olan yanlış ve önyargılı yaklaşımlarıdır.

Bu sonuçların da ortaya koyduğu gibi ülkemizdeki özürlüler yeterli sağlık, eğitim, rehabilitasyon ve istihdam olanaklarına sahip değildir.

Ülkemizdeki milyonlarca özürlünün sosyal, ekonomik ve eğitimsel ihtiyaçlarının çağdaş ölçülerle sosyal hukuk devleti ilkelerine uygun çözümlere kavuşturulmasını Anayasamız 41,62 ve diğer maddeleriyle devlete görev olarak vermiştir. Yine ülkemizin kabul ettiği uluslararası sözleşmelerden 159 sayılı ILO sözleşmesi çocukların korunmasıyla ilgili sözleşmenin 23 üncü maddesi Avrupa Sosyal Şartı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi doğrudan veya dolaylı olarak ulus devletlere özürlülerle ilgili yapılacak düzenlemeler hakkında sorumluluklar yüklemiştir.

Avrupa Birliğinin çeşitli karar organları özürlülerle ilgili üyelerine uyulması gereken direktifler yayınlamıştır.

- 27 Kasım 2000, Konsey Kararı Ayrımcılığa karşı topluluk eylem planı oluşturulması (2001 - 2006)

- 27 Kasım 2000, Konsey Kararı İstihdamda ve işte eşit muamele konusunda genel çerçeve (2000/78 EC)

- Avrupa Birliği Temel Haklar Belgesi ( 2000/C 364/01)

• 15 Haziran 2003, Konsey İlke Kararı

Özürlü bireylerin istihdamının ve toplumsal bütünleşmelerinin teşvik edilmesi (2003/C 175/01)

• 6 Mayıs 2003, Konsey İlke Kararı

Özürlü bireylere yönelik kültürel etkinlikler ve bu etkinliklere ulaşılabilirlik (2003/C 134/05)

• 5 Mayıs 2003, Konsey İlke Kararı

Özürlü öğrencilere eğitim ve mesleki eğitimde fırsat eşitliği sağlanması (2003/C 134/04)

• 17 Haziran 1999, Konsey İlke Kararı

Özürlü kişilere istihdamda fırsat eşitliği sağlanması (1999/C 186/02)

• 4 Haziran 1998, Konsey Tavsiye Kararı Özürlüler için park kartı verilmesi (1998/376/EC)

• 20 Aralık 1996, Konsey İlke Kararı

Özürlü bireylere tanınacak fırsat eşitliği (97/C/12/01)

- 31 Mayıs 1990, Konsey İlke Kararı

Özürlü çocuklar ve gençlerin genel öğretim sistemine katılımı (90/C 162/02)

Yakın zamana kadar gizlenen, evlerde saklanan görmezden gelinen bu insanlarımız ve aileleri artık sivil toplum kuruluşlarında örgütlenerek, sorunlarını dile getirmeye, insan ve yurttaş olmaktan doğan haklarını talep etmeye başladılar. Son on yıl içinde, özellikle 1997 yılından başlayarak; 571 ve 572 sayılı KHK'ler, Özürlüler İdaresi Başkanlığının kurulması, özürlü kimlik kartı, Sağlık Raporu Yönetmeliği, Özürlü istihdamının artırılması, Özürlü çocuğu olan çalışanlara vergi indirimleri ve özel eğitim yardımları M.E.B. Özel Eğitim Yönetmelikleri, imarla ilgili yönetmelikler, özürlülerle ilgili T.S.E. standartları belirlenmesi vb. çok önemli kazanımlar elde ettiler.

Ancak zaman içinde kamuda çeşitli kurumları sorumluluğundaki hizmetlerin ve yasalardaki hakların yaşama geçirilmesinde karşılaşılan sorunlar ve yeni ihtiyaçlar sonucu çağdaş dünyadaki uygulamalar ve AB normlar dikkate alınarak özürlülerle ilgili hak ve hizmetleri bir bütünlük içinde ele alan bir yasal düzenleme gereksinimi ortaya çıktı.

Özürlüler sorunu, dolaylı olarak aileleri ile birlikte nüfusumuzun üçte birini ilgilendiren büyük bir toplumsal sorunumuzdur.

Özürlülerle ilgili çağdaş dünyadaki genel anlayış geleneksel acıma ve yardım duyguları ile yaklaşmak yerine; bu insanların kendi kendilerine yetecek, kendi kendilerine yardım edecek şekilde eğitilmeleri, donatılmaları ve korunmalarıdır.

Bu yasa ile toplumun en mağdur kesimi olan özürlülerin insan onuruna yakışır bir yaşam sürmeleri ve yaşamın tüm nimetlerinden zihinsel ve fiziksel yeteneklerinin el verdiği ölçüde yararlanmaları yönünde düzenlemeler öngörülmektedir.

#### MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1.- Kanun Teklifinin amacı açıklanmaktadır.

Madde 2.- Kanun Teklifinde geçen ibarelerin tanımı ile ilgilidir.

Madde 3.- 571 sayılı KHK'nin Genel Esaslar başlıklı 2. maddesi yeniden düzenlenmiştir.

Madde 4.- Özürlülerle ilgili derecelendirmelerin, sınıflandırmaların, uluslar arası özürlülük sınıflandırması temel alınarak hazırlanacak özürlülük ölçütüne göre yapılması ve özürlülük ölçütünün tespiti ve uygulama esaslarının yönetmelikle yapılması amacıyla 571 sayılı KHK'ye Ek Madde 1 eklenmiştir.

Madde 5.- Başkanlıkça özürlülük ve özürlüler ile ilgili her türlü bilgileri içeren verilerin toplanması suretiyle veri tabanı oluşturulması amacıyla 571 sayılı KHK'ye Ek Madde 2 eklenmiştir.

Madde 6.- Özürlü kişilerin yaşamlarını öncelikle buldukları ortamda sağlık, huzur ve güven içinde sürdürmesi, toplum içinde kendi kendilerini idare edebilecek ve üretken hale gelebilecek şekilde bakım ve rehabilitasyonlarının yapılması amacıyla bunlardan ihtiyacı olanların geçici veya sürekli bakım altına alınması veya evde bakım hizmeti sunulmasını temin etmeye yönelik yönetmelik düzenlenmesi amacıyla maddede düzenleme yapılmıştır.

Madde 7.- Bakım hizmetlerini, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünden ruhsat alan gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarının verebilmesi için 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Kanununa bir madde eklenmiştir.

Madde 8.- Bakım hizmetlerinin standardizasyonu, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Koordinasyonunda çalışmalar yürütülmesi amacıyla 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Kanununa bir madde eklenmiştir.

Madde 9.- Erken çocukluk ve çocukluğun her dönemi fiziksel, işitsel, duyuşsal, sosyal, ruhsal ve zihinsel gelişimlerinin izlenmesi, genetik geçişli ve özürllülüğe neden olabilecek hastalıkların erken teşhis edilmesinin sağlanması, özürllülüğün önlenmesi, var olan özür şiddetinin olabilecek en düşük seviyeye çekilmesi, ilerlemesinin durdurulması için yürütülecek hizmetlerin esaslarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Madde 10.- Özür türlerini dikkate alan iş ve meslek analizlerinin yapılması ve bu analizlerin ışığında, özürllülerin durumlarına uygun meslekî rehabilitasyon ve eğitim programlarının geliştirilmesi için 571 sayılı KHK'ye bir madde eklenmiştir.

Madde 11.- Gerçek veya tüzel kişilerce açılacak olan özel meslekî rehabilitasyon merkezleri, hastanelerdeki mesleki rehabilitasyon merkezleri, yetenek geliştirme merkezleri ve korumalı işyerlerinin değişik tipleri ile özel işyerlerinde bireylerin bireysel gelişimleri ve yeteneklerine uygun iş veya becerilerini geliştirici hizmetlerle ilgili esasların belirlenmesi için 571 sayılı KHK'ye bir madde eklenmiştir.

Madde 12.- Çalışan veya iş başvurusunda bulunan özürllülerin karşılaşılabileceği engel ve güçlükleri azaltmaya veya ortadan kaldırmaya yönelik istihdam süreçlerindeki önlemlerin alınması amacıyla 571 sayılı KHK'ye bir madde eklenmiştir.

Madde 13.- Özürllülere karşı toplumdaki önyargıların ve olumsuz tutumların yok edilmesi, toplumun bilinçlendirilmesi yolunda eylem planları oluşturularak hayata geçirilmesi amacıyla 571 sayılı KHK'ye bir madde eklenmiştir.

Madde 14.- Rehabilitasyonun her alanında sorun tespit etme, bilinçlendirme, bilgilendirme, yönlendirme gibi her tür hizmeti vermek üzere; Özürllüler idaresi Başkanlığı, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye Sakatlar Konfederasyonu, üniversiteler ve yerel yönetimlerin görevlendireceği birer temsilciden oluşan Rehabilitasyon Danışma Merkezleri kurulması amacıyla düzenleme yapılmıştır.

Madde 15.- Özürllü çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve her düzeyde, özürllü olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanması amacıyla 571 sayılı KHK'ye bir madde eklenmiştir.

Madde 16.- Ailelerin, özürllü çocuğunun ihtiyaçları, çocuklarına yardımcı olma yolları ve destekleyebilecekleri konularda bilgilendirilmeleri için 571 sayılı KHK'ye bir madde eklenmiştir.

Madde 17.- Özürllülerin eğitşel değerlendirme ve tanılamasının uzman kişilerden oluşan ve ailesinin yer aldığı kurul tarafından yapılması ve eğitim planlamasının geliştirilmesi amacıyla 571 sayılı KHK'ye bir madde eklenmiştir.

Madde 18.- Bedensel ve zihinsel özür nedeniyle hiç kimseye ayrımcılık yapılmaması, Ayrımcılık yapan kişi, kurum ya da kuruluşun uğranılan maddi veya manevi zararı tazminle yükümlü tutulması amacıyla 571 sayılı KHK'ye bir madde eklenmiştir.

Madde 19.- Korumalı işyerlerinin açılmasına, işletilmesine, kapatılmasına, denetimine ve mevcut bir işyerinin "korumalı işyeri" statüsü almasına ilişkin usul ve esasların, Özürllüler Yüksek

Kurulu tarafından hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenmesi için 571 sayılı KHK'ye bir madde eklenmiştir.

Madde 20.- Özürlülerin, aleyhlerine sonuç doğuracak ayrımcılığa karşı korunması için Özürlüler idaresi Başkanlığının bünyesinde "Özürlü Haklarının İzlenmesi Komisyonu" oluşturulması için 571 sayılı KHK'ye bir madde eklenmiştir.

Madde 21.- Özur oranlarını ve bu oranlara göre özur derecelerini belirlemek, ve bu hususlarla ilgili usul ve esasları düzenlemek amacıyla 571 sayılı Özürlüler idaresi Başkanlığı Kuruluş Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesine bir bent eklenmiştir.

Madde 22.- Özürlüler yüksek kurulunda işçi ve işveren sendikalarının başkanlarınca temsili öngörülmekte olup başkanların katılmamaları kurulun eksik sayıyla işçi ve işveren kesimlerinin yokluğunda toplanmaktadır. Başkanları ibaresi temsilci ibaresi ile değiştirilmektedir.

Ayrıca özürlüler yüksek kurulunda barolar birliği, sosyal dayanışmayı teşvik genel müdürü ve RTÜK temsilcilerinin yer almasında özürlüler yüksek kurulunun 5-6 yıllık çalışması dikkate alınarak yarar görülmektedir.

Madde 23.- Özürlülerle ilgili uygulamaları değerlendirecek ayrımcılığın önlenmesini amaçlayan bir kurumun oluşturulması önerilmektedir.

Madde 24.- Sakatlığın önlenmesi erken teşhis için sağlık alanında yapılması gerekenler düzenlenmektedir.

Madde 25.- Sağlık işletmelerinde koruyucu sağlık hizmetleri ve sosyal güvencesi bulunmayan özürlülere verilecek sağlık kurulu raporları ile bunun için gerekli görülen muayene ve tetkik hizmetleri dışında teşhis, tedavi ve rehabilite edici hizmetler ücretli olup, sağlık işletmesince tahakkuk ettirilen masrafların ilgili kurumca herhangi bir kısıtlamaya tabi tutulmaksızın öncelik ve ivedilikle ve ödeme emri beklenilmeksizin ödenmesi için 3359 sayılı Kanunun 8 inci maddesi değiştirilmiştir.

Madde 26.- Sosyal hizmet kuruluşlarının açılış iznine, her türlü standartlarına ve işleyişlerine ilişkin esasları, varsa ücret tarifelerini tespit etmek, onaylamak, denetimini yapmak ve bu esaslara uymayanların faaliyetlerini durdurmak için 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun 9 uncu maddesinin (g) bendi değiştirilmiştir.

Madde 27.- Resmî veya özel rehabilitasyon merkezlerinde eğitim görmesi uygun görülenlerin herhangi bir kurum veya kuruluş tarafından karşılanmayan rehabilitasyona ilişkin yardımları, bütçe uygulama talimatında belirlenen esas ve miktarlarda Fondan karşılanması amacıyla 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununa aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir.

Madde 28.- Önemli toplumsal görev üstlenen Türkiye Sakatlar Konfederasyonu ve bağlı federasyonların yasalarla verilen görevleri ve kendi tüzüklerinde yer alan amaçları gerçekleştirmek için yeterli ve sürekli gelir ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmaktadır.

Madde 29.- Özürlü tanımı ve derecelendirmesi SHÇEK mevzuatına da yerleştirilmektedir.

Madde 30.- Özürlülerin günlük yaşamları için temel gereksinimlerini asgari düzeyde karşılanması öngörülmektedir.

Madde 31.- İşitme özürlülerin iletişim kurmadaki zorlukları hastane, karakol ve adliyelerde sorun olmakta bu iletişim işitme özürlü yurttaşlar ile ilgililer arasında genellikle çocukları aracılığıyla kurulmakta çocukların bu nedenle karşılaştıkları olaylar ruhsal bunalımlara neden ol-

maktadır. Örneğin bir annenin kadın hastalığını doktora 10-12 yaşındaki erkek çocuğu anlatmak zorunda kalmaktadır. Bu zorlukların giderilmesi amaçlanmaktadır.

**Madde 32.- 2022 sayılı Muhtaç ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerinden istifade ederek aylık almaya başlayan özürü kadınlarından sonradan evlenmek suretiyle aylık alma hakkını kaybedenlerin haksız yere aldıkları aylıkların hazinece geri tahsili için başlatılan işlemler bu kanununun yayımı tarihinden itibaren durdurulması amacıyla 2022 sayılı Muhtaç ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna Ek Madde eklenmiştir.**

**Madde 33.- 2022 sayılı Muhtaç ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanununun 8 inci maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.**

**Madde 34.- Özel eğitimden yararlanmanın ilk koşulu eğitim kurumuna ulaşabilmektir. Özellikle zihinsel özürü bireylerin refakatçi olmaksızın bu kurumlara ulaşmaları mümkün olamamaktadır. Zorunlu durumlarda bu ebeveynlerin çocuklara refakatine olanak verecek bu düzenleme gereklidir.**

**Madde 35.- İş olanaklarının sınırlı olması özürülerin iş aramakla geçirdikleri uzun yıllar yaşlarının ilerlemesine neden olmaktadır. Zorunlu emeklilik yaşı dikkate alındığında 15 yılda erken emekli olacak özürülerin diğer memur adaylarına göre daha ileri yaşta memuriyete başlamalarına imkan verecek düzenleme sosyal gerekliliktir.**

**Madde 36.- Aile yardımı ödemelerinde özürü çocukların özel ihtiyaçları dikkate alınmaktadır.**

**Madde 37.- Özürü bireyler çeşitli zorluklara büyük azim ve özveri ile eğitimlerini bitirip meslek sahibi olmaktadır. Ne yazık ki çeşitli nedenlerle mesleklerinde ilerleyememektedirler. Aynı zamanda ekonomik kayıplara da yol açan bu durum insan haklarına aykırıdır.**

**Madde 38.- Özel eğitim kurumlarının bulunduğu merkezlerin dışında görev yapan memur çocuklarının eğitimleri bu nedenle aksamaktadır. Gündüzlü eğitim için bu memurların özel eğitim merkezlerinin bulunduğu illerde görev yapmaları sağlanmalıdır.**

**Madde 39.- Zihinsel özürü çocukların hizmetli olarak veya başka kadrolarda çalıştırılmaları eğitim şartı dikkate alınmadığında mümkün olabilir.**

**Madde 40.- Emekli Sandığından malüllük veya yaşlılık aylığı alanlar ile hak sahibi olarak aylık alanlar içerisinde; bedensel, zihinsel ve ruhsal hastalık veya özürürlük ve yaşlılık sonucunda, sürekli veya geçici olarak günlük hayatın alışılmış gereklerini yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün oldukları özürürlere verilecek sağlık kurulu raporuyla tespit edilenlerden, buldukları il sınırları içerisinde yardım ve bakımını üstlenecek kimsesi olmayanların, resmi veya özel bakım merkezlerinde veya evlerinde bakımlarının yapılması halinde, bakımlarına ilişkin ücretler, bakıma muhtaçlık derecelerine göre Bütçe Uygulama Talimatında belirtilen esas ve miktarlarda Kurumca karşılanması için 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununa madde eklenmiştir.**

**Madde 41.- İştirakçinin özürü olduğunu özürürlere verilen sağlık kurulu raporuyla belgeleyen özürü çocuklarından herhangi bir sosyal güvenlik kurumu iştirakçisi olarak çalışmayanlardan asgari % 80 oranında özürü olanlara emekli aylığının % 100'ü, asgari % 60 oranında özürü olanlara % 75'i, asgari % 40 oranında özürü olanlara % 50'si aylık olarak bağlanması amacıyla 5434 sayılı Kanununun 68 inci maddesinin (b) bendine aşağıdaki paragraf eklenmiştir.**

**Madde 42.- 5434 Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun Ek 29. maddesinde yer alan "(10)" ibaresi, "(5)" olarak değiştirilmiştir. Çalışanların çalışmayacak ölçüde malul oldukları-**

da aylığa bağlanmaları için kurum iştirakçisi olarak çalıştıkları sürenin azaltılmasını öngören bu düzenleme sosyal devlet ilkesinin gereğidir.

Madde 43.- 15 yılda emekli edilen özürliülerin gelirlerindeki kaybın azaltılması amaçlanmaktadır.

Madde 44.- Özel eğitimden istifade etmenin ilk koşulu eğitim kurumuna ulaşabilmektir. Özellikle zihinsel özürliü bireylerin refakatçi olmaksızın bu kurumlara ulaşmaları mümkün olamamaktadır. Zorunlu durumlarda bu ebeveynlerin çocuklara refakatine olanak verilmektedir.

Madde 45.- Sigortalılar ve kurumdan sürekli işgöremezlik geliri, malüllük veya yaşlılık aylığı almakta olanların geçindirmekle yükümlü oldukları görme, ortopedik, işitme, dil-konuşma ve ses bozukluğu, zihinsel, ruhsal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmiş özürliü çocukları ile kurumdan hak sahibi olarak gelir veya aylık alan aynı durumdaki çocuklardan, kurum sağlık tesisleri sağlık kurulu raporu ile resmi veya özel eğitim merkezlerine gönderilenlerin, gelişim ve eğitimlerine ilişkin yardımların, Bütçe Uygulama Talimatında belirtilen esas ve miktarlarda Kurumca sağlanması için 506 sayılı Kanunun Ek 37 nci maddesi değiştirilmiştir.

Madde 46.- Özel eğitimden istifade etmenin ilk koşulu eğitim kurumuna ulaşabilmektir. Özellikle zihinsel özürliü bireylerin refakatçi olmaksızın bu kurumlara ulaşmaları mümkün olamamaktadır. Zorunlu durumlarda bu ebeveynlerin çocuklara refakatine olanak verilmektedir.

Madde 47.- Kurumlarından aylık almakta olanların geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerden hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün oldukları sağlık kurulu raporu ile tespit edilenlerden resmi veya özel bakım merkezlerine gönderilenlerin veya evlerinde bakımı yapılanların bakımlarına ilişkin masraf ve ücretlerin, Bütçe Uygulama Talimatında belirtilen esas ve miktarlarda Kurumca ödenmesi için 399 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir.

Madde 48.- Özel eğitim kurumlarının bulunduğu merkezlerin dışında görev yapan memur çocuklarının eğitimleri bu nedenle aksamaktadır. Gündüzlü eğitim için bu memurların özel eğitim merkezlerinin bulunduğu illerde görev yapmalarının sağlanması.

Madde 49.- Emekli sandığında yer alan hizmet süresi SSK iştirakçileri içinde yeterli olmalıdır. Zaten 1981 yılında SSK kanununda yapılan bir değişiklikle bu uygulama 2003 yılına kadar sürdürülmüştür. 2003 yılında düzenleme 2 nci ve 3 üncü derecede özürliüler için 18-20 yıla çıkarılmak sureti ile özürliü haklarında geriye gidiş ortaya çıkmıştır.

Madde 50.- 506 sayılı Kanunun geçici 87. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 51.- Sigortalılar ve kurumdan sürekli iş görmezlik geliri; malüllük veya yaşlılık aylığı almakta olanların geçindirmekle yükümlü oldukları görme, ortopedik, işitme, dil konuşma ve ses bozukluğu, zihinsel, ruhsal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmiş özürliü çocukları ile kurumdan hak sahibi olarak gelir veya aylık alan aynı durumdaki çocuklardan, kurum sağlık tesisleri sağlık kurulu raporları dikkate alınarak İl Millî Eğitim kurullarınca alınacak kararlar resmi veya özel eğitim merkezlerine gönderilenlerin, gelişimi ve eğitimlerine ilişkin yardımların, Bütçe Uygulama Talimatında belirtilen esas ve miktarlarda Kurumca sağlanması için 506 sayılı Kanunun Ek 37 nci maddesi değiştirilmiştir.

Madde 52.- Bedensel, zihinsel ve ruhsal hastalık veya özürliülük ve yaşlılık sonucunda, sürekli veya geçici olarak günlük hayatın alışılmış gereklerini yerine getirememesi nedeniyle hayatını

başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün oldukları özörlörlere verilecek sağlık kurulu raporuyla tespit edilenlerden, buldukları il sınırları içerisinde yardım ve bakımını üstlenecek kimsesi olmayanların, resmi veya özel bakım merkezlerinde veya evlerinde bakımlarının yapılması halinde, bakımlarına ilişkin ücretler, bakıma muhtaçlık derecelerine göre Bütçe Uygulama Talimatında belirtilen esas ve miktarlarda Kurumca karşılanması için 506 sayılı Kanuna Ek Madde eklenmiştir.

Madde 53.- Herhangi bir işte çalışmadığı için sosyal güvenlik kurumlarına iştirakçi olarak katılmayan özörlörlerin geleceklərini kendi olanaklarıyla güvence altına almaya yönelik isteğe bağ- lı sigortalılığa devletin katkı yapması ve bu hizmetten yararlanacak özörlü sayısını artırmak sosyal devlet ilkesi gereğidir.

Madde 54.- 18 yaşını veya ortaöğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamış yahut özörlü olduklarını özörlörlere verilen sağlık kurulu raporuyla belgeleyenlerden herhangi bir sosyal güvenlik kurumu iştirakçisi olarak çalışmayanlardan asgari % 80 oranında özörlü olanlara toptan ödeme tutarının % 100'ü, asgari % 60 oranında özörlü olanlara % 75'i, asgari % 40 oranında özörlü olanlara % 50'si toptan ödeme yapılması için 506 sayılı Kanun- da değişiklik yapılmıştır.

Madde 55.- Bakanlığın özörlörlere yönelik görevine açıklık getirilmektedir.

Madde 56.- Herhangi bir işyerinde istihdam edilen özörlünün işyerine uyumu, işi yerine getir- mesine engel oluşturacak durumun ortadan kaldırılması veya iş veriminin artması amacıyla kul- lanılmak üzere araç - gereç alınmasının gerektiği hallerde; işveren veya işveren vekilinin yazılı baş- vurusu üzerine söz konusu araç-gerecin bedeli, Türkiye İş Kurumu bütçesinde açılacak özel bir hesapta toplanan para amaçlanmıştır.

Madde 57.- 4857 Sayılı iş Kanununun 101 inci maddesine aykırılık nedeniyle verilen para cezalarına yapılan itirazların duruşma yapılarak karara bağlanması için yasada değişiklik yapılmıştır.

Madde 58.- SSK ve Emekli Sandığı iştirakçisi özörlörlər erken emeklilik hakkından yararlan- maktadırlar. (Emekli Sandığı Kanunu Madde 39-j, SSK Kanunu Madde 60) Bu olanağın Bağ-Kur iştirakçilerine tanınmaması özörlörlər arasında hakkaniyeti ihlal eden uygulamadır. Özörlörlerin ekonomik güce kavuşmaları istihdam edilmeleri için iş yasasının 30 uncu maddesinde yer alan düzenlemeyle işverenlere teşvik uygulanmaktadır. Kendi nam ve hesabına çalışarak kendi istih- damını sağlayan özörlörlerin de teşviki aynı kapsamda düşünölmeli Bağ-Kur iştirakçisi özörlörlerin erken emeklilikleri teşvik edilmelidir.

Madde 59.- SSK ve Emekli Sandığı iştirakçilerinin özörlü çocuklarına sağlanan bir olanakla özel eğitim kurumlarından yararlanmaktadırlar. Bu olanağın Bağ-Kur iştirakçilerine ve onların özörlü çocuklarına sağlanmalıdır.

Madde 60.- Bu Maddeyle Bağ-Kur'un sigorta hizmetlerine yeni bir sigorta hizmeti olarak bakım sigortası eklenmektedir. Bu hizmetin prim karşılığı yapılması mümkündür. Bakım hizmeti kadının iş ve eğitim hayatına katılımını hızlanarak artması yaşlılar ve özörlörlerin bakımını sosyal bir problem haline getirmiştir. Emek yoğun hizmet olan bu hizmetin gerçekleşmesi ölkemizdeki iş- sizliğin önlenmesine de katkıda bulunacaktır.

Madde 61.- Bu Madde ile kurumdan ölüm aylığı (yetim aylığı) alacak özörlörlerin sübjektif değerlendirmelerden uzak somut kriterlere tespit etmeyi amaçlayan düzenleme öngörölmektedir.

Zira subjektif değerlendirmelere olanak veren bu Madde haksızlıklara ve adaletsizliklere neden olmaktadır. Sigortalılardan kesilecek primlerin hesaplanmasında ölüm ve yetim aylıkları da dikkate alınarak hesap yapılmaktadır. Bu hesabın içinde yer alan özürülüler iştirakçinin iradesi arandığında ilk tercih edilecek varislerdir.

Madde 62.- Bağ-Kur yasasında önerilen değişikliklerin bu yasaya da aktarılması bu değişikliklerle gerçekleştirilmektedir.

Madde 63.- Bağ-Kur yasasında önerilen değişikliklerin bu yasaya da aktarılması bu değişikliklerle gerçekleştirilmektedir.

Madde 64. Özürülülere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf ve derneklere değişik yasalarla vergi kolaylıkları sağlanmıştır. Sağlanan vergi kolaylıkları oldukça eski tarihlerde o günün koşullarının gerektirdiği kolaylıklar olup zamanında anlam taşımakta idi. Bu kolaylıklar günümüzün faaliyetlerinin gerektirdiği araçlara da uygulanması amaçlanmıştır.

Madde 65.- Özürülülere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf ve derneklere değişik yasalarla vergi kolaylıkları sağlanmıştır. Sağlanan vergi kolaylıkları oldukça eski tarihlerde o günün koşullarının gerektirdiği kolaylıklar olup zamanında anlam taşımakta idi. Bu kolaylıklar günümüzün faaliyetlerinin gerektirdiği araçlara da uygulanması amaçlanmıştır.

Madde 66.- Temel barınma ihtiyacının kendi olanaklarıyla karşılayan özürülülerin teşviki sosyal devlet ilkesinin gereğidir.

Madde 67.- Özürülülerin ihtiyaçlarını karşılamak için bu araç gereç edinmeleri esnasında ve başkalarına intikalinde zorunluluk dikkate alınarak bu vergiden istisna edilmeleri gerekir.

Madde 68.- Özellikle sakatlıkları nedeni ile toplu taşıma araçlarından yararlanamayan özürülülerin özel taşıtlarıyla hareketleri mümkündür bunun sağlanması bu taşıtların maliyetlerini azalacak vergi istisnaları gereklidir. Ayrıca özürülülerin günlük yaşamları ve eğitimleri için gerekli olan ekstra araç gereçten vergi almak sosyal devlet ilkesiyle bağdaştırılmaz. örneğin herhangi bir yurttışın kullandığı yazı makinesinin 3 katı fiyatla alınan kabartma yazı makinesi bu dezavantajın yanı sıra 3 katı KOY ödenmesini de gerektirmektedir. Bu nedenle KOY'nin özel araç ve gereçlerden alınmaması sağlık harcamaları gibi düşünülmelidir.

Madde 69.- Ücret serbest meslek geliri elde eden özürülülere gelir vergisi indirimi uygulanarak bir destek sağlanmalıdır. Bu destek gerçek usulle vergilendirilen özürülülere sağlanmamaktadır. kendi işini kurmak isteyen özürülülerin teşvik edilmesi gereklidir. Bu nedenle vergi indirimi özürülüler arasında herhangi bir ayırım yapılmadan uygulanmalıdır.

Madde 70.- Gümrük kanununun bakanlar kuruluna verdiği yetki kullanılarak bizzat özürülüler tarafından ithal edilen özel araç ve gereç gümrük vergisinden istisna edilmiştir. Bu istisnanın ticari mal niteliğindeki özel araç gerece uygulanmaması ticari şirketlerin konuyla ilgilenmemelerine neden olmakta bu ilgisizlik yüzünden toplu alımlarda sağlanabilecek iskонтolar teknolojik açıdan gelişmiş özel araç gerecin araştırılıp tespit edilmesi araç gereçlerle ilgili servis hizmetlerinin de sunulmamasına neden olmaktadır. Ticari şirketlerin bu tür mallarının çok düşük olan gümrük vergisinden istisna edilmesi yurtdışından alınacak bu malların daha ucuz alınmasını teknolojik olarak gelişmiş olanların temin edilmesini özürülülerin günlük ve eğitim yaşantılarında önemli kolaylıklar sağlayan araç gerecin yaygın kullanımını sağlayacaktır. Bu istisnanın katma değer vergisinde de gerekli olduğunu yukarıda açıkladığımız nedenlerle yeniden vurgulamak istiyoruz.



Madde 71.- Ortopedik özürlü bireylerin meskenlerine giriş çıkışlarını sağlamak için gerekli tadilatlar zaman zaman apartman sakinlerince kabul edilmemektedir. zorunlu olan bu tadilatların gerçekleştirilmesini sağlamak için bu düzenleme zorunludur.

Madde 72.- 572 sayılı KHK'nin 3 üncü maddesi ile özörlülere sağlanan bazı imkanlar ne yazık ki 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununda yer almamış verilen haklar adeta geri alınmıştır. Özörlülere sağlanacak olanakların belediyelere yasayla görev olarak verilmeleri alınan hakkın iadesi olacaktır. Çağdaş belediyeçilik anlayışı bunu gerektirmektedir.

Madde 73.- 572 sayılı KHK'nin 3 üncü maddesi ile özörlülere sağlanan bazı imkânlar ne yazık ki 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununda yer almamış verilen haklar adeta geri alınmıştır. Özörlülere sağlanacak olanakların belediyelere yasayla görev olarak verilmeleri alınan hakkın iadesi olacaktır. Çağdaş belediyeçilik anlayışı bunu gerektirmektedir.

Madde 74.- 572 sayılı KHK'nin 3 üncü maddesi ile özörlülere sağlanan bazı imkanlar ne yazık ki 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununda yer almamış verilen haklar adeta geri alınmıştır. Özörlülere sağlanacak olanakların belediyelere yasayla görev olarak verilmeleri alınan hakkın iadesi olacaktır. Çağdaş belediyeçilik anlayışı bunu gerektirmektedir.

Madde 75.- Kamuoyunun özörlüler hakkında olumsuz imaj edilmesini önlemek için gerekli bir düzenlemedir.

Madde 76.- Özörlülerin kent yaşamına katılmalarını kolaylaştırıcı düzenlemeler öngörülmektedir.

Madde 77.- Görme özörlülerin noterlerde gerçekleştirdikleri işlemlerde imzalarıyla ilgili gereksiz bürokrasiyi ortadan kaldıran Braille yazı sisteminin noter mevzuatında yer almasını öngören düzenleme günümüz koşulları için gereklidir.

Madde 78.- Görme özörlülerin noterlerde gerçekleştirdikleri işlemlerde imzalarıyla ilgili gereksiz bürokrasiyi ortadan kaldıran Braille yazı sisteminin noter mevzuatında yer almasını öngören düzenleme günümüz koşulları için gereklidir.

Madde 79.- Görme özörlülerin noterlerde gerçekleştirdikleri işlemlerde imzalarıyla ilgili gereksiz bürokrasiyi ortadan kaldıran Braille yazı sisteminin noter mevzuatında yer almasını öngören düzenleme günümüz koşulları için gereklidir.

Madde 80.- Görme özörlülerin noterlerde gerçekleştirdikleri işlemlerde imzalarıyla ilgili gereksiz bürokrasiyi ortadan kaldıran Braille yazı sisteminin noter mevzuatında yer almasını öngören düzenleme günümüz koşulları için gereklidir.

Madde 81.- Özörlülerin spor yapmalarını yaygınlaştırmak başarılarını teşvik etmek bu yolla toplumda oluşmuş önyargıları ortadan kaldırmak amaçlandırılmıştır.

Madde 82.- Özörlülerin spor yapmalarını yaygınlaştırmak başarılarını teşvik etmek bu yolla toplumda oluşmuş önyargıları ortadan kaldırmak amaçlanmıştır.

Madde 83.- Ülkemizde özörlülere hizmet amacıyla kurulmuş yüzlerce dernek mevcuttur. Bunlar tüzüklerinde yazılan amaçları gerçekleştirmek için yardım kampanyaları düzenlemektedirler. Uzman eleman yokluğu gerekli projelerin fizibilitesi yapılmadan uygulamaya konulmasına neden olduğu gibi mükerrer projelerin hazırlanmasına da neden olmaktadır. Özörlü bireylere gerekli ve yeterli hizmet imkanların azami ölçüde değerlendirilmesiyle mümkündür. Bu nedenle derneklerin üst kuruluşları olan federasyon ve konfederasyonun düzenlenen yardım kampanyalarından haberdar edilerek düşüncelerinin alınması bu alandaki dağımlığı ve israfı önleyecektir.

Madde 84.- Özürlü anne ve babanın velayet hakkının bu nedenle ellerinden alınmasını önlemeye yönelik önerimiz aynı zamanda ayrımcılıkla mücadelenin gereğidir. Kanun metninde özürlü ibaresinin çıkarılması gerekli durumlarda karar merciini sair nedenler ibaresine dayanarak gerekli kararları almaya imkan verecek niteliktedir.

Madde 85.- Üretimi yapılan her türlü malın özürhüleri özel durumları dikkate alınarak üretilmesini sağlamak bu kurala aykırı olarak yapılan üretim sonunda ortaya çıkacak zararlardan üretim satış zincirinde görev alanların sorumluluklarını teyit etmektedir.

Madde 86.- 4046 sayılı Özelleştirme Yasasının 21. Maddesinde yer alan ve özürhüleri özelleştirmenin olumsuzluklarından koruyacak düzenleme 10 yıldan beri süren uygulamada amacı gerçekleştiremediği görülmüştür. Amacın istenilen biçimde gerçekleşmesi için bu düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur.

Madde 87.- Özürlülerin toplumsal ve sosyal yaşama daha çok katılmaları amaçlanmaktadır.

Madde 88.- Dernek gelirlerinin istismarının önlenmesi amaçlanmıştır.

Madde 89.- Bu kanunun öngördüğü yönetmeliklerin gecikmeden çıkarılması amaçlanmıştır.

Geçici Madde 1.- Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları vb. sosyal ve kültürel altyapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 5 yıl içinde özürhüleri erişilebilirliğine uygun duruma getirilmesi amacıyla düzenlenmiştir.

Geçici Madde 2.- Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, şehir içinde kendilerince sunulan ya da denetimlerinde olan toplu taşıma hizmetlerinin özürhüleri erişilebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri alır. Mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 5 yıl içinde özürhüleri için erişilebilir duruma getirilmesi amacıyla düzenlenmiştir.

Madde 90.- Yürürlük maddesidir.

Madde 91.- Yürütme maddesidir.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLLERİ İSTANBUL MİLLETVEKİLİ  
ALİ TOPUZ, İZMİR MİLLETVEKİLİ KEMAL ANADOL, SAMSUN MİLLETVEKİLİ  
HALUK KOÇ İLE 46 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**ÖZÜRLÜLER KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE  
KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı; özürllülüğün önlenmesi, özürllüleri sağlık, eğitim, rehabilitasyon, istihdam, bakım ve sosyal güvenliğine ilişkin sorunlarının çözümü ile her bakımdan gelişmelerini ve önlerindeki engelleri kaldırmayı sağlayacak tedbirleri alarak topluma tam katılımlarını sağlamak ve bu hizmetlerin koordinasyonu için çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde gerekli düzenlemeleri yapmaktır.

MADDE 2.- Bu Kanunun uygulanmasında;

Başkanlık: Başbakanlık Özürllüler İdaresi Başkanlığını,

Bakım: Durumları gereği Rehabilitasyondan yararlanamayan veya rehabilitasyondan yararlandığı halde özel ilgi, destek ve korunmayı gerektirenlere verilen yatılı ve/veya gündüzlü hizmeti,

Bakıma muhtaç kişi: Bedensel, zihinsel ve ruhsal hastalık veya özürllülük ve yaşlılık sonucunda, sürekli veya geçici olarak günlük hayatın alışılmış gereklerini yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün olan kişiyi,

Bakım merkezi: Her yaştaki bakıma muhtaç kişilere veya özürllülere süreli veya sürekli bakım hizmetinin sağlandığı yatılı ve/veya gündüzlü merkezleri,

Evde bakım hizmeti: Temel bakıma ve ev idaresine yönelik günlük hizmetleri,

Korumalı işyeri: Normal işgücü piyasasına kazandırılmaları güç olan özürllüler için, meslekî rehabilitasyon ve istihdam oluşturmak amacıyla, gerektiğinde devlet tarafından teknik ve malî yönden desteklenerek çalışma ortamının özel olarak düzenlendiği işyerlerini,

Korumalı işyeri statüsü: Çalışanlarının yönetmelikle belirlenen oranını özürllülerin oluşturduğu veya özürllülere yönelik çalışmaları ile korumalı işyerine sağlanan teknik ve malî destek sağlanma şartlarını taşımayı,

Koruyucu rehabilitasyon hizmetleri: Erken tanı ile bozukluk ve hastalıkların oluşmasının ya da ilerlemesinin önlenerek özür durumunun ortaya çıkmasının engellenmesi ve engellenebilir özürllülük nedenleri ile ilgili toplumsal duyarlılığın artırılmasına yönelik faaliyetlerin yapılması, sosyal ve çevresel engellerin ortadan kaldırılması, hastalık ya da özür durumunda ise bu hastalık ve özürden kaynaklanan etkilerin en aza indirilerek kişilerin geriye kalan fonksiyonel kapasitelerini en üst düzeye ulaştırması ve toplumla bütünleşmesini,

Meslekî rehabilitasyon hizmetleri: Herhangi bir mesleği olmayan, mesleğinde yetersiz olan veya meslek değiştirmek isteyen özürllülerin işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan ve özür grubuna uygun meslekte yetiştirilerek, fizikî ve meslekî yönden en yüksek kapasiteye ulaştırılmalarını ve yetiştirildikleri meslekte istihdamlarını veya kendi işlerini kurmalarını sağlamak amacıyla; özürllünün fiziksel, zihinsel, değerlendirilmesi, meslekî rehberlik ve danışmanlık, hizmetlerinin bütünü,

**Özürülü:** Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılamada güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiyi,

**Özürüllük:** Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal yeteneklerin bireysel düzeyde azalması veya kaybedilmesi sonucu oluşan durumu,

**Özürüllük ölçütü:** Uluslar arası ölçütler göz önünde bulundurularak hazırlanan ve gerek duyuldukça revize edilen ölçütleri,

**Özürülü sağlık kurulu raporu:** Sağlık kurulu tarafından özürülü bireye yönetmelikle belirlenen özürüllük ölçütüne göre verilen özür durumunu gösteren belgeyi,

**Rehabilitasyon:** Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle oluşan özrü ortadan kaldırmak veya özürüllüğün etkilerini mümkün olan en az düzeye indirmek, özürlüye yeniden fiziksel, zihinsel, psikolojik, ruhsal, sosyal, meslekî ve ekonomik yararlılık alanlarında başarabileceği en üst düzeyde yetenekler kazandırarak; evinde, işinde ve sosyal yaşamında kendine ve topluma yeterli olabilmesi ve özürünün toplum ile bütünleşmesi, ayrımcılığa karşı tüm tedbirlerin alınması amacıyla verilen koruyucu, tıbbî, meslekî, eğitşel, rekreasyonel ve psiko - sosyal hizmetler bütünü,

**Rehabilitasyon ekibi:** Rehabilitasyon alanında uzman hekim, fizyoterapist, rehabilitasyon hemşiresi, iş ve uğraş terapisti, psikiyatr/klinik psikoloğu, sosyal hizmet uzmanı, ortez - protez teknisyeni/teknikeri, konuşma terapisti, çocuk gelişim ve eğitimcisi, özel eğitim öğretmeni, rehber öğretmen, diyetisyen, meslek danışmanı, rehabilitasyon mühendisi, rekreasyon terapisti, optometrist, odyolog, odyometrist, psikolojik rehber ve danışman, konsültan hekimler, bu alanda özel yetiştirilmiş yardımcıları (rehabilitasyon yardımcıları),

**Rehabilitasyon merkezi:** Rehabilitasyonun amaçları doğrultusunda koruyucu, tıbbî, meslekî, rekreasyonel, eğitşel, psiko - sosyal rehabilitasyon hizmetlerinin tek tek veya bir bütün halinde, disiplinler arası bir modelde yataklı veya yataksız olarak verildiği resmî ya da özel kuruluşları,

**Erken tanı ve rehabilitasyon hizmetleri:** Bebeklik, erken çocukluk ve okul öncesi döneminde oluşan veya oluşabilecek fiziksel ve zihinsel gelişim geriliklerinin erken teşhis edilerek erken müdahale ile özrün önlenmesi ve erken başlanan rehabilitasyon hizmetlerini,

**Sınıflandırma:** Önemli bir sağlık ögesi olarak insan vücudunun fonksiyonu ve yetersizliğinin tanımı konusunda ortak ve standart bir dil ve çerçeve geliştirme çalışmasını,

**Sosyal rehabilitasyon hizmetleri:** Toplam rehabilitasyon sürecini zora sokabilen ekonomik sosyal yükümlülükleri azaltmak; özürülü bireyin ailesinin, toplumun ve mesleğinin taleplerinin bireye göre ayarlanmasına yardımcı olmak yoluyla topluma katılımını amaçlayan rehabilitasyon sürecini,

**Tıbbî rehabilitasyon hizmetleri:** Hastalık veya bozukluk sonucu ortaya çıkan özürüllük engellilik durumunu, fizyolojik, anatomik ve çevresel kısıtlamaların disiplinler arası bir yaklaşımla elverdiği ölçüde azaltmaya, mümkünse ortadan kaldırmaya yönelik tedavi uygulamalarını,

**Toplum temelli rehabilitasyon:** Özürülü engelli bireylerin, ailelerinin ve çevrelerinin yararlanabilecekleri kaynaklar oluşturmayı ve toplum düzeyinde önlemler almayı içeren süreci,

**Yardımcı teknolojiler:** Özürülü bireylerin fonksiyonel kapasitelerini korumak veya geliştirmek amacıyla kullanılan her türlü gereç - cihaz sistemini,

Yetersizlik: Fizyolojik, psikolojik veya anatomik yapı ve fonksiyonların kaybı ya da normalden sapma durumunu,

ifade eder.

MADDE 3.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Karamamenin Genel Esaslar başlıklı 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 2.- Genel Esaslar

Bu hizmetin yürütülmesine ilişkin genel esaslar şunlardır:

- 1) Özürlülerin aleyhlerine sonuç doğuracak ayrımcılığa karşı korunması esastır.
- 2) Başkanlık özürülüğün önlenmesine yönelik politikalar geliştirir.
- 3) Bakıma muhtaç özürülere bakım güvencesi temin edilmesi esastır.
- 4) Başkanlık, insan onur ve haysiyetinin dokunulmazlığı temelinde, özürülülerin ve özürülülüğün her tür istismarına karşı sosyal politikalar geliştirir.
- 5) Özürülülükten doğan sosyal haklar, özürülünün cinsiyetine ve özürülülük sebebine bakılmaksızın eşitlik ilkesine göre düzenlenir.
- 6) Özürülüler verilecek hizmetler, belirlenen ulusal politikalar ve uygulama esasları doğrultusunda yürütülür. Ulusal politikalar, özürülülerin toplumla bir arada yaşaması için ihtiyaç duyulan şartların sağlanması esasına dayanır. Bu çerçevede, özürülüler hizmet veren kurum ve kuruluşların programları ve hizmetleri ile ilgili bilgilerin, ulaşılabilir şekilde özürülüler, ailelerine, bu alanda çalışanlara ve toplumun tüm bireylerine yayılması esastır.
- 7) Yeni doğacak ve doğmuş olanlarda tespiti mümkün olan özür ve hastalıklarla ilgili taramalar Sağlık Bakanlığınca ücretsiz yapılır. Bunun için gerekli ödenek Sağlık Bakanlığının yıllık bütçesine konur.
- 8) Kamu kurum ve kuruluşları ile diğer kuruluşların, özürülülerle ilgili olarak verdiği hizmetler Başkanlığın eşgüdümünde yürütülür.
- 9) Faaliyet ve programlar, devletin denetim ve gözetiminde, halkın gönüllü katkı ve katılımı da sağlanarak bir bütünlük içinde yürütülür.
- 10) Özürülülerle yönelik hizmetlerde, uygulamalarda ve mevzuatta kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlarca kullanılan tanım, kavram ve sınıflandırmalarda ortak terminoloji oluşturulması Başkanlığın eşgüdümünde sağlanır.
- 11) Özürülü bireyin, bağımsız olarak yaşayabilme, tıbbî bakım, rehabilitasyon veya bakım hizmetlerinden yararlanma, eğitim alma, meslek edinme, çalışma, sosyal güvenlik, sosyokültürel ve sportif yaşama katılma hakkı hiçbir şekilde kısıtlanamaz.
- 12) Özürülülük ölçütüne göre ağır özürülü sayılan özürülüler için rehabilitasyon hizmeti, bunu takiben bakım hizmeti sunulur.
- 13) Özürülülerle yönelik, alınacak tüm kararlarda ve verilecek tüm hizmetlerde özürülülerin, ailelerinin ve gönüllü, uzman sivil toplum kuruluşlarının katılımı esastır.
- 14) Toplumun özürülüler ve özür konusunda bilgilendirilerek, özürülülerle yönelik tutum ve davranışların olumlu yönde değiştirilmesi amacıyla eğitim programları Başkanlık tarafından koordine edilir ve kitle iletişim araçlarıyla duyurulur.

15) Kamu kurum ve kuruluşlarının hizmet planlama ve sunumu süreçlerinde, özürliilerin gereksinimleri göz önünde bulundurulur.

16) Özürliilerin sosyal, kültürel, eğitsel, sanatsal, sportif ve dini etkinliklere eşit katılımın önündeki engeller kaldırılır.

17) Özürliilere yönelik hizmetlerin sunumunda aile bütünlüğünün korunması esastır.

18) Başkanlık, özürliilerin yaşam kalitesini arttırmak amacıyla rehabilitasyon ve bakım hizmetlerine yönelik politika ve stratejileri belirler.

19) Rehabilitasyon alanlarında verilecek tüm hizmetlerin bütünlüğü ile bu hizmetlerin özürliilerin yaşam boyu gereksinimlerini karşılayacak biçimde düzenlenmesi esastır.

20) Yardımcı teknolojiler ve rehabilite edici hizmetlerin standardizasyonu ve takibi Başkanlık kanalıyla yapılır.

21) Koruyucu rehabilitasyon hizmetlerinin koordinasyonu Sağlık Bakanlığı, takibi Başkanlık tarafından yapılır.

22) Rehabilitasyon alanlarında verilen tıbbi, eğitsel, sosyal, psikolojik, gelişimsel, mesleki hizmetlerin ve bu alanda toplum düzeyinde önlemler alınmasının koordinasyon ve takibi Başkanlık tarafından yapılır.

23) Başkanlık, erken çocukluk dönemindeki özürliilere uygun rehabilitasyon programları geliştirir ve uygular.

24) Özürliilerin yaşamlarını kolaylaştıran, bağımsızlıklarını artıran, verimli ve üretken duruma gelmelerini sağlayan her türlü yardımcı araç gereçlerden, cihazlardan, sistemlerden ve yeni teknolojilerden yararlanma hakkı kısıtlanamaz.

25) Özürliülük alanında hizmet sunan kurum ve kuruluşların, özürliilere yönelik hazırlayacakları mevzuat düzenlemelerinde Başkanlığın görüşünü almaları esastır.

MADDE 4.- 571 sayılı Kanun Hükümünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 1.- Özürliilerle ilgili derecelendirmeler, sınıflandırmalar, tanılamalar uluslar arası özürliülük sınıflandırması temel alınarak hazırlanacak özürliülük ölçütüne göre yapılır. Özürliülük ölçütünün tespiti ve uygulama esasları, Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun görüşü alınarak ve Sağlık Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü temsilcilerinin yönetmelik çalışmalarına katılımı sağlanarak Özürliüler İdaresi Başkanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

MADDE 5.- 571 sayılı Kanun Hükümünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 2.- Başkanlıkça özürliülük ve özürliüler ile ilgili her türlü bilgileri içeren verilerin toplanması suretiyle veri tabanı oluşturulur. Bu veriler; özürliünün sağlık, eğitim, rehabilitasyon, sosyal, ekonomik ve kültürel haklarının kullanılması ile hizmetlerin, sosyal yardımların ve kaynakların rasyonel biçimde sunulması amacıyla kullanılır.

MADDE 6.- 2828 sayılı Kanuna aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 7.- Özürliü kişilerin yaşamlarını öncelikle buldukları ortamda sağlık, huzur ve güven içinde sürdürmesi, toplum içinde kendi kendilerini idare edebilecek ve üretken hale gelebilecek şekilde bakım ve rehabilitasyonlarının yapılması, bunlardan ihtiyacı olanların geçici veya sürekli bakım altına alınması veya evde bakım hizmeti sunulması esastır.

Bakım hizmetlerinin kapsamı ve bu hizmetleri verecek olan gerçek ve tüzel kişilerin izin, çalışma usul ve esasları, Sağlık Bakanlığı, Özürlüler İdaresi Başkanlığı ve Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü temsilcilerinin yönetmelik çalışmalarına katılımı sağlanarak Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

**MADDE 7.-** 2828 sayılı Kanuna aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

**EK MADDE 8.-** Bakım hizmetlerini, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünden ruhsat alan gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşları verebilir.

**MADDE 8.-** 2828 sayılı Kanuna aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

**EK MADDE 9.-** Bakım hizmetlerinin sunumunda kişinin biyolojik, fiziksel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçları da dikkate alınır. Bakım hizmetlerinin standardizasyonu, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Koordinasyonunda çalışmalar yürütülür.

Bakım hizmetleri ile bakımın nitelikli temini sağlanır.

Bakım hizmetleri, evde bakım veya kurum bakımı modelleriyle sunulabilir. Öncelikle kişinin sosyal ve fiziksel çevresinden ayrılmaksızın hizmetin sunulması esas alınır.

Rehabilitasyon hizmetleri tam katılım ve eşitlik temelinde özürlülerin bireysel ve toplumsal ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak verilir. Rehabilitasyon kararının alınması, planlanması, yürütülmesi, sonlandırılması dahil her aşamasında özürlü ve ailelerinin aktif ve etkili katılımı esastır. Hiçbir şekilde ayrımcılık yapılamaz.

Rehabilitasyonun her alanında ihtiyaç duyulan personelin yetiştirilmesine yönelik her düzeyde eğitim programları geliştirilir ve bu personelin istihdamı için gerekli önlemler alınır.

**MADDE 9.-** 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

**EK MADDE 3.-** Hastalık, yetersizlik ve kazaların önlenmesi veya azaltılmasına, erken tanı ile tedavileri ve bireyin özürlü duruma gelmesini önlemeye veya özürsüzlük düzeyini azaltmaya yönelik hizmetler Sağlık Bakanlığınca planlanır. Risk gruplarının takibinin yapılması, özürsüzlüğün tespiti ve önlenmesine yönelik tarama programlarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması esastır.

Erken çocukluk ve çocukluğun her dönemi fiziksel, işitsel, duygusal, sosyal, ruhsal ve zihinsel gelişimlerinin izlenmesi, genetik geçişli ve özürsüzlüğe neden olabilecek hastalıkların erken teşhis edilmesinin sağlanması, özürsüzlüğün önlenmesi, var olan özürün şiddetinin olabilecek en düşük seviyeye çekilmesi, ilerlemesinin durdurulması amacıyla çalışmalar yapılır ve ailelere psikolojik destek, danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sağlanır. Bu hizmetlerin yürütülmesi ile ilgili usul ve esaslar, Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcilerinin yönetmelik çalışmalarına katılımı sağlanarak Özürsü/er İdaresi Başkanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

**MADDE 10.-** 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

**EK MADDE 4.-** Özur türlerini dikkate alan iş ve meslek analizleri, Özürlüler İdaresi Başkanlığının koordinatörlüğünde Millî Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılır. Bu analizlerin ışığında, özürsürlülerin durumlarına uygun meslekî rehabilitasyon ve eğitim programları, anılan kurumlarca geliştirilir.

MADDE 11.- 571 sayılı Kanun Hükümünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 5.- Gerçek veya tüzel kişilerce açılacak olan özel meslekî rehabilitasyon merkezleri, hastanelerdeki meslekî rehabilitasyon merkezleri, yetenek geliştirme merkezleri ve korumalı işyerlerinin değişik tipleri ile özel işyerlerinde bireylerin bireysel gelişimleri ve yeteneklerine uygun iş veya becerilerini geliştirici tedbirler alınır. Bu alandaki hizmetler ihtiyaçlara göre iş ve meslek analizi yapılarak hizmet satın alınması suretiyle temin edilebilir. Buna ilişkin usul ve esaslar, Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun görüşü alınarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı temsilcilerinin yönetmelik çalışmalarına katılımı sağlanarak Özürlüler İdaresi Başkanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

MADDE 12.- 571 sayılı Kanun Hükümünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 6.- Çalışan veya iş başvurusunda bulunan özürlülerin karşılaşılabileceği engel ve güçlükleri azaltmaya veya ortadan kaldırmaya yönelik istihdam süreçlerindeki önlemlerin alınması ve işyerinde fiziksel düzenlemelerin bu konuda görev, yetki ve sorumluluğu bulunan kurum ve kuruluşlar ile işyerleri tarafından yapılması zorunludur. Özürlülük durumları sebebiyle işgücü piyasasına kazandırılmaları güç olan özürlülerin istihdamı, öncelikle korumalı işyerleri aracılığıyla sağlanır.

Türkiye Sakatlar Konfederasyonu ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının görüşü alınarak Özürlüler İdaresi Başkanlığınca çıkarılacak Yönetmelikle belirlenen standartlara göre gerekli düzenlemeleri yapan işyerlerine, korumalı işyeri statüsü verilir.

MADDE 13.- 571 sayılı Kanun Hükümünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 7.- Özürlülere fiziksel çevre, konut, ulaşım, sosyal ve sağlık hizmetleri, eğitim ve iş imkanları, kültürel, sportif ve dinlenme vb. gibi sosyal yaşama ilişkin her tür faaliyetlere katılımda fırsat eşitliği sağlanması esastır. Özürlülerin kendi hayatlarını düzenleyebilmeleri için bağımsızlıkları desteklenir.

Özür türü ve derecesi ne olursa olsun, bütün özürlüler için fiziksel çevrenin erişilebilir kılınmasına yönelik eylem programları geliştirilir, uygulamaya konur, bilgilendirme ve iletişim erişim sağlayacak önlemler alınır.

Özürlülere karşı toplumdaki önyargıların ve olumsuz tutumların yok edilmesi, toplumun bilinçlendirilmesi yolunda eylem planları oluşturularak hayata geçirilir ve bu yöndeki çalışmalar desteklenir.

MADDE 14.- 571 sayılı Kanun Hükümünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 8.- Rehabilitasyon hizmetlerinde; rehabilitasyon kurumları esas olmakla birlikte, bu hizmetlerin ihtiyaç duyan tüm kesimlere ulaşması, özürlülerin, ailelerinin ve toplumun desteğinin ve katılımının sağlanması amacıyla toplum temelli rehabilitasyon hizmetlerine ağırlık verilir.

Rehabilitasyonun her alanında sorun tespit etme, bilinçlendirme, bilgilendirme, yönlendirme gibi her tür hizmeti vermek üzere; Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye Sakatlar Konfederasyonu, üniversiteler ve yerel yönetimlerin görevlendireceği birer temsilciden oluşan Rehabilitasyon Danışma Merkezleri kurulur. Bu merkezler, kurulduğu ilin valiliği emrinde çalışır. Bunların kuruluş, işleyiş usul ve esasları Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve



Maliye Bakanlığı temsilcilerinin yönetmelik çalışmalarına katılımı sağlanarak Özürlüler İdaresi Başkanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

MADDE 15.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 9.- Hiçbir gerekçeyle özürlülerin eğitim alması engellenemez. Özürlü çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve her düzeyde, özürlü olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır.

Özürlü üniversite öğrencilerinin öğrenim hayatlarını kolaylaştırabilmek için Yükseköğretim Kurulu bünyesinde araç - gereç temini, özel ders materyallerinin hazırlanması, bunlara uygun eğitim, araştırma ve barındırma ortamlarının hazırlanmasının temini, üniversite çağına gelmiş, üniversite eğitimine ulaşamayan özürlü gençlerin açık öğretim ve uzaktan öğretimle desteklenmesi gibi konularda sürekli çalışma yapacak "Özürlüler Danışma ve Koordinasyon Merkezi" kurulur. Bu merkezin kuruluşu ve işleyişi Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumu temsilcilerinin yönetmelik çalışmalarına katılımı sağlanarak Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir.

Görme özürlülerin eğitim ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak üzere hazırlanacak kabartma kitap, sesli kitap ve materyal üretilmesini teminen gerekli işlemler ile işitme konuşma özürlülerin eğitim ve kitle iletişim ihtiyaçlarını görsel alanlarda karşılamak üzere "Türk İşaret Dili" sistemi kurulur.

Bu sisteme göre işaret dili ders kitapları ile diğer yardımcı kitap ve yayımlar. İşitme konuşma özürlülerin her kademedeki eğitimlerinde kullanılır.

Bu sistemin kurulması ve uygulanmasını teminen yapılacak işlemler, Millî Eğitim Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türk Dil Kurumu ve Türkiye Sakatlar Konfederasyonu tarafından müştereken yürütülür.

MADDE 16.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 10.- Özürlülerin okulöncesi dönemi de içine alacak şekilde eğitimi ulusal eğitim planlama ve müfredat geliştirme sisteminin bütünleşmiş bir parçası olması, öğretmenlere, eğitim yöntemlerini bu çocukları da kapsayabilecek şekilde uyarlayabilmeleri için eğitim verilmesi, okullarda özürlü çocukların gereksinimlerine uygun düzenlenmelerin yapılması ve özürlüleri kapsayıcı bir sistemin geliştirilmesi, ailelerin, özürlü çocuğunun ihtiyaçları, çocuklarına yardımcı olma yolları ve destekleyebilecekleri konularda bilgilendirilmeleri esastır.

MADDE 17.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 11.- Özürlülerin eğitsel değerlendirme ve tanınması uzman kişilerden oluşan ve ailesinin yer aldığı kurul tarafından yapılır ve eğitim planlaması geliştirilir. Bu planlama her yıl yeniden değerlendirilerek, gelişmeler doğrultusunda gözden geçirilir. Bu kurulun kuruluşu ve işleyişi ile ilgili esaslar, Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun görüşü alınarak Millî Eğitim Bakanlığı ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu temsilcilerinin yönetmelik çalışmalarına katılımı sağlanarak Özürlüler İdaresi Başkanlığının hazırlayacağı yönetmelikle belirlenir.

MADDE 18.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 12.- Bedensel ve zihinsel özürlü nedeniyle hiç kimseye ayrımcılık yapılamaz. Bedensel ve zihinsel özürlü nedeniyle bazı hak ve imkanlardan doğrudan veya dolaylı mahrum eden gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ya da kuruluşları ayrımcılık yapmış sayılır. Ayrımcılık yapan

kişi, kurum ya da kuruluş, özürünün, yapılan ayrımcılık nedeniyle uğradığı maddi veya manevi zararı tazminle yükümlüdür.

MADDE 19.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 13.- Korumalı işyerlerinin açılmasına, işletilmesine, kapatılmasına, denetimine ve mevcut bir işyerinin "korumalı işyeri" statüsü almasına ilişkin usul ve esaslar, Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 20.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 14.- Özürlülerin, aleyhlerine sonuç doğuracak ayrımcılığa karşı korunması için Özürlüler İdaresi Başkanlığının bünyesinde "Özürlü Haklarının İzlenmesi Komisyonu" oluşturulur. Komisyon; Başkanlığın Başkan Yardımcısının Başkanlığında, Başkanlık Hukuk Müşaviri, konu ile ilgili iki özürler uzmanı veya özürler uzman yardımcısı ve 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 18 inci maddesinin (ı) fıkrasına göre belirlenen üyelerden Özürlüler Yüksek Kurulunca belirlenecek iki üyeden oluşur.

Komisyon kendisine ulaşan talepleri inceler ve gereğinde ilgili kurum, kuruluş ve kişilerden görüş alarak hazırlayacağı raporu Özürlüler Yüksek Kuruluna gönderir.

Özürlü Haklarının İzlenmesi Komisyonunun çalışma usul ve esasları "Özürlüler İdaresi Başkanlığı Özürlüler Yüksek Kurulu Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği"nde yapılacak değişiklikle belirlenir.

MADDE 21.- 571 sayılı Özürlüler İdaresi Başkanlığı Kuruluş Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesine aşağıdaki (j) bendi eklenmiştir:

j) Özur oranlarını ve bu oranlara göre özur derecelerini belirlemek, ve bu hususlarla ilgili usul ve esasları, Türkiye Sakatlar Konfederasyonu ile Sağlık Bakanlığının görüşünü alarak yönetmelikle düzenlemek.

MADDE 22.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (h), (ı), (ü) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve birinci fıkrasına (k), (I), (m), (n) ve (o) bentleri eklenmiştir:

- h) En fazla üyesi bulunan işçi ve işveren konfederasyonlarının temsilcileri,
- ı) Türkiye Sakatlar Konfederasyonu Başkanı ve Konfederasyona üye her özur grubunu temsil eden federasyonların belirleyeceği birer üye,
- j) Başbakan tarafından en az biri üniversite öğretim üyelerinden olması kaydıyla özürlülerle ilgili konularda temayüz etmiş kişiler arasından seçilecek 2 üye,
- k) İçişleri Bakanlığını temsilen bir üye ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Genel Sekreteri,
- l) Radyo Televizyon Üst Kurulu üyelerinden görevlendirilecek bir üye,
- m) Türkiye Barolar Birliğince görevlendirilecek bir üye,
- n) Yüksek Öğrenim Kurulunu temsilen görevlendirilecek bir üye,
- o) Türkiye Mimar ve Mühendis Odalarını temsilen görevlendirilecek bir üye.

MADDE 23.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin, 19 uncu maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir:

c) Kamu kurum ve kuruluşları ile her türlü özel kurum ve kuruluşun özürllürlere ilgili yaptığı düzenleme ve uygulamalara ilişkin şikâyet ve itirazları inceleyip görüş oluşturmak. Şikâyet ve itirazların incelenip görüş oluşturulmasıyla ilgili usul ve esaslar Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun görüşü alınarak İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı temsilcilerinin yönetmelik çalışmalarına katılımı sağlanarak Özürllürlere İdaresi Başkanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 24.- 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun 3 üncü maddesinin (l) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (m) bendi eklenmiştir:

l) Özürllü çocuk doğumlarının önlenmesi için, gebelik öncesi ve gebelik döneminde tıbbi ve eğitsel çalışmalar yapılır. Yeni doğan bebeklerin metabolizma hastalıkları için gerekli olan testlerden geçirilerek risk taşıyanların belirlenmesine ilişkin tedbirler alınır.

Özel mevzuatına göre izin veya ruhsat alınmamış ilaç ve terkiplerin üretimi, ithali, satışı ile ruhsat veya izin alınmış dahi olsa ilaç ve terkiplerin bilimsel araştırma amacıyla Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ve ilgili kişinin rızası olmadan insan üzerinde kullanımı yasaktır.

Bilimsel gelişmelere paralel olarak, anne karnındaki bebekler ile yeni doğanlarda çeşitli tarama yöntemleriyle tespiti mümkün olan özür ve hastalıklarla ilgili taramaların yapılması zorunludur.

m) Rehabilitasyon hizmetlerinde kullanılan ortopedik ve diğer yardımcı araç ve gereçleri üretmek amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulacak kuruluşların açılış iznini vermeye Sağlık Bakanlığı yetkilidir.

Bu kurum ve kuruluşların açılış izninin verilmesine, üretim ve personel standardına, işleyiş ve denetimi ile daha önce açılmış olan kurum ve kuruluşların durumlarına ilişkin esaslar, Özürllürlere İdaresi Başkanlığı temsilcilerinin yönetmelik çalışmalarına katılımı sağlanarak Sağlık Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 25.- 3359 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Sağlık işletmelerinde koruyucu sağlık hizmetleri ve sosyal güvencesi bulunmayan özürllürlere verilecek sağlık kurulu raporları ile bunun için gerekli görülen muayene ve tetkik hizmetleri dışında teşhis, tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri ücretli olup, sağlık işletmesince tahakkuk ettirilen masraflar ilgili kurumca herhangi bir kısıtlamaya tabi tutulmaksızın öncelik ve ivedilikle ve ödeme emri beklenilmeksizin ödenir.

MADDE 26.- 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun 9 uncu maddesinin (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

g) Kuruma bağlı olanlar ve rehabilitasyon ve eğitim merkezleri dışında kurulacak sosyal hizmet kuruluşlarının açılış iznine, her türlü standartlarına ve işleyişlerine ilişkin esasları, varsa ücret tarifelerini tespit etmek, onaylamak, denetimini yapmak ve bu esaslara uymayanların faaliyetlerini durdurmak.

MADDE 27.- 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununa aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 2.- Görme, ortopedik, işitme, dil-konuşma ve ses bozukluğu, zihinsel, ruhsal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmiş özürllülerle ilgili olarak; Özürllülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları dikkate alınarak, İl Milli Eğitim Kurullarınca, alacakları rehabilitasyon eğitimi tespit edilir. Resmî veya özel rehabilitasyon merkezlerinde eğitim görmesi uygun görülenlerin herhangi bir kurum veya kuruluş tarafından karşılanmayan rehabilitasyona ilişkin yardımları, bütçe uygulama talimatında belirlenen esas ve miktarlarda Fondan karşılanır. Bu yardımın yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Başbakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

MADDE 28.- 3294 sayılı Kanunun 4 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Fon Kurulu kararı ile bu maddede sayılan gelirlerin binde biri, kuruluş yasasında Konfederasyona verilen görevleri yerine getirmek amacı ile Türkiye Sakatlar Konfederasyonuna tahsis edilir. Aktarılan fonların tahsis edildiği amaçlar doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığının denetimine ilişkin esaslar Başbakanlıkça çıkarılacak yönetmelikte belirlenir.

MADDE 29.- 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

c) Özürllü, doğuştan veya sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle normal yaşamın gereklerine uymama durumunda olup; korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyacı olan kişiyi,

571 sayılı Özürllüler İdaresi Başkanlığı Kuruluş Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (j) bendinde öngörülen yönetmeliğe göre hesap edilecek özur oranı asgari % 80 olanlar 1 inci derecede özurllü kişiyi, özur oranı asgari % 60 olanlar 2 nci derecede özurllü kişiyi, özur oranı asgari % 40 olanlar 3 üncü derecede özurllü kişiyi.

MADDE 30.- 2828 sayılı Kanuna aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 10.-

a) Özürllü olduklarını özürllülere verilen sağlık kurulu raporu ile belgeleyen T.C. vatandaşlarından asgari % 80 oranında özurllü olanlara 4000, asgari % 60 oranında özurllü olanlara 2500, asgari % 40 oranında özurllü olanlara 1500 gösterge rakamının her yıl bütçe kanunu ile tespit edilecek katsayı ile çarpımından bulunacak tutarda aylık verilir. Aybaşlarında peşin olarak ödenen aylıklar, damga vergisi hariç hiçbir vergi ve kesintiye tabi değildir.

b) Bu aylıktan yararlananlardan Sosyal Güvenlik Kurumlarının herhangi birinden sağlık yardımı almayanlara 3816 sayılı Kanuna göre verilen yeşil karttan verilir.

c) Özürllülerin aylıkları için kurum bütçesine her yıl yeterli ödenek konur.

d) Aylıklar; ilgilinin, veli veya vasisinin müracaatını izleyen ayın başından itibaren bağlanır.

e) Aylıkların bağlanmasıyla ilgili usul ve esaslar Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun görüşleri alınarak Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve Özürllüler İdaresi Başkanlığı temsilcilerinin katılımı sağlanarak Maliye Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle tespit edilir.

MADDE 31.- 2828 sayılı Kanuna aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 11.- İşitme ve konuşma özurllülere tercümanlık yapmak üzere illerde işaret dili uzmanı personel istihdam edilmesi, bunların işaret lisansı öğrenmeleri için gerekli kursların düzenlenmesi sağlanır. Uzmanların görev ve yetkileri, çalışma koşulları ile ilgili usul ve esaslar,

Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun ve Özürlüler İdaresi Başkanlığının görüşleri alınarak Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 32.- 2022 sayılı Muhtaç ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 1.- 2022 sayılı Muhtaç ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerinden istifade ederek aylık almaya başlayan özürlü kadınlardan sonradan evlenmek suretiyle aylık alma hakkını kaybedenlerin haksız yere aldıkları aylıkların hazinece geri tahsili için başlatılan işlemler bu kanunun yayımı tarihinden itibaren durdurulur, bu nedenle hazinece tahsil edilen miktar ilgililere müracaatları üzerine 1 ay içinde geri ödenir. Bu durumları henüz tespit edilmemiş olan özürlü kadınlarla ilgili araştırmalara ve takibata bu kanunun yayımı tarihinden itibaren son verilir.

MADDE 33.- 2022 sayılı Muhtaç ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 8 inci maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 34.- 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 104 üncü Maddesinin "ç" bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiştir:

d) Rehabilitasyon ve özel eğitim merkez ve okullarında veya diğer okullarda eğitim öğretim gören ve bu kurumlara gidip gelebilmek, eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanabilmek için zorunlu bir ebeveyn refakatçi ihtiyacı bulunduğu eğitim-öğretim kurumunca belgelendirilen her yaştaki özürünün ebeveynleri iş gününün ihtiyaç duyulan saatlerinde kurumlarınca idarî izinli sayılır. Konuyla ilgili usul ve esaslar, toplu görüşme çalışmalarına katılan memur konfederasyonları ve Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun görüşü alınarak, Millî Eğitim Bakanlığı ve Özürlüler İdaresi Başkanlığı temsilcilerinin katılımıyla Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığı tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

MADDE 35.- 657 sayılı Kanununun 50 nci maddesine son fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Özürlüler için açılan sınavlarda azami yaş sınırı 45'tir. Yeterlilik sınavlarında alt sınır ve üzeri puan alan özürllüler ayrıca sözlü sınava tâbi tutulamaz. Sınavı kazanan özürllü sayısının atanacak özürllü sayısından fazla olduğu hallerde atama yüksek puandan düşük puana doğru sırası ile yapılır. Özürlüler için yapılacak olan sınavlarda Türkiye Sakatlar Konfederasyonunca önceden bildirilecek temsilcinin gözlemci olarak bulundurulması zorunludur.

MADDE 36.- 657 sayılı Kanununun 204 üncü maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Bu yardım, yüzde 40 ve üzerinde özürllü olduğu sağlık kurulu raporu ile belgelenen çocuklar için (0-6) yaş grubu farkı gözetilmeksizin 1250 gösterge rakamı üzerinden hesaplanır.

MADDE 37.- 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 53 üncü maddesinin kenar başlığı ve birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Özürlülerin devlet memurluğuna alınmaları ve görevlendirilmeleri

Özürlülerin mesleklerine uygun boş kadrolara atanması esastır. Meslekleriyle ilgili boş kadro olmaması halinde durumlarına uygun başka kadrolara atanmış özürllüler, kadroya atamaları yapılmış kadar yasaların izin verdiği ölçüde meslekleriyle ilgili görevlerde geçici görevle çalıştırılırlar. Bu durumdaki özürllüler boşalacak kadrolara öncelikle atanırlar. Mesleklerini icra veya infaza yardımcı

her türlü araç ve gerecin kurumlarınca temin edilmesi esastır. Özürlülerin Devlet memurluğuna alınma şartları ile hangi işlerde çalıştırılacakları, mesleklerini icra ve infazda hangi yardımcı araç ve gereçlerin kurumlarınca temin edileceği hususları Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun görüşleri alınarak Maliye, Sağlık, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlıkları, Özürlüler İdaresi Başkanlığı temsilcilerinin katılımı sağlanarak, Devlet Personel Başkanlığınca hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 38.- 657 sayılı Kanuna aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 39.- Kurumlarından aylık almakta olanların geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerden hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede özürlü olduklarını sağlık kurulu raporu ile tespit ettirenlerin o mahal dışında resmi veya özel eğitim ve öğretim kuruluşlarında eğitim ve öğretim yapacaklarının belgelendirilmesi halinde ilgilinin talebiyle eğitim ve öğretim kuruluşlarının bulunduğu il veya ilçe sınırlarında durumuna uygun boş bir kadroya bir ay içerisinde ataması yapılır. İlgilinin durumuna uygun boş bir kadronun bulunmadığı hallerde yasaların izin verdiği ölçüde geçici görevle görevlendirilirler. Bu maddede yazılı nedenlerden dolayı nakil talebinde bulunanlar durumuna uygun boş kadroya öncelikle atanır.

MADDE 39.- 657 sayılı Kanunun 41 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Bu Kanun hükümlerine göre atanacak zihinsel özürlüler için asgari eğitim şartı aranmaz.

MADDE 40.- 5434 sayılı Kanuna aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 81.- Kurumdan malûllük veya yaşlılık aylığı alanlar ile hak sahibi olarak aylık alanlar içerisinden;

Bedensel, zihinsel ve ruhsal hastalık veya özürlülük ve yaşlılık sonucunda, sürekli veya geçici olarak günlük hayatın alışılmış gereklerini yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün oldukları özürlülere verilecek sağlık kurulu raporuyla tespit edilenlerden, buldukları il sınırları içerisinde yardım ve bakımını üstlenecek kimsesi olmayanların, resmî veya özel bakım merkezlerinde veya evlerinde bakımlarının yapılması halinde, bakımlarına ilişkin ücretler, bakıma muhtaçlık derecelerine göre Bütçe Uygulama Talimatında belirtilen esas ve miktarlarda Kurumca karşılanır. Bakım hizmetlerinin yapılmasına ilişkin yönetmelik, Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun görüşleri alınarak, Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü temsilcilerinin katılımı sağlanarak Özürlüler İdaresi Başkanlığınca hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 41.- 5434 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin (b) bendine aşağıdaki paragraf eklenmiştir:

İştirakçinin özürlü olduğunu özürlülere verilen sağlık kurulu raporuyla belgeleyen özürlü çocuklarından herhangi bir sosyal güvenlik kurumu iştirakçisi olarak çalışmayanlardan asgari % 80 oranında özürlü olanlara emekli aylığının % 100'ü, asgari % 60 oranında özürlü olanlara % 75'i, asgari % 40 oranında özürlü olanlara % 50'si aylık olarak bağlanır.

MADDE 42.- 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun Ek 29 uncu maddesinde yer alan "(10)" ibaresi, "(5)" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 43.- 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 41 inci maddesinin b fıkrasında yer alan "25 yıldan az olanlara her tam yıl için % 1 eksiği" ibaresinden sonra gelmek üzere aşağıdaki ibare eklenmiştir:

(Bu Kanunun 39 uncu maddesinin (j) fıkrası ile 53 üncü maddesini hükümlerine göre bağlanacak olan aylıklar 41 inci maddenin a fıkrasındaki usul ve esaslarla hesaplanan aylığın her halükarda % 70'inden az olamaz.)

**MADDE 44.-** 4857 sayılı İş Kanununa aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

**EK MADDE 1.-** Rehabilitasyon ve özel eğitim merkez ve okullarında veya diğer okullarda eğitim - öğretim gören ve bu kurumlara gidip gelebilmek, eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanabilmek için zorunlu bir ebeveyn refakatçi ihtiyacı bulunduğu eğitim öğretim kurumunca belgelendirilen her yaştaki özürünün ebeveynleri iş gününün ihtiyaç duyulan saatlerinde işyerlerinde ücretli izinli sayılır. Konuyla ilgili usul ve esaslar, en fazla üyeye sahip işçi ve işveren konfederasyonları ve Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun görüşleri alınarak, Millî Eğitim Bakanlığı, Özürülüler İdaresi Başkanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü temsilcilerinin katılımı sağlanarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

**MADDE 45.-** 506 sayılı Kanunun Ek 37 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**Ek Madde 37.-** Sigortalılar ve kurumdan sürekli iş göremezlik geliri, malullük veya yaşlılık aylığı almakta olanların geçindirmekle yükümlü oldukları görme, ortopedik, işitme, dil konuşma ve ses bozukluğu, zihinsel, ruhsal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmiş özürülü çocukları ile kurumdan hak sahibi olarak gelir veya aylık alan aynı durumdaki çocuklardan, kurum sağlık tesisleri sağlık kurulu raporu ile resmi veya özel eğitim merkezlerine gönderilenlerin, gelişim ve eğitimlerine ilişkin yardımlar, Bütçe Uygulama Talimatında belirtilen esas ve miktarlarda Kurumca sağlanır.

**MADDE 46.-** 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 22 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Rehabilitasyon ve eğitim merkez ve okullarında veya diğer okullarda eğitim-öğretim gören ve bu kurumlara gidip gelebilmek, eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanabilmek için zorunlu bir ebeveyn refakatçi ihtiyacı bulunduğu eğitim - öğretim kurumunca belgelendirilen her yaştaki özürünün ebeveynleri iş gününün belirli saatlerinde kurumlarınca idarî izinli sayılır. Konuyla ilgili usul ve esaslar, toplu görüşme çalışmalarına katılan memur konfederasyonları ve Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun görüşleri alınarak Millî Eğitim Bakanlığı, Özürülüler İdaresi Başkanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü temsilcilerin katılımı sağlanarak Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığı tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

**MADDE 47.-** 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

**EK MADDE 2.-** Kurumlarından aylık almakta olanların geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerden hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün oldukları sağlık kurulu raporu ile tespit edilenlerden resmi veya özel bakım merkezlerine gönderilenlerin veya evlerinde bakımı yapılanların bakımlarına ilişkin masraf ve ücretler, Bütçe Uygulama Talimatında belirtilen esas ve miktarlarda Kurumca ödenir.

Bakım hizmetlerinin usul ve esasları, Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun görüşleri alınarak, Başbakanlık Özürülüler İdaresi Başkanlığı ve Sağlık Bakanlığı temsilcilerinin katılımı sağlanarak Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 48.- 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 3.- Kurumlarından aylık almakta olanların geçindirmekle yüklü oldukları kişilerden hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede özürlü olduklarını sağıık kurulu raporu ile tespit ettirenlerin o mahal dışında resmi veya özel eğıitim ve öğretim kuruluşlarında eğıitim ve öğretim yapacaklarının belgelendirilmesi halinde ilgilinin talebiyle eğıitim ve öğretim kuruluşlarının bulunduğu il veya ilçe sınırlarında durumuna uygun boş bir kadroya 1 ay içerisinde ataması yapılıır. İlgilinin durumuna uygun boş bir kadronun bulunmadığı hallerde yasaların izin verdiği ölçüde geçici görevle görevlendirilirler. Bu maddede yazılı nedenlerden dolayı nakil talebinde bulunanlar durumuna uygun boş kadroya öncelikle atanır.

MADDE 49.- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ncı maddesinin (C) bendinin (b) alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Özürlüler için verilen Sağıık Kurulu Raporu Yönetmeliğine uygun olarak alınmış sağıık kurulu raporunda sakatlık oranı en az % 40 olanlardan, yaşları ne olursa olsun, en az 15 yıldan beri sigortalı bulunmak ve en az 3600 gün malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak şartıyla yaşlılık aylığından yararlanırlar.

MADDE 50.- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun, geçici 87 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 51.- 506 sayılı Kanunun Ek 37 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Sigortalılar ve kurumdan sürekli iş görmezlik geliri; malüllük veya yaşlılık aylığı almakta olanların geçindirmekle yüklü oldukları görme, ortopedik, işitme, dil - konuşma ve ses bozukluğu, zihinsel, ruhsal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmiş özürlü çocukları ile kurumdan hak sahibi olarak gelir veya aylık alan aynı durumdaki çocuklardan, kurum sağıık tesisleri sağıık kurulu raporları dikkate alınarak İl Millî Eğıitim Kurullarınca alınacak kararla resmî veya özel eğıitim merkezlerine gönderilenlerin, gelişimi ve eğıitimlerine ilişkin yardımlar, Bütçe Uygulama Talimatında belirtilen esas ve miktarlarda Kurumca sağlanır.

MADDE 52.- 506 sayılı Kanuna aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 50.- Kurumdan sürekli iş göremezlik geliri, malüllük veya yaşlılık aylığı alanlar ile hak sahibi olarak gelir ve aylık alanlar içerisinden; bedensel, zihinsel ve ruhsal hastalık veya özürlülük ve yaşlılık sonucunda, sürekli veya geçici olarak günlük hayatın alışılmış gereklerini yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün oldukları Özürlülere Verilecek Sağıık Kurulu Raporuyla tespit edilenlerden, buldukları il sınırları içerisinde yardım ve bakımını üstlenecek kimsesi olmayanların, resmî veya özel bakım merkezlerinde veya evlerinde bakımlarının yapılması halinde, bakımlarına ilişkin ücretler, bakıma muhtaçlık derecelerine göre Bütçe Uygulama Talimatında belirtilen esas ve miktarlarda Kurumca karşlanır. Bakım hizmetlerinin yapılmasına ilişkin yönetmelik, Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun görüşü alınarak, Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Sağıık Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü temsilcilerinin katılımı sağlanarak çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 53.- 506 sayılı Kanunun 85 inci maddesinin (B) bendine aşağıdaki cümle eklenmiştir:

İsteğe bağlı olarak yaşlılık, malüllük ve ölüm sigortasından yararlanmak isteyen özürlülerin primlerinin asgari % 80 oranında özürlü olanların yarısı, asgari % 40 oranında özürlü olanlarının 1/4'ü Maliye Bakanlığınca ödenir.



MADDE 54.- 506 sayılı Kanunun 71 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin (C) alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

c) 18 yaşını veya ortaöğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamış yahut özürlü olduklarını özörlölere verilen sağlık kurulu raporuyla belgeleyenlerden herhangi bir sosyal güvenlik kurumu iştirakçisi olarak çalışmayanlardan asgari % 80 oranında özörlü olanlara toptan ödeme tutarının % 100'ü, asgari % 60 oranında özörlü olanlara % 75'i, asgari % 40 oranında özörlü olanlara % 50'si toptan ödeme olarak ödenir.

MADDE 55.- 3146 sayılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

f) Özörlölerin mesleki rehabilitasyonu, istihdamı ve sosyal güvenlikleri ile ilgili temel politikaları üretmek ve tedbirleri almak.

MADDE 56.- 4857 sayılı Kanunun 101 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Herhangi bir işyerinde istihdam edilen özörlünün işyerine uyumu, işi yerine getirmesine engel oluşturacak durumun ortadan kaldırılması veya iş veriminin artması amacıyla kullanılmak üzere araç - gereç alınmasının gerektiği hallerde; işveren veya işveren vekilinin yazılı başvurusu üzerine söz konusu araç-gerecin bedeli, Türkiye İş Kurumu bütçesinde açılan özel bir hesapta toplanan para cezalarından karşılanır.

MADDE 57.- 4857 sayılı İş Kanununun 108 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Bu Kanunda yazılı olan idari para cezaları o yerin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürü tarafından verilir. Verilen idari para cezalarına dair kararlar ilgililere 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görölmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. (101 inci maddeye aykırılık nedeniyle verilen para cezalarına yapılan itirazlar duruşma yapılarak karara bağlanır.)

MADDE 58.- 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun 35 inci maddesinin (b) fıkrasından sonra gelmek üzere (c) fıkrası Eklenmiştir:

c) Sigortalının başlangıcından asgari % 40 oranında özörlü olduğunu belgeyenlere 15 yıldan beri sigortalı olmak, 3600 gün prim ödemek şartıyla istekle emeklilik aylığı bağlanır.

MADDE 59.- 1479 sayılı Kanuna aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 22.- Sigortalılar ile Kurumdan malöllük veya yaşlılık aylığı almakta olanların geçindirmekle yükümlü oldukları görme, ortopedik, işitme, dil-konuşma ve ses bozukluğu, zihinsel, ruhsal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmiş özörlü çocukları ile kurumdan hak sahibi olarak gelir veya aylık alan aynı durumdaki çocuklarla ilgili olarak, Özörlölere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları dikkate alınarak, İl Millî Eğitim Kurullarınca, alacakları rehabilitasyon eğitimi tespit edilir. Resmî veya özel rehabilitasyon merkezlerinde eğitim görmesi uygun görölenlerin gelişim ve eğitimlerine ilişkin yardımlar, Bütçe Uygulama Talimatında belirtilen esas ve miktarlarda Kurumca sağlanır.

MADDE 60.- 1479 sayılı Kanuna aşağıdaki Ek Madde Eklenmiştir:

EK MADDE 23.- Kurumdan malûllük veya yaşlılık aylığı alanlar ile hak sahibi olarak aylık alanlar içerisinde; bedensel, zihinsel ve ruhsal hastalık veya özürllük ve yaşlılık sonucunda, sürekli veya geçici olarak günlük hayatın alışılmış gereklerini yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün oldukları Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporuyla tespit edilenlerden, buldukları il sınırları içerisinde yardım ve bakımını üstlenecek kimsesi olmayanların, resmî veya özel bakım merkezlerinde veya evlerinde bakımlarının yapılması halinde, bakımlarına ilişkin ücretler, bakıma muhtaçlık derecelerine göre Bütçe Uygulama Talimatında belirtilen esas ve miktarlarda Kurumca karşılanır.

Bakım hizmetlerinin yapılmasına ilişkin yönetmelik, Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun görüşleri alınarak Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü temsilcilerinin katılımı sağlanarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 61.- 1479 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin (c) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

c) Onsekiz yaşını, orta öğrenim yapması halinde yirmi yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde yirmibeş yaşını doldurmamayan ve (18 yaşını doldurmamayanlar hariç) bu Kanun ile diğer sosyal güvenlik kanunları kapsamında çalışmayan, bu kanunlar kapsamındaki çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almayan veya yaşları ne olursa olsun evli olmayan, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan ve bu Kanun ile diğer sosyal güvenlik kanunları kapsamında çalışmayan, bu kanunlar kapsamındaki çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almayan kız çocuklarının her birine %25'i,

Yaşları ne olursa olsun çalışamayacak durumda malûl olan çocuklarla, özürllü olduğunu özürllülere verilecek sağlık kurulu raporuyla belgeleyen özürllülerden herhangi bir sosyal güvenlik kurumu iştirakçisi olarak çalışmayanlardan 1. derecede özürllü olanlara % 100'ü, 2. derecede özürllü olanlara % 75'i, 3. üncü derecede özürllü olanlara % 50'si,

MADDE 62.- 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununun Ek 3 üncü maddesine "Ek 19 uncu madde" ibaresinden sonra gelmek üzere "Ek 21" ve "Ek 22" ibareleri Eklenmiştir:

MADDE 63.- 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun 39 uncu maddesinin (a) fıkrasına "Ek 38" ibaresinden sonra gelmek üzere "Ek 37" ve "Ek 48" ibaresi Eklenmiştir:

MADDE 64.- 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

c) Özürlülere hizmet amaçlı kurulmuş dernek, vakıf ve bunların üst kuruluşlarının çalışmalarında kullanılmak üzere iktisap edecekleri motorlu kara taşıtlarıyla, bizzat özürllüler tarafından kullanılan özel tertibatlı olarak imal edilmiş, sonradan özel tertibat takılmış veya ilave özel tertibat takılmış motorlu kara taşıtları ya da özürllünün taşınması amacıyla birinci derece yakını bir sürücü veya özürllü kişi tarafından iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılan trafik siciline özürllü adına kayıtlı motorlu kara taşıtları.

MADDE 65.- 6.6.2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

2. (II) sayılı listedeki kayıt ve tescile tabi mallardan, özörlölere hizmet amaçlı kurulmuş dernek, vakıf ve bunların üst kuruluşlarının çalışmalarında kullanılmak üzere iktisap edecekleri motorlu kara taşıtlarıyla, bizzat özörlöler tarafından kullanılan özel tertibatlı olarak imal edilmiş, sonradan özel tertibat takılmış veya ilave özel tertibat takılmış motorlu kara taşıtları ya da özörlölünün taşınması amacıyla birinci derece yakını bir sürücü veya özörlölü kişi tarafından iş akdine bağılı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılan trafik siciline özörlölü adına kayıtlı motorlu kara taşıtlarının beş yılda bir defaya mahsus olarak ilk iktisabı.

MADDE 66.- 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesindeki "gazilerin" ibaresinden sonra gelmek üzere "özörlölölerin" ibaresi Eklenmiştir:

MADDE 67.- 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 4 üncü maddesine (m) bendi Eklenmiştir:

m) Yurt içinden veya yurt dışından, malöl ve sakatlara hibe edilen ve özel surette imal edilmiş hareket ettirici tertibatı bulunan motorlu veya motorsuz koltuklar, bisiklet, motosiklet, motorlu kara taşıtları.

MADDE 68.- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin "4 Diğer istisnalar" bendinin (r) alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler Eklenmiştir:

s) Özörlölölere hizmet amaçlı kurulmuş dernek, vakıf ve bunların üst kuruluşlarının çalışmalarında kullanılmak üzere iktisap edecekleri motorlu kara taşıtlarıyla, sakatlık dereceleri % 90 ve daha fazla olan malöl ve özörlölölerin adlarına kayıtlı taşıtlar ile diğer malul ve özörlölölerin, bu durumlarına uygun hale getirilmiş tertibatlı taşıtlar.

t) Özörlölölerin eğitimleri, meslekleri, sportif faaliyetleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç, özel bilgisayar programları ile fonksiyon kazandırıcı orteZ - protez vb. yardımcı ve destekleyici cihazlar.

MADDE 69.- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun, 89 uncu maddenin birinci fıkrasının 3 nolu bendinde yer alan "Serbest meslek faaliyetinde bulunan" ibaresinden sonra gelmek üzere "ticarî faaliyette bulunan" ibaresi eklenmiş; parantez içindeki cümlede yer alan "serbest meslek" ibaresinden önce gelmek üzere "ticaret ve" ibaresi eklenmiştir:

MADDE 70.- 4458 sayılı Gümrük Kanununun 167 inci maddesinin birinci fıkrasının 12 nolu bendinin (a) alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

a) Özörlölölerin yaşamlarını kolaylaştırmak için özel olarak onlara mahsus üretilmiş her türlü araç, gereç ve eşya ile bunların kullanılabilmesi için ihtiyaç duyulan yazılımlar ile benzeri elektronik eşyalar.

MADDE 71.- 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 19 uncu maddesinin 2 nci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir:

Ancak, özörlölölerin yaşamı için zorunlu olan ya da yaşamını kolaylaştıracak tüm inşaat, onarım, tesis ve proje değişiklikleri, ilgili kat malikinin talebi üzerine, kat maliklerinin en geç 3 ay içerisinde yapacağı toplantıda görüşölerek salt çoğunlukla karara bağlanır. Toplantının bu süre içerisinde yapılamaması veya talebinin salt çoğunlukla kabul edilmemesi durumunda; ilgili kat malikinin talebi üzerine bina güvenliğinin tehlikeye sokulmadığını bildirir komisyon raporuna istinaden ilgili

mercilerden alınacak tasdikli proje değişikliği veya krokiye göre inşaat, onarım ve tesis yapılabilir. İlgili merciler, tasdikli proje değişikliği veya kroki taleplerini en geç altı ay içinde sonuçlandırır.

Komisyunun teşkili, çalışma usul ve esasları, proje ve inşaat giderlerinin karşılanma usul ve esasları Türkiye Sakatlar Konfederasyonu ve Özürlüler İdaresi Başkanlığının görüşü alınarak Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

**MADDE 72.-** 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 inci maddesinin birinci fıkrasının (p) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

p) Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek, belediyelerce işletilen veya belediyelerin işletim hakkını imtiyaz sözleşmeleriyle devrettiği her türlü toplu taşıma araçlarının ve duraklarının özürlülerin yararlanmasına ve ulaşılabilirliği ile Türk Standartlarına uygunluğunu sağlamak, özürlüler ile öğretilabilir zihinsel özürlülerin ve tekerlekli sandalye kullanıcılarının veya diğer özürlüler için uygun görülen zorunlu refakatçilerinin ücretsiz ulaşımaları için gerekli tedbirleri almak, kiraya verilen büfe, otopark, tuvalet vb. işyerlerinin en az % 2'sinin öncelikli olarak özürlüler ve özürlülere hizmet veren vakıf ve dernekler tarafından işletilmesi ve istihdamını sağlamak. (Adı geçen işyerlerinin tahsisinde 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri uygulanmaz.)

**MADDE 73.-** 5216 sayılı Kanunun 7 inci maddesinin son fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Büyükşehir belediyesi ile bağlı ilçe ve alt kademe belediyelerinde bilgilendirme ve bilinçlendirme, yönlendirme ve özürlülerle ilgili her konuda sürekli danışmanlık hizmetleri dahil hizmet vermek üzere Özürlü Hizmet Birimleri oluşturulur. Bu birimler faaliyetlerini özürlülere hizmet amacı ile kurulmuş dernek ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği halinde sürdürürler. Özürlü hizmetleri birimlerinin kuruluş, görev, yetki, sorumluluk ve işleyişine ilişkin usul ve esaslar Özürlüler İdaresi Başkanlığı ve Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir. Büyükşehir Belediyeleri Kanununda yer alan bu düzenlemeler Belediyeler için de uygulanır.

**MADDE 74.-** 5272 sayılı Belediye Kanununa aşağıdaki Ek Madde Eklenmiştir:

**EK MADDE 1.-** İl belediyeleriyle son nüfus sayımına göre nüfusu 50.000 ve üzeri olan ilçe ve belde belediyelerinde bilgilendirme ve bilinçlendirme, yönlendirme ve özürlülerle ilgili her konuda sürekli danışmanlık hizmetleri dahil hizmet vermek üzere Özürlü Hizmet Birimleri oluşturulur. Bu birimler faaliyetlerini özürlülere hizmet amacı ile kurulmuş dernek ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği halinde sürdürürler. Özürlü hizmetleri birimlerinin kuruluş, görev, yetki, sorumluluk ve işleyişine ilişkin usul ve esaslar Özürlüler İdaresi Başkanlığı ve Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

**MADDE 75.-** 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (u) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

u) Kadınlara, güçsüzlere, özürlülere ve küçüklere karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi.

MADDE 76.- 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 61 inci maddesinin birinci fıkrasına (n) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (o) bendi eklenmiş ve ikinci fıkrasına "(o) bendinin ihlali halinde para cezası iki kat artırılır" cümlesi eklenmiştir:

o) Özürlülerin araçları için ayrılmış park yerlerine.

MADDE 77.- 1512 sayılı Noterlik Kanununun 60 ncı maddesinin birinci fıkrasının 6 nolu bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

6. Belgeleri bir dilden diğer dile veya bir yazıdan başka bir yazıya çevirmek, (Braille yazı ve işaret dili farklı yazı ve dillerden sayılır.)

MADDE 78.- 1512 sayılı Noterlik Kanununun 73 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 73.- Noter, ilgilinin işitme, konuşma veya görme özürlü olduğunu anlarsa, işlemler iki tanık huzurunda yapılır. Ancak malî sonuç doğurmayan iş ve işlemler özürlünün isteğine bağlı olmak üzere tanıksız da yapılabilir.

İlgilinin işitme veya konuşma özürlü olması ve yazı ile anlaşma imkanının da bulunmaması halinde, iki tanık ve antlı tercüman bulundurulur.

MADDE 79.- 1512 sayılı Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Bir noterlik işleminde imza atılmış veya imza yerine geçen el işareti yapılmış olmasına rağmen, ilgilisi isterse yukarıdaki fıkradaki usul dairesinde ilgili, tanık, tercüman veya bilirkişinin parmağı da bastırılır. Mühür kullanılması halinde parmağın da bastırılması zorunludur.

MADDE 80.- 1512 sayılı Kanunun 87 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Bu kanunun 60 ncı maddesinin 6 ncı bendinde sayılmış olan yazı ve dillerden herhangi birini bilenler bakımından bu madde hükmü tatbik olunmaz.

MADDE 81.- 3289 sayılı Gençlik ve Spor Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 inci maddesinin birinci fıkrasının "o" bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiştir:

p) Özürlü bireylerin spor yapabilmelerini sağlamak ve yaygınlaştırmak üzere; spor tesislerinin özürlülerin kullanımına uygun olmasını sağlamak, spor eğitim programları ve destekleyici teknolojiler geliştirmek, gerekli malzemeyi sağlamak, konu ile ilgili bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları ile yayınlar yapmak, spor adamları yetiştirmek, özürlü bireylerin spor yapabilmesi konusunda ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak.

MADDE 82.- 3289 sayılı Kanunun 29 uncu Maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Özürlü sporcular ile görevli personel deplasman, yerel ve ferdi müsabakalara katıldıkları süre boyunca izinli sayılırlar.

MADDE 83.- 2860 sayılı Yardım Toplama Kanununun 9 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Özürlülere hizmet amacıyla birden fazla ilde düzenlenen yardım toplama faaliyetlerinde izin vermeye yetkili makamca Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun ilgili Federasyonun görüşünü de kapsayacak biçimde düşüncesi alınır. Bu görüşün 30 gün içinde bildirilmesi zorunludur.

MADDE 84.- 4721 sayılı Medeni Kanunun 348 inci maddesinin birinci fıkrasının 1 nolu bendi aşağıdaki gibi değiştirilmiştir:

1. Ana ve babanın deneyimsizliği, hastalığı, başka bir yerde bulunması, veya benzeri sebeplerden biriyle velayet görevini gereği gibi yerine getirememesi.

MADDE 85.- 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna aşağıdaki Ek Madde Eklenmiştir:

EK MADDE 1.- Satıcı/sağlayıcı, tüketicinin özürüllüğü nedeniyle ürünün kullanımından doğabilecek sağlık, güvenliği ve ekonomik çıkarlarının korunması için gerekli önlemleri alır. Bu önlemleri almayan satıcı/sağlayıcı ürünün kullanımından kaynaklanacak olan özürüllünün uğrayabileceği zararları tazminle yükümlüdür. Özürüllünün sağlık, güvenlik ve ekonomik çıkarlarının nasıl sağlanacağı konusundaki tedbirler, Türkiye Sakatlar Konfederasyonunun görüşü alınarak Özürüllüler İdaresi Başkanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı temsilcilerinin katılımı sağlanarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığının hazırlayacağı yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 86.- 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 21 inci maddesinin 1 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Bu Kanuna göre özelleştirme kapsamına alınan kuruluşlarda (iştirakler hariç) bir hizmet aktine dayalı olarak ücret karşılığı çalışırken bu kuruluşların özelleştirmeye hazırlanması, özelleştirilmesi, küçültülmesi veya faaliyetlerinin kısmen veya tamamen durdurulması, süreli veya süresiz kapatılması veya tasfiye edilmesi nedenleriyle; hizmet akitleri, tabi oldukları iş kanunları ve toplu iş sözleşmeleri gereğince tazminata hak kazanacak şekilde sona erenlere, kanunlardan ve yürürlükteki toplu iş sözleşmelerinden doğan tazminatları dışında ilave olarak iş kaybı tazminatı ödenir. Ayrıca bunlara yeni iş bulma, meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimi hizmetleri özelleştirme fonundan desteklenerek ve finanse edilerek, öncelikle sağlanır. Kapatma ve tasfiye halleri dışında sakat statüsü ile (ilgili kanunların öngördüğü i, ii ve iii. derece) çalışanlar işten çıkarılamaz. İş kaybı tazminatı ödenmesi ve sağlanabilecek diğer hizmetlere ilişkin işlemlerin yürütülmesinden İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü görevli, yetkili ve sorumludur. Kapatma ve tasfiye halinde ise seçim hakkı işten çıkarılan sakat personele ait olmak üzere, ya iş kaybı tazminatı bu kanunun tanıdığı hakların iki katı oranında ödenir yada malî hakları bakımından en yakın olan ve özürüllü kontenjan açığı bulunan kamu kuruluşuna öncelikle yerleştirilir. Yerleştirmenin gerçekleştiği zamana kadar sakat işçinin kazanılmış malî hakları korunur ve işsizlik fonundan ödenmeye devam edilir.

MADDE 87.- 571 sayılı Kanun hükmünde Kararnameye aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 15.- Devlet Demir Yolları, Deniz Yolları ve Türk Hava Yollarının ulaşım hizmetlerinden, Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin sabit ve mobil telefon görüşme ücretlerinden 1. derecede özürüllüler için fatura bedellerinin yüzde ellisi, 2 nci ve 3 üncü derecede özürüllüler için fatura bedellerinin 25'i oranında indirim sağlanır. Özürüllülere hizmet amacıyla kurulmuş dernek ve vakıflar ile bunların üst kuruluşlarının adına kayıtlı olan ve faaliyetlerinde kullandıkları sabit ve mobil telefon görüşme ücretlerinin fatura bedelinin de % 50'si oranında indirim sağlanır. Bu indirimler anılan kuruluşlara ait işletmelerin devir ve imtiyaz sözleşmesiyle özelleştirilmesi halinde de uygulanmaya devam edilir.

MADDE 88.- 5253 sayılı Dernekler Kanununun 13 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Ancak dernek yönetim ve denetim kurullarının başkan ve üyelerine bu madde kapsamında ödenecek ücret ile her türlü ödenek, yolluk ve tazminatların tutarı o dönem içinde elde edilecek brüt gelirin % 10'unu aşamaz. Dönem sonuna bu ödemeler devredilemez.

MADDE 89.- Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler kanunun yayım tarihinde itibaren 1 yıl içerisinde çıkartılır.

GEÇİCİ MADDE 1.- Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları vb. sosyal ve kültürel altyapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 5 yıl içinde özrürlülerin erişilebilirliğine uygun duruma getirilir.

GEÇİCİ MADDE 2.- Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, şehir içinde kendilerince sunulan ya da denetimlerinde olan toplu taşıma hizmetlerinin özrürlülerin erişilebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri alır. Mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 5 yıl içinde özrürlüler için erişilebilir duruma getirilir.

MADDE 90.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 91. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

## Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu

*Türkiye Büyük Millet Meclisi*

*Sağlık, Aile, Çalışma ve*

*Sosyal İşler Komisyonu*

7.6.2005

*Esas No.: 1/1029, 2/424, 2/437*

*Karar No.: 21*

### TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca hazırlanarak 5.5.2005 tarihinde Başkanlığınıza sunulan "Özürülüler Hakkında ve Bazı Kanunlar ile Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı", 10.5.2005 tarihinde esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna, tali komisyon olarak Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor, Adalet Komisyonları ile Komisyonumuza havale edilmiştir. Komisyonumuz tasarı ile beraber İstanbul Milletvekili Lokman Ayva'nın Özürülüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ile Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili Kemal Anadol, Samsun Milletvekili Haluk Koç ile 46 Milletvekilinin; Özürülüler Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifini 17.5.2005 tarihli 19 uncu birleşiminde gündeme almıştır. Devlet Bakanı Güldal Akşit ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Bayındırlık Bakanlığı, Özürülüler İdaresi Başkanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Devlet Personel Başkanlığı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Radyo Televizyon Üst Kurulu, Noterler Birliği, Barolar Birliği, TİSK, DİSK, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, MEMUR-SEN, KAMU-SEN, KESK, BASK yetkilileri ve Türkiye Sakatlar Konfederasyonu Başkanı ve konfederasyona bağlı Ortopedik Özürülüler Federasyonu, Türkiye İşitme Engelliler Millî Federasyonu, Zihinsel Özürülüler Federasyonu, Türkiye Körler Federasyonu, Demokratik Kör Dernekleri Federasyonu, Spastik Çocuklar ve Erişkinler Dernekleri Federasyonu Başkanlarının katılımıyla ilk toplantı yapılmıştır.

Gündemimizde bulunan iki kanun teklifi, Tasarı ile aynı konuları düzenlediğinden Tasarı ile birleştirilmiş, Tasarının esas alınacağına karar verilmiştir.

- Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerde Sayın Bakan Güldal Akşit özürülülüğün önlenmesi, özürülülerin sağlık, eğitim, rehabilitasyon, istihdam, bakım ve sosyal güvenliğine ilişkin sorunlarının çözümü ile her bakımdan gelişmelerini ve önlerindeki engelleri kaldırmayı sağlayacak tedbirleri alarak topluma tam katılımlarını sağlamak ve bu hizmetlerin koordinasyonu için gerekli düzenlemeleri yapmak amacı ile Tasarırı hazırladıklarını, sekizbuçukmilyon özürülü vatandaşımızın bu Kanunu beklediğini belirtmişlerdir. Özürülü konfederasyonu ile federasyonları da konuyla ilgili görüşlerini ve isteklerini açıklamışlardır.

Komisyonumuz, konunun daha ayrıntılı bir şekilde ele alınarak olgunlaştırılması ve gerekli düzenlemelerin yapılabilmesini sağlamak amacıyla bir alt komisyon kurulmasına karar vermiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisinden Antalya Milletvekili Osman Akman, Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez, İstanbul Milletvekili Lokman Ayva, Kocaeli Milletvekili Nevzat Doğan, Cumhuriyet Halk Partisinden İzmir Milletvekili Enver Öktem, Muğla Milletvekili Ali Arslan'ın seçildiği alt komisyon, başkanlığına İstanbul Milletvekili Lokman AYVA'yı seçerek çalışmalarına başlamış-



tır. Alt Komisyon; Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Özürlüler İdaresi Başkanlığı temsilcilerinin de katılımları ile 23.5.2005 ve 24.5.2005 tarihlerinde yaptığı toplantılarla çalışmalarını tamamlamış ve aşağıdaki değişiklikleri yapmıştır.

Tasarının başlığı "Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" olarak değiştirilmiştir:

Amaç başlıklı 1 inci maddede "topluma tam katılımlarını sağlamak" ibaresinden "tam" ibaresi çıkarılmıştır.

Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tanımlar başlıklı 3 üncü maddesinin (a) bendiyle düzenlenen "özürlü" tanımında "günlük gereksinimlerini karşılamada" ibaresi daha geniş bir anlam ifade edebilmesi için "günlük gereksinimlerini karşılama" olarak değiştirilmiştir: (b) bendinde "özürlülük ölçütü" tanımlanırken "uluslar arası ölçütler göz önünde bulundurulacak" ibaresi "uluslar arası temel ölçütler esas alınarak" şeklinde değiştirilmiştir: Maddeye "hafif özürlü" tanımı (c) bendi olarak eklenmiş, diğer bentler teselsül ettirilmiştir.

Tasarının 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının sınıflandırma başlıklı 5 inci maddesinde özürlülük ölçütünün tespiti ve uygulama esasları konusunda yönetmelik çıkaracak bakanlıkların arasına Millî Eğitim Bakanlığı da alınmıştır.

Tasarının 6, 7, 8, 9, 10, 11 ve 12 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Mesleki rehabilitasyon başlıklı 13 üncü maddenin dördüncü fıkrasında sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetlerinin belediyeler tarafından verilebilmesi düzenlenirken belediyelerin mesleki rehabilitasyon konusunda çok başarılı olmaları nedeniyle bu görevin mutlaka belediyeler tarafından da yapılması gerektiği düşünülmüş, bu nedenle dördüncü fıkranın ilk cümlesi "sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri belediyeler tarafından da verilir" şeklinde değiştirilmiştir:

Tasarının 14 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının eğitim ve öğretim başlıklı 15 inci maddesine Türk işaret dili sisteminin oluşturulmasıyla ilgili dördüncü fıkra eklenmiş ve bu eklenen fıkradan sonra gelen fıkra kapsamına "elektronik kitap, alt yazılı filmlerin" de alınması ve fıkranın gelişen teknoloji ile ortaya çıkacak materyalleri de kapsamaması ve tüm özürlülere yönelik olması amacıyla söz konusu fıkra "özürlülerin eğitim ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak üzere kabartma, sesli, elektronik kitap, noktalı ve alt yazılı film ve benzeri materyal üretilmesini teminen gerekli işlemler, Millî Eğitim Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığınca müştereken yürütülür." şeklinde düzenlenmiştir.

Tasarının eğitsel değerlendirme başlıklı 16 ncı maddesi 32 nci maddeyle birlikte değerlendirilmiştir. Bu maddelerin mevcut haliyle korunması durumunda Millî eğitim müdürlüklerindeki rehberlik araştırma merkezleri bünyesinde birbiriyle benzeşen işleri yapmak üzere hemen hemen aynı meslek grubu temsilcilerinden oluşan iki ayrı kurul kurulacağı için özürlülerin çıraklık eğitimine alınması hususunun Mesleki Eğitim Kanununda düzenlemek yerine 16 ncı maddeye "Çıraklık eğitimi almak isteyen özürlülerin ilgi, istek, yetenek ve becerileri doğrultusunda ve sağlık kurulu raporunu da dikkate almak suretiyle hangi meslek dalında eğitim alacaklarına kurul karar verir." şeklinde ikinci fıkra eklenmiş ve 32 nci madde tasarıdan çıkarılmıştır.

2/424 esas numaralı Kanun Teklifinden özürllülerle ilgili gerek kanunla verilen haklar gerekse önceden bilinmeyen durumlar hakkında görüş oluşturmak üzere bağımsız bir kurul teşkil edilmesi amacıyla Özürllü Hakları Kuruluna ilişkin maddeler alınarak yeniden düzenlenmiş ve Tasarıya 17 ve 18 inci maddeler olarak eklenmiştir: Buna paralel olarak İkinci Bölüm başlığına "ile Özürllü Hakları Kurulu" eklenmiştir: Yeni eklenen maddeler nedeniyle Tasarının diğer maddeleri teselsül ettirilmiştir.

Tasarının 17 nci maddesi 19, 18 inci maddesi 20, 19 uncu maddesi 21 olarak aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 20 inci maddesi 22 olarak değiştirilmiş ve bu madde ile 657 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin değiştirilen birinci fıkrasına "Özürllülerin işe alınmaları için açılacak sınavlarda üst yaş sınırlaması konulamaz." cümlesi eklenmiştir:

Tasarının 21 nci maddesi 23 olarak değiştirilmiş çerçevede Ek Madde eklendiğine ilişkin düzeltme yapılmıştır. Bu madde ile 657 sayılı Kanuna ek madde eklenmektedir. 657 sayılı Kanuna tâbi çalışanların atamalarının, geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerden hayatını başkasının yardım ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede özürllü ve özel eğitim alması gerektiğini belirleyenlerin eğitim göreceği il veya ilçe sınırları içinde yapılması hususunu düzenleyen maddeye çocukları ile kardeşlerine ek olarak "eşi" eklenmiş, belgelendirme yetkisinin Özel Eğitim ve Değerlendirme Kurulu tarafından kullanılacağı açıklığa kavuşturulmuştur.

Tasarının 22 nci maddesi 24 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 23 üncü maddesi 25 inci madde olarak değiştirilmiştir: Bu madde ile Noterlik Kanununun 73 üncü maddesi değiştirilmektedir. Maddeden "asgari ücreti geçmeyecek oranda mali sonuç doğurmayan" ibaresi çıkarılmıştır.

Tasarının 24 üncü maddesi 26 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 25 inci maddesi 27 nci madde olarak değiştirilmiştir: Bu madde ile 2022 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin dördüncü fıkrası değiştirilmektedir. Mevcut mevzuatta aylık alan erkeklerin evlenmesi durumunda hakları korunmakta, kadınların evlenmesi halinde aldıkları aylıklar kesilmektedir. Bu eşitsizliğin giderilmesi bakımından 2022 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında da değişiklik yapmak gerekmiş, bu nedenle bu husus çerçeve maddeye yansıtılmış ve maddenin ikinci fıkrası "Yukarıdaki şartları taşıyanların medeni durumları bu Kanuna göre aylık bağlanmasında engel teşkil etmez" şeklinde değiştirilmiştir: Ayrıca Tasarı ile değiştirilen dördüncü fıkraya özürllü olduğu sağlık kurulu raporu ile belirlenen 18 yaşından küçük Türk vatandaşlarına, bakmakla yükümlü olanlarının hiçbir ekonomik gelirinin, ücretinin vs. olmaması halinde aylık bağlanması hususu eklenmiştir: Ayrıca fıkraya "katı" ibarelerinden sonra "tutarında" ibareleri eklenmiştir:

Tasarının 26 ncı maddesi 28 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Ülkemizde korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç çocuklara bakım hizmeti veren müesseseler kuran sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarının hukuki belirsizlikler içerisinde olduğu, bunun 2828 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (a) ve (e) bentleri arasındaki çelişkiden kaynaklandığı düşüncesiyle 2828 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde yapılan değişiklik Tasarıya 29 uncu madde olarak eklenmiştir:

Tasarının 27 nci maddesi 30 uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 28 inci maddesi 31 inci madde olarak değiştirilmiş ve çerçeve maddede ek maddeler eklendiğini belirten düzeltme yapılmıştır. Bu madde ile 2828 sayılı Kanuna eklenen ek 7 nci maddenin sonuna bir özürliye aynı sebeple iki ayrı ödeme yapılmaması amacıyla "Bakım ücreti ödenen ya da kurum tarafından bakılan özürülüler, 1.1.1976 tarihli ve 2022 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde düzenlenen aylık hakkından yararlanamaz." cümlesi eklenmiştir:

Tasarının 29 uncu maddesi 32 nci madde olarak değiştirilmiş, "park yerlerine" ibaresi maddenin sistematığına uygun olarak "park yerlerinde" olarak düzeltilmiştir.

Tasarının 30 uncu maddesi 33 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 31 inci maddesi 34 üncü madde olarak değiştirilmiş, "özürülülerin kullanımına uygun" ibaresi "özürülülerin kullanımına da uygun" şeklinde düzeltilmiştir.

18 yaş altındaki diabet hastalarının çok önemli kısmının genetik geçişli olduğu, bu hastaların hayat boyu insülin kullanmaları gerektiği, kullanılmaları halinde kalıcı körlük, böbrek yetmezliği ve uzuv kayıpları gibi sonuçlar ortaya çıktığı, bu hastaların sosyal güvenlik kurumlarına tâbi olmayanlarının ilacının karşılanması gerektiği gerekçesiyle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu kapsamına alınmalarını sağlamak amacıyla Tasarıya 35 inci madde ilave edilerek, 3294 sayılı Kanunun 2 nci maddesine fıkra eklenmiştir:

Özürülülere yönelik proje ve hizmetlerde kullanılmak üzere fonun gelirlerinin % 2 sinin Özürülüler İdaresi Başkanlığına, % 2 sinin Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne kullanılacağına ve % 1 inin ise özürülü konfederasyon ve federasyonlarına Özürülüler İdaresi Başkanlığı onayı ile aktarılacağına ilişkin düzenleme yapılması amacıyla yine 3294 sayılı Kanunun fonun gelirleri başlıklı 4 üncü maddesinin son fıkrası değiştirilerek, Tasarıya 36 ncı madde eklenmiştir:

Tasarının 32 nci maddesi daha önce 16 ncı madde ile yapılan düzenleme nedeniyle Tasarıdan çıkartılmıştır.

Tasarının 33 üncü maddesi 37 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 34 üncü maddesi 38 inci madde olarak değiştirilmiş, çerçeve maddeye ek madde eklendiğini belirtir ibare eklenmiştir:

Tasarının 35 inci maddesi 39 uncu madde olarak değiştirilmiştir: Madde ile Kalıtsal Hastalıklarla Mücadele Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasına özürülülüğe yol açan diğer kalıtsal hastalıklar eklenmektedir. Bu hususun maddenin ikinci fıkrasına da yansıtılması gerektiği düşüncesi ile söz konusu Kanunun 1 inci maddesi tümünden değiştirilmiştir:

Tasarının 36 ncı maddesi 40 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

2/437 esas nolu Kanun Teklifinin 84 üncü maddesi Tasarıya 41 inci madde olarak eklenmiştir: Bu madde ile Türk Medeni Kanununun 348 inci maddesinde değişiklik yapılmakta, özürülü anne ve babanın velayet hakkının özürülü olmaları nedeniyle ellerinden alınması önlenmektedir.

Tasarının 37 nci maddesi 42 nci madde olarak değiştirilmiş, Kabahatler Kanununa uyumlu hale getirmek amacıyla İş Kanununun 108 inci maddesinin tümünü değiştirmek yerine birinci fıkrası değiştirilmiş ve ikinci fıkrasının birinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır. Fıkroda "bölge müdürü" ibaresi "il müdürü " olarak düzeltilmiştir.

Tasarının 38 inci maddesi 43 üncü madde olarak değiştirilmiş, Büyükşehir Belediyesi ile bağlı ilçe ve ilk kademe belediyelerinde çeşitli hizmetler sunmak üzere özürlü hizmet birimleri oluşturulmasında hizmetlerin içine "sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri" de alınmıştır.

Tasarıya Türk Ceza Kanununun 122 nci maddesinde değişiklik yapmak amacıyla 44 üncü madde eklenmiş ve Türk Ceza Kanununun 122 nci maddesinin (1 ) numaralı fıkrasına özürlülük eklenmiştir: Bu değişiklikle kişiye fiziksel ve zihinsel özürlülüğü nedeniyle de ayrımcılık yapmak suç kapsamına girmiştir.

Tasarıya Belediye Kanununun 75 inci maddesinde yapılan bir değişiklik 45 inci madde olarak eklenmiştir: Bu madde ile Belediye Kanununun 75 inci maddesinin (c) bendinde değişiklik yapılarak belediyelerin, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda ortak hizmet projeleri gerçekleştireceği kuruluşlar arasına özürlü dernek ve vakıfları da alınmıştır.

Tasarının 39 uncu maddesi 46 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Özürlüler İdaresi Başkanlığının daha fonksiyonel hale getirilebilmesi için ana hizmet birimlerinin ve görev tanımlarının değiştirilmesi amacıyla Tasarıya 47, 48 ,49, 50 ve 51 inci maddeler eklenmiştir: Bu maddelerle Özürlüler İdaresi Başkanlığının ana hizmet birimleri değiştirilmiş ve görev tanımları bu duruma uygun olarak düzenlenmiştir.

Tasarının 40 ıncı maddesi 52 nci madde olarak değiştirilmiş ve 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) ve (h) bentlerinin değiştirilerek aynı fıkraya bentler eklenmesinden vaz geçilmiş, söz konusu 18 inci maddenin sonuna " Özürlüler Yüksek Kurulu görev alanlarıyla ilgili konularda bilirkişi olarak kabul edilir ve önerileri ilgili birimlerce dikkate alınır." Fıkrasının eklenmesi suretiyle madde değiştirilmiştir:

Tasarının 41 inci maddesi Tasarı metninden çıkarılmıştır.

Özürlüler İdaresi Başkanlığının ana hizmet birimlerinde yapılan değişiklik nedeniyle 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bir geçici madde eklenmesi amacıyla tasarıya 53 üncü madde eklenmiştir: Bu madde ile yapılan yeni düzenleme sebebiyle kadro ve görev unvanları değişenlerin ve kaldırılanların durumlarına uygun yeni kadrolara atanıncaya kadar eski kadrolarına ait aylık ve diğer mali haklarını almaya devam etmeleri sağlanmıştır. Yine başkanlığın ana hizmet birimlerinde yapılan değişikliğin 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı cetvelde yansımaları amacıyla Tasarıya bu cetvele ilişkin değişiklik 54 üncü madde olarak eklenmiştir: Yine Özürlüler İdaresi Başkanlığına ait bazı kadroların iptal ve bazı kadroların ihdas edilebilmesi amacıyla Tasarıya 55 inci madde ve kadrolara ilişkin iki adet liste eklenmiştir:

Tasarının 42 nci maddesi 56 ncı madde olarak değiştirilmiş, Türk Ticaret Kanununun 668 inci maddesinin üçüncü fıkrası ile Borçlar Kanununun 14 üncü maddesinin son fıkrasının da yürürlükten kaldırılması amacıyla madde değiştirilmiştir: Bu hükümlerin yürürlükten kaldırılmasıyla âmâların imzalarının tasdik olunması usulü ortadan kaldırılmaktadır.

Tasarının Geçici 1 inci maddesi aynen, Geçici 2 ve 3 üncü maddelerindeki beş yıllık süre yedi yıla çıkarılmıştır.

Tasarının yürürlük maddesi olan 43 üncü maddesi 57 nci madde olarak değiştirilmiş ve Kanunun 38 inci maddesi ile 56 ncı maddesinin (a) bendinin 1.6.2006 tarihinde yürürlüğe girmesi amacıyla maddede değişiklik yapılmıştır.

Tasarının yürütme maddesi olan 44 üncü madde 58 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyonumuz bu görüş ve değerlendirmeler çerçevesinde yaptığı çalışmaları bir rapor ve metin halinde Komisyonumuza sunmuştur.

Komisyonumuz 1.6.2005 tarihli, ilgili kurum ve kuruluşları da davet ettiği toplantısında, Alt Komisyon metnini esas alarak Tasarıyı inceleyip görüşmüştür.

Alt Komisyon metninin,

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 ve 14 üncü maddeleri aynen,

İkinci Bölüm başlığından "ile özürlü Hakları Kurulu" ibaresinin çıkarılması suretiyle,

15 inci maddesi "Yükseköğretim Kurulu" ibaresinin "Yükseköğretim Kurumu" olarak redakte edilmesi ve son fıkrasına "özürlülerin," ibaresinden sonra gelmek üzere "her türlü" ibaresinin eklenmesi suretiyle,

16 ncı maddesi aynen,

17 ve 18 inci maddeleri Özürlü Hakları Kurulunun kurulmasının Özürlüler İdaresi Başkanlığı ve Özürlüler Yüksek Kurulu ile yetki karmaşasına sebep olacağı için metinden çıkarılması ve diğer maddelerin teselsül ettirilmesi suretiyle,

19, 20, 21 inci maddeler 17, 18, 19 olarak aynen,

22 nci madde 20 olarak ve madde ile değiştirilen matlaptan madde içeriği ile uyuşmaması nedeni ile "ve görevlendirilmeleri" ibaresinin ve değiştirilen fıkranın son cümlesinin mevzuatta memurluğa alımda üst yaş sınırının olmaması nedeniyle çıkarılmaları suretiyle,

23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 ve 30 uncu maddeler 21, 22, 23 , 24, 25, 26, 27 ve 28 olarak aynen,

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun merkez teşkilatında değişiklik yapan yeni bir madde 29 olarak,

31 inci madde 30 olarak ve bu maddeye bağlı ek 7 nci maddenin son fıkrasının son cümlesinin çıkarılması suretiyle,

32, 33, 34 ve 35 inci maddeler 31, 32, 33 ve 34 olarak aynen,

36 ncı madde fon gelirlerinin kullanımı ve özürlü federasyonları ile konfederasyonlarına aktarılması uygulamada zorluklara yol açacağı için maddenin metinden çıkarılması suretiyle,

37, 38, 39, 40, 41 ve 42 nci maddeler 35, 36, 37, 38, 39 ve 40 olarak aynen,

43 üncü madde 41 olarak ve büyükşehir belediyelerinde özürlü hizmet birimlerinin açılmasının zorunlu tutulması, bağlı ilçe ve ilk kademe belediyelerinde de kurulması ama zorunlu tutulmamaları için "Büyükşehir belediyesi ile bağlı ilçe ve ilk kademe belediyelerinde" ibaresinin "Büyükşehir belediyelerinde" olarak değiştirilmesi suretiyle,

44, 45, 46, 47, 48, 49, 50 ve 51 inci maddeler 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 ve 49 olarak aynen,

52 nci maddenin Özürlü Yüksek Kurulunun yapısı itibarıyla bilirkişi olarak görev yapması mevzuat karşısında uygun görülmediğinden metinden çıkarılması suretiyle,

53 üncü madde metne geçici madde olarak ilave edileceğinden çerçeve maddenin metinden çıkarılması suretiyle,

54 üncü madde 50 olarak aynen,

55 inci madde 51 olarak ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun merkez teşkilatı ile ilgili olarak yeni eklenen 29 uncu maddeye bağlı olarak 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapılması amacıyla maddenin değiştirilmesi (ekli listelerle birlikte)suretiyle,

56 ncı madde 52 olarak ve Türk Ticaret Kanunu ile Borçlar Kanununda âmâların imzalarının tasdik edilmesi suretiyle geçerli olacağına ilişkin hükümlerin yürürlükten kaldırılmaması amacıyla (b) ve (c) bentlerinin metinden çıkarılması yönünde verilen önerenin red edilmesi suretiyle aynen,

Geçici 1, 2 ve 3 üncü maddeler aynen,

Özürlüler İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün teşkilat kanunlarında yapılan yeni düzenleme nedeni ile çalışanların kadro ve görev unvanları ile ilgili geçici 4 üncü maddenin metne ilave edilmesiyle,

57 nci maddenin 53 olarak ve teselsüle göre maddenin içeriğindeki madde numaralarının düzeltilmesi suretiyle,

58 inci madde 54 olarak aynen,

Kabul edilmiştir.

Tasarı metninin tümü kanun tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmuştur.

Raporumuz, Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmak üzere arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Cevdet Erdöl</i>	<i>Nevzat Doğan</i>	<i>Sabri Varan</i>
Trabzon	Kocaeli	Gümüşhane
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Kerim Yıldız</i>	<i>Ahmet Yaşar</i>	<i>Muzaffer R. Kurtulmuşoğlu</i>
Ağrı	Aksaray	Ankara
Üye	Üye	Üye
<i>Remziye Öztoprak</i>	<i>Osman Akman</i>	<i>Turhan Çömez</i>
Ankara	Antalya	Balıkesir
Üye	Üye	Üye
<i>Şerif Birinç</i>	<i>İrfan Rıza Yazıcıoğlu</i>	<i>Lokman Ayva</i>
Bursa	Diyarbakır	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Enver Öktem</i>	<i>İzzet Çetin</i>	<i>Hüseyin Tanrıverdi</i>
İzmir	Kocaeli	Manisa

(Bazı maddelere muhalifim,  
gerekçem ektedir)

Üye

*Ali Arslan*

Muğla

(Bazı maddelere muhalifim,  
gerekçem ektedir)

Üye

*Medeni Yılmaz*

Muş

Üye

*İdris Sami Tandoğdu*

Ordu

Üye

*Alim Tunç*

Uşak

### MUHALEFET ŞERHİMİZ

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunun kabul ettiği metnin 3 üncü maddesinin f ve g fıkrasındaki korumalı işyerlerine sağlanacak teşvik ve olanakların tanımlanması gerekir.

Metnin 18 inci maddesindeki düzenleme, bakım ve rehabilitasyon konusunda uzman kuruluş olan SHÇEK'in görevlerini M.E.B'na devretmektedir. Bu düzenlemelerle özel eğitim, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinde ortaya çıkacak kargaşa, mevcut hizmetleri de çıkmaza sokacaktır.

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Alt Komisyonu'nun kabul ettiği metnin 36 ncı maddesinde:

29.5.1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun 4 üncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir: Özürlülere yönelik proje ve hizmetlerde kullanılmak üzere bu maddede sayılan gelirlerin % 2'si Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nce kullanılır, % 1'i ise özürlü konfederasyon ve federasyonlarına Özürlüler İdaresi Başkanlığı onayı ile aktarılır" denmektedir.

2908 sayılı eski Dernekler Kanununun 88 inci maddesinin emredici hükmüyle kurulan Türkiye Sakatlar Konfederasyonu ve bağlı federasyonlar çeşitli kanun ve yönetmeliklerle kendilerine verilen görevleri sürdürmektedirler. Bir tür kamu görevi sayılabilecek bu faaliyetler, araştırma ve incelemeyi gerektiren uzmanlık çalışmalarıdır. Bu işler ve tüzüklerinde yer alan amaçları gerçekleştirmek için yeterli gelirleri yoktur. İlgili kanunda yapılacak düzenleme ile Sosyal Dayanışmayı Teşvik Fonunun gelirlerinden Türkiye Sakatlar Konfederasyonu ve bağlı federasyonlara bir pay ayrılmalıdır.

*Enver Öktem*  
İzmir

*Ali Arslan*  
Muğla

SAĞLIK, AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**ÖZÜRLÜLER VE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE  
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI**

**BİRİNCİ BÖLÜM**

**Amaç, Kapsam, Tanımlar ve Genel Esaslar**

**Amaç**

**MADDE 1.-** Bu Kanunun amacı; özürllüğün önlenmesi, özürllülerin sağlık, eğitim, rehabilitasyon, istihdam, bakım ve sosyal güvenliğine ilişkin sorunlarının çözümü ile her bakımdan gelişmelerini ve önlerindeki engelleri kaldırmayı sağlayacak tedbirleri olarak topluma katılımlarını sağlamak ve bu hizmetlerin koordinasyonu için gerekli düzenlemeleri yapmaktır.

**Kapsam**

**MADDE 2.-** Bu Kanun özürllüleri, ailelerini, özürllülere yönelik hizmet veren kurum ve kuruluşlar ile diğer ilgilileri kapsar.

**Tanımlar**

**MADDE 3.-** Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Özürllü: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiyi,

b) Özürllülük ölçütü: Uluslararası temel ölçütler esas alınarak hazırlanan ve gerek duyuldukça revize edilen ölçütleri,

c) Hafif özürllü: Özürllülük ölçütüne göre, hafif özürllü olarak tanımlanan kişiyi,

d) Ağır özürllü: Özürllülük ölçütüne göre, ağır özürllü olarak tanımlanan kişiyi,

e) Bakıma muhtaç özürllü: Özürllülük sınıflandırmasına göre resmi sağlık kurulu raporu ile ağır özürllü olduğu belgelendirilenlerden, günlük hayatın alışılmış, tekrar eden gereklerini önemli ölçüde yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün olan kişileri,

f) Korunmalı işyeri: Normal işgücü piyasasına kazandırılmaları güç olan özürllüler için, meslekî rehabilitasyon ve istihdam oluşturmak amacıyla Devlet tarafından teknik ve malî yönden desteklenildiği ve çalışma ortamının özel olarak düzenlendiği işyerini,

g) Korunmalı işyeri statüsü: Çalışanlarının yönetmelikle belirlenen oranını özürllülerin oluşturduğu veya özürllülere yönelik çalışmalarını ile korunmalı işyerine sağlanan teknik ve malî destek sağlanma şartlarını taşımayı,

h) Rehabilitasyon: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle oluşan özrü ortadan kaldırmak veya özürllülüğün etkilerini mümkün olan en az düzeye indirmek, özürllüye yeniden fiziksel, zihinsel, psikolojik, ruhsal, sosyal, meslekî ve ekonomik yararlılık alanlarında başarabileceği en üst düzeyde yetenekler kazandırarak; evinde, işinde ve sosyal yaşamında kendine ve topluma yeterli olabilmesi ve özürllünün toplum ile bütünleşmesi, ayrımcılığa karşı tüm tedbirlerin alınması amacıyla verilen koruyucu, tıbbî, meslekî, eğitşel, rekreasyonel ve psiko-sosyal hizmetler bütünü,

i) Sınıflandırma: Önemli bir sağlık ögesi olarak insan vücudunun fonksiyonu ve yetersizliğinin



tanımı konusunda ortak ve standart bir dil ve çerçeve geliştirme çalışmasını, ifade eder.

#### **Genel esaslar**

MADDE 4.- Bu Kanun kapsamında bulunan hizmetlerin yerine getirilmesinde aşağıdaki esaslara uyulur:

a) Devlet, insan onur ve haysiyetinin dokunulmazlığı temelinde, özürülülerin ve özürülülüğün her tür istismarına karşı sosyal politikalar geliştirir. Özürülüler aleyhine ayrımcılık yapılamaz; ayrımcılıkla mücadele özürülülere yönelik politikaların temel esasıdır.

b) Özürülülere yönelik olarak alınacak kararlarda ve verilecek hizmetlerde özürülülerin, ailelerinin ve gönüllü kuruluşların katılımı sağlanır.

c) Özürülülere yönelik hizmetlerin sunumunda aile bütünlüğünün korunması esastır.

d) Kurum ve kuruluşlarca özürülülere yönelik mevzuat düzenlemelerinde Özürülüler İdaresi Başkanlığının görüşünün alınması zorunludur.

### **İKİNCİ BÖLÜM**

#### **Sınıflandırma, Bakım, Rehabilitasyon, İstihdam, Eğitim, İş ve Meslek Analizi**

##### **Sınıflandırma**

MADDE 5.- Özürülülerle ilgili derecelendirmeler, sınıflandırmalar, tanılamalar uluslararası özürülülük sınıflandırması temel alınarak hazırlanan özürülülük ölçütüne göre yapılır. Özürülülük ölçütünün tespiti ve uygulama esasları, Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı ile Özürülüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

##### **Bakım**

MADDE 6.- Özürülü kişilerin yaşamlarını öncelikle buldukları ortamda sağlık, huzur ve güven içinde sürdürmesi, toplum içinde kendi kendilerini idare edebilecek ve üretken hâle gelebilecek şekilde bakım ve rehabilitasyonlarının yapılması, bunlardan ihtiyacı olanların geçici veya sürekli bakım altına alınması veya bunlara evde bakım hizmeti sunulması esastır.

##### **Ruhsatlandırma**

MADDE 7.- Özürülülere yönelik bakım hizmetlerini, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünden ruhsat alan gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşları verebilir.

##### **Hizmet sunumu**

MADDE 8.- Bakım hizmetlerinin sunumunda kişinin biyolojik, fiziksel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçları da dikkate alınır. Bakım hizmetlerinin standardizasyonu, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü koordinasyonunda çalışmalar yürütülür.

Bakım hizmetleri ile bakımın nitelikli temini sağlanır.

##### **Bakım çeşitleri**

MADDE 9.- Bakım hizmetleri, evde bakım veya kurum bakımı modelleriyle sunulabilir. Öncelikle kişinin sosyal ve fiziksel çevresinden ayrılmaksızın hizmetin sunulması esas alınır.

##### **Rehabilitasyon**

MADDE 10.- Rehabilitasyon hizmetleri toplumsal hayata katılım ve eşitlik temelinde özürülülerin bireysel ve toplumsal ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak verilir. Rehabilitasyon

kararının alınması, plânlanması, yürütülmesi, sonlandırılması dâhil her aşamasında özürlü ve ailesinin aktif ve etkili katılımı esastır.

Rehabilitasyonun her alanında ihtiyaç duyulan personelin yetiştirilmesine yönelik eğitim programları geliştirilir ve bu personelin istihdamı için gerekli önlemler alınır.

#### **Erken tanı ve koruyucu hizmetler**

MADDE 11.- Yeni doğan, erken çocukluk ve çocukluğun her dönemi fiziksel, işitsel, duyuşsal, sosyal, ruhsal ve zihinsel gelişimlerinin izlenmesi, genetik geçişli ve özürllülüğe neden olabilecek hastalıkların erken teşhis edilmesinin sağlanması, özürllülüğün önlenmesi, var olan özürün şiddetinin olabilecek en düşük seviyeye çekilmesi ve ilerlemesinin durdurulmasına ilişkin çalışmalar Sağlık Bakanlığınca planlanır ve yürütülür.

#### **İş ve meslek analizi**

MADDE 12.- Özür türlerini dikkate alan iş ve meslek analizleri, Özürllüler İdaresi Başkanlığının koordinatörlüğünde Millî Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılır. Bu analizlerin ışığında, özürllülerin durumlarına uygun meslekî rehabilitasyon ve eğitim programları, anılan kurumlarca geliştirilir.

#### **Meslekî rehabilitasyon**

MADDE 13.- Özürllülerin yeteneklerine göre mesleğini seçme ve bu alanda eğitim alma hakkı kısıtlanamaz.

Özürllülerin yetenekleri doğrultusunda yapabilecekleri bir işte eğitilmesi, meslek kazandırılması, verimli kılınarak ekonomik ve sosyal refahının sağlanması amacıyla meslekî rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanmasının sağlanması esastır.

Gerçek veya tüzel kişilerce açılacak olan özel meslekî rehabilitasyon merkezleri, yetenek geliştirme merkezleri ve korumalı işyerlerinin değişik tipleri ile özel işyerlerinde bireylerin bireysel gelişimleri ve yeteneklerine uygun iş veya becerilerini geliştirici tedbirler alınır. Bu alandaki hizmetler ihtiyaçlara göre iş ve meslek analizi yapılarak hizmet satın alınması suretiyle temin edilebilir. Buna ilişkin usul ve esaslar, Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Özürllüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri belediyeler tarafından da verilir. Belediyeler bu hizmetlerin sunumu sırasında gerekli gördüğü hallerde, halk eğitim ve çıraklık eğitim merkezleri ile işbirliği yapar. Özürllünün rehabilitasyon talebinin karşılanamaması halinde, özürllü, hizmeti en yakın merkezden alır ve ilgili belediye her yıl bütçe talimatında belirlenen miktarı hizmetin satın alındığı merkeze öder.

#### **İstihdam**

MADDE 14.- İşe alımda; iş seçiminden, başvuru formları, seçim süreci, teknik değerlendirme, önerilen çalışma süreleri ve şartlarına kadar olan safhaların hiçbirinde özürllülerin aleyhine ayrımcı uygulamalarda bulunulamaz.

Çalışan özürllülerin aleyhinde sonuç doğuracak şekilde, özürllüyle ilgili olarak diğer kişilerden farklı muamelede bulunulamaz.

Çalışan veya iş başvurusunda bulunan özürllülerin karşılaşılabileceği engel ve güçlükleri azaltmaya veya ortadan kaldırmaya yönelik istihdam süreçlerindeki önlemlerin alınması ve işyerinde fiziksel düzenlemelerin bu konuda görev, yetki ve sorumluluğu bulunan kurum ve kuruluşlar ile işyerleri tarafından yapılması zorunludur. Özürllülük durumları sebebiyle işgücü piyasasına kazandırılmaları güç olan özürllülerin istihdamı, öncelikle korumalı işyerleri aracılığıyla sağlanır.

Korunmalı işyerleriyle ilgili usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Özürlüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

#### **Eğitim ve öğretim**

MADDE 15.- Hiçbir gerekçeyle özürlülerin eğitim alması engellenemez. Özürlü çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütüleştirilmiş ortamlarda ve özürlü olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır.

Özürlü üniversite öğrencilerinin öğrenim hayatlarını kolaylaştırabilmek için Yükseköğretim Kurulu bünyesinde araç-gereç temini, özel ders materyallerinin hazırlanması, özürlülere uygun eğitim, araştırma ve barındırma ortamlarının hazırlanmasının temini gibi konularda çalışma yapmak üzere Özürlüler Danışma ve Koordinasyon Merkezi kurulur.

Özürlüler Danışma ve Koordinasyon Merkezinin, çalışma usul ve esasları, Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurumu ile Özürlüler İdaresi Başkanlığınca müştereken hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

İşitme özürlülerin eğitim ve iletişimlerinin sağlanması amacıyla Türk Dil Kurumu Başkanlığı tarafından Türk işaret dili sistemi oluşturulur. Bu sistemin oluşturulmasına ve uygulanmasına yönelik çalışmaların esas ve usulleri Türk Dil Kurumu Başkanlığı koordinatörlüğünde, Millî Eğitim Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ve Özürlüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Özürlülerin, her türlü eğitim ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak üzere kabartma, sesli, elektronik kitap; alt yazılı film ve benzeri materyal üretilmesini teminen gerekli işlemler, Millî Eğitim Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığınca müştereken yürütülür.

#### **Eğitsel değerlendirme**

MADDE 16.- Özürlülerin eğitsel değerlendirme ve tanınması il Millî eğitim müdürlükleri rehberlik araştırma merkezlerinde uzman kişilerden oluşan ve özürlü ailesinin yer aldığı özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yapılır ve eğitim plânlaması geliştirilir. Bu plânlama her yıl yeniden değerlendirilerek, gelişmeler doğrultusunda gözden geçirilir.

Çarıklık eğitimi almak isteyen özürlülerin ilgi, istek, yetenek ve becerileri doğrultusunda ve sağlık kurulu raporunu da dikkate almak suretiyle hangi meslek dalında eğitim alacaklarına kurul karar verir.

Kurulun teşkili ve çalışma usul ve esasları Millî Eğitim Bakanlığı ile Özürlüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

### **ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

#### **Değiştirilen Hükümler**

MADDE 17.- 8.6.1965 tarihli ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 1 inci maddesinde yer alan "öğrenci etüd eğitim merkezleri" ibaresinden sonra gelmek üzere "özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri," ibaresi eklenmiştir:

MADDE 18 .- 625 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir:

GEÇİCİ MADDE 2.- 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümleri gereği izin almış olan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri 31.12.2006 tarihine kadar Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenen hükümlere uygun olarak açılış izinlerini yenilerler.

MADDE 19.- 23.6.1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 42 nci maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Özürlülerin yaşamı için zorunluluk göstermesi hâlinde, proje tadili kat maliklerinin en geç üç ay içerisinde yapacağı toplantıda görüşülerek sayı ve arsa payı çoğunluğu ile karara bağlanır. Top-

lantının bu süre içerisinde yapılamaması veya tadilat talebinin çoğunlukla kabul edilmemesi durumunda; ilgili kat malikinin talebi üzerine bina güvenliğinin tehlikeye sokulmadığını bildirir komisyon raporuna istinaden ilgili mercilerden alınacak tasdikli proje değişikliği veya krokiye göre inşaat, onarım ve tesis yapılır. İlgili merciler, tasdikli proje değişikliği veya kroki taleplerini en geç altı ay içinde sonuçlandırır. Komisyonun teşkili, çalışma usulü ile özürünün kullanımından sonraki süreç ile ilgili usul ve esaslar Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ile Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

MADDE 20.- 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 53 üncü maddesinin başlığı ve birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"Özürlülerin Devlet memurluğuna alınmaları:"

Mevzuata uygun olmak kaydıyla; kariyer mesleği olan özürlülerin mesleklerine uygun münhal kadrolara atanması, mesleklerini icra veya infaza yardımcı araç ve gerecin kurumlarınca temin edilmesi esastır. Özürlülerin Devlet memurluğuna alınma şartları ile hangi işlerde çalıştırılacakları, mesleklerini icra ve infazda hangi yardımcı araç ve gereçlerin kurumlarınca temin edileceği, zihinsel özürlülerin hangi görevlere atanmasında asgari eğitim şartından istisna edileceği hususları Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Özürlüler İdaresi Başkanlığı ve Devlet Personel Başkanlığınca müştereken hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 21.- 657 sayılı Kanuna aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 39.- Devlet memurlarının, hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede özürlü olduğu sağlık kurulu raporu ile tespit edilen eşi, çocukları ile kardeşlerinin, memuriyet mahalli dışında resmî veya özel eğitim ve öğretim kuruluşlarında eğitim ve öğretim yapacaklarının Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından belgelendirilmesi hâlinde, ilgilinin talebi üzerine eğitim ve öğretim kuruluşlarının bulunduğu il veya ilçe sınırları dahilinde kurumunda bulunan durumuna uygun boş bir kadroya ataması yapılır.

MADDE 22.- 29.7.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "gazilerin" ibaresinden sonra gelmek üzere "özürlülerin," ibaresi eklenmiştir:

MADDE 23.- 18.1.1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 73 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

İlgilinin işitme, konuşma veya görme özürlü olması:

Madde 73.- Noter, ilgilinin işitme, konuşma veya görme özürlü olduğunu anlarsa, işlemler özürünün isteğine bağlı olmak üzere iki tanık huzurunda yapılır. İlgilinin işitme veya konuşma özürlü olması ve yazı ile anlaşma imkânının da bulunmaması hâlinde, iki tanık ve yeminli tercüman bulundurulur.

MADDE 24.- 1512 sayılı Kanunun 75 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Bir noterlik işleminde imza atılmış veya imza yerine geçen el işareti yapılmış olmasına rağmen, ilgilisi ister veya adına işlem yapılan ve imza atabilen görme özürlüler hariç olmak üzere noter, işlemin niteliği, imzayı atan veya el işaretini yapan şahsın durumu ve kimliği bakımından gerekli görürse, yukarıdaki fıkradaki usul dairesinde ilgili, tanık, tercüman veya bilirkişinin parmağı da bastırılır. Mühür kullanılması hâlinde parmağın da bastırılması zorunludur.

MADDE 25.- 1.7.1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Yukarıdaki şartları taşıyanların medeni durumları bu Kanuna göre aylık bağlanmasında engel teşkil etmez.

65 yaşını doldurmadığı halde başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek şekilde malûl olduklarını tam teşekküllü hastanelerden alacakları sağlık kurulu raporu ile kanıtlayanlardan yukarıdaki şartları taşıyan Türk vatandaşlarına birinci fıkrada öngörülenin üç katı tutarında aylık bağlanır. Herhangi bir işe yerleştirelemeyen özürülülerden yukarıdaki şartları taşıyan Türk vatandaşları ile bakmakla yükümlü olanların yaş hariç birinci fıkradaki şartları taşıması halinde, özürü olduğu sağlık kurulu raporu ile belirlenen 18 yaşından küçük Türk vatandaşlarına da birinci fıkrada öngörülenin iki katı tutarında aylık bağlanır.

MADDE 26.- 24.5.1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun 3 üncü maddesinin (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (d) bendi eklenmiş ve mevcut (d), (e) ve (f) bentleri (e), (f) ve (g) olarak teselsül ettirilmiştir.

d) "Bakıma Muhtaç Özürü"; özürülülük sınıflandırmasına göre resmi sağlık kurulu raporu ile ağır özürü olduğu belgelendirilenlerden, günlük hayatın alışılmış, tekrar eden gereklerini önemli ölçüde yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün olan kişiyi,

MADDE 27.- 2828 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (e) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

a) Bu Kanun kapsamına giren sosyal hizmetlere ilişkin faaliyetler, Devletin denetim ve gözetiminde, sivil toplum kuruluşları ile halkın gönüllü katkı ve katılımı da sağlanarak bir bütünlük içinde yürütülür. Sunulacak bakım ve diğer hizmetlerin kapsamı ve bu hizmetleri verecek olan gerçek ve tüzel kişilerin izin, çalışma usul ve esasları ve diğer hususlar Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 28.- 2828 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

g) Kuruma bağlı olanlar dışında kurulacak sosyal hizmet kuruluşlarının, özel eğitim ve rehabilitasyon hizmeti verenler hariç olmak üzere açılış iznine, her türlü standartlarına ve işleyişlerine ilişkin esasları, varsa ücret tarifelerini tespit etmek, onaylamak, denetimini yapmak ve bu esaslara uymayanların faaliyetlerini durdurmak.

MADDE 29.-2828 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Kurumun merkez teşkilatı bir Genel Müdür, beş Genel Müdür Yardımcısı ile aşağıdaki esas birimlerden oluşur.

- a) Hukuk Müşavirliği.
- b) Teftiş Kurulu Başkanlığı.
- c) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- d) İnsan Kaynakları Dairesi Başkanlığı.
- e) Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
- f) Yapı İşleri Dairesi Başkanlığı.
- g) Aile-Kadın ve Toplum Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
- h) Çocuk Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.

- i) Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
- j) Özürlü Bakım Hizmetler Dairesi Başkanlığı.
- k) Sosyal Hizmetler Eğitim Merkezi Başkanlığı.
- l) Yaşlı Bakım Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
- m) Sosyal Yardım Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
- n) Döner Sermaye Merkez Müdürlüğü.
- o) Özel Kalem Müdürlüğü.
- p) Savunma Uzmanlığı.

MADDE 30.- 2828 sayılı Kanuna aşağıdaki Ek Maddeler eklenmiştir:

EK MADDE 7.- Sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmayan, bakıma muhtaç özürlülerden ailesini kaybetmiş olanlar ile ailesi ekonomik veya sosyal yoksunluk içerisinde bulunanlara bakım hizmetinin resmi veya özel bakım kurumlarında ya da ikametlerinde verilmesi sağlanır.

Bakıma muhtaç özürlülere sunulacak bakım hizmetlerinin kapsamı ve bu hizmetleri verecek olan gerçek ve tüzel kişilerin izin, çalışma usul ve esasları, denetlenmeleri ile ücretlendirme ve ödemeleri Kurumun koordinatörlüğünde, Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Özürlüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Bakıma muhtaç özürlülere sunulacak bakım hizmetinin karşılığı olarak her ay için kişi başına belirlenecek tutar, iki aylık net asgari ücretten fazla olamaz.

Bakıma muhtaç özürlülerin, Kurumca bakılanlar dışındakilerin bakım ücreti bu amaçla Kurum bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

EK MADDE 8.- İştine ve konuşma özürlülerine gerek görüldüğü hâllerde tercümanlık yapmak üzere illerde işaret dili bilen personel görevlendirilir. Personelin işaret lisansı öğrenmeleri için gerekli kursların düzenlenmesi sağlanır. Bu personelin görev ve yetkileri, çalışma koşulları ile ilgili usul ve esaslar Özürlüler İdaresi Başkanlığı ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün müştereken hazırlayacakları yönetmelikle belirlenir.

MADDE 31.- 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 61 inci maddesinin birinci fıkrasına (n) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent ve ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir:

- o) Özürlülerin araçları için ayrılmış park yerlerinde,
- (o) bendinin ihlâli hâlinde para cezası iki kat artırılır.

MADDE 32.- 25.10.1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir:

s) Özürlülerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç ve özel bilgisayar programları.

MADDE 33.- 21.5.1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 nci maddesine (n) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (o) bendi eklenmiş ve mevcut (o) bendi (p) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

o) Özürlü bireylerin spor yapabilmelerini sağlamak ve yaygınlaştırmak üzere; spor tesislerinin özürlülerin kullanımına da uygun olmasını sağlamak, spor eğitim programları ve destekleyici teknolojiler geliştirmek, gerekli malzemeyi sağlamak, konu ile ilgili bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları ile yayınlar yapmak, spor adamları yetiştirmek, özürlü bireylerin spor yapabilmesi konusunda ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak,

MADDE 34.- 29.5.1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun 2 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna tabi olmayan 18 yaş altı diyabetik hastaların hastalığından dolayı zorunlu olarak kullanmaları gereken insülin ve benzeri her türlü ilaç giderleri de bu Kanun kapsamındadır.

MADDE 35.- 7.5.1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun 3 üncü maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir:

m) Rehabilitate edici tıbbî hizmetlerde kullanılan yardımcı araç ve gereçleri üretmek amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulacak kuruluşların açılış iznini vermeye Sağlık Bakanlığı yetkilidir. Bu kurum ve kuruluşların açılış izninin verilmesine, üretim ve personel standardına, işleyiş ve denetimi ile daha önce açılmış olan kurum ve kuruluşların durumlarına ilişkin esaslar Sağlık Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 36.-30.4.1992 tarihli ve 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 3.- Görme, ortopedik, işitme, dil-konuşma, ses bozukluğu, zihinsel ve ruhsal özürlü çocuklardan özel eğitim değerlendirme kurulları tarafından, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine devam etmeleri uygun görülenlerin eğitim giderlerinin, her yıl bütçe uygulama talimatında belirlenen miktarı Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

MADDE 37.- 28.12.1993 tarihli ve 3960 sayılı Kalıtsal Hastalıklarla Mücadele Kanununun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 1.- Devlet, kalıtsal kan hastalıklarından thalessemia ve orak hücreli anemi dahil olmak üzere, bütün kalıtsal kan hastalıklarıyla ve özürlülüğe yol açan diğer kalıtsal hastalıklarla koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında mücadele eder. Bunun için gerekli ödenek Sağlık Bakanlığı yılı bütçesine konulur.

Kalıtsal kan hastalıklarıyla ve özürlülüğe yol açan diğer kalıtsal hastalıklarla koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında mücadele için gerekli önlemler ve bu konuda uygulanacak usul ve esaslar Sağlık Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 38.- 13.4.1994 tarihli ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanununun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (u) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

u) Kadınlara, güçsüzlere, özürlülere ve çocuklara karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi.

MADDE 39.- 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 348 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

1) Ana ve babanın deneyimsizliği, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri sebeplerden biriyle velayet görevini gereği gibi yerine getirememesi.

MADDE 40.- 22.5.2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 108 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ikinci fıkrasının birinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu Kanunda öngörülen idari para cezaları, 101 inci maddedeki idari para cezaları hariç, gerekçesi belirtilmek suretiyle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürünce verilir. 101 inci madde kapsamındaki idari para cezaları ise, doğrudan Türkiye İş Kurumu İl Müdürü tarafından verilir.

MADDE 41.- 10.7.2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir:

EK MADDE 1.- Büyükşehir belediyelerinde özürlülerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermek üzere özürlü hizmet birimleri oluşturulur. Bu birimler, faaliyetlerini özürlülere hizmet amacıyla kurulmuş dernek ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği hâlinde sürdürürler. Özürlü hizmet birimlerinin kuruluş, görev, yetki, sorumluluk ve işleyişine ilişkin usul ve esaslar Özürlüler İdaresi Başkanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

MADDE 42.- 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 122 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında geçen "dil, ırk, renk, cinsiyet," ibaresinden sonra gelmek üzere "özürlülük," ibaresi eklenmiştir:

MADDE 43.- 7.12.2004 tarihli ve 5272 sayılı Belediye Kanununun 75 inci maddesinin (c) bendine "kamu yararına çalışan dernekler," ibaresinden sonra gelmek üzere "özürlü dernek ve vakıfları," ibaresi eklenmiştir:

MADDE 44.- 25.3.1997 tarihli ve 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (h) bendine aşağıdaki paragraf eklenmiştir:

Başkanlığın bağlı olduğu Bakanın onayı ile özürlü kimlik kartı hazırlama veya verme yetkisi, valiliklere devredilebilir. Özürlü kimlik kartı hazırlama ve verme usul ve esasları, İçişleri Bakanlığı ve Özürlüler İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

MADDE 45.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 7.- Başkanlığın ana hizmet birimleri şunlardır:

- a) Rehabilitasyon ve Eğitim Dairesi Başkanlığı.
- b) Özürlülük Araştırmaları ve İstatistik Dairesi Başkanlığı.
- c) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı.
- d) Proje ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı.

MADDE 46.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Rehabilitasyon ve Eğitim Dairesi Başkanlığı

Madde 8.- Rehabilitasyon ve Eğitim Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Özürlülerin rehabilitasyonu ve eğitimi sürecinde ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

b) Özürlülerin rehabilitasyonuna yönelik her türlü standardın oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapmak.

c) Rehabilitasyon alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlardaki yapılan çalışmaları takip etmek, sorunları ve çözüm yollarını araştırmak.

d) Rehabilitasyon ve eğitim alanları ile ilgili (panel, sempozyum, konferans vb.) etkinliklerde bulunmak.

e) İstihdamı kısıtlayan engellerin kaldırılmasını, istihdam alanlarının genişletilmesini ve özürlülerin kendi işini kurmalarına yönelik çalışmaları takip etmek ve tekliflerde bulunmak.

f) Özürlülerin günlük hayatlarında karşılaştıkları fiziki ve mimari engellerin kaldırılması ve bu konudaki standartların belirlenmesi için teklifler hazırlamak ve hazırlatmak.

g) Kamuya açık sosyal, kültürel, sportif tesis ve alanlar ile kitle iletişim ve ulaşım araçlarından özürlülerin faydalanmasını sağlayıcı tedbirleri araştırmak, değerlendirmek ve teklifler hazırlamak.



h) Özürlü çocuklara, gençlere, yetişkinlere bütünleştirilmiş ortamlarda ve her düzeyde eğitim imkanı sağlamaya yönelik çalışmaları takip etmek.

- 1) Özürlülüğün önlenmesi, erken teşhisi, özürlülerin rehabilitasyonu, eğitimi ve sosyal güvenlikleri ile ilgili konularda teklif ve projeler hazırlamak, hazırlatmak ve uygulamak
- i) Başkanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 47.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Özürlülük Araştırmaları ve İstatistik Dairesi Başkanlığı

Madde 9.- Özürlülük Araştırmaları ve İstatistik Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Özürlülük politikasının belirlenmesine yönelik veri oluşturmak.
- b) Özürlülük alanındaki çalışmaları takip etmek, değerlendirmek.
- c) Özürlülerle ilgili mevzuatı derlemek, incelemek ve geliştirilmesine yönelik çalışma yapmak.
- d) Özürlülere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanma amacıyla kullanılmak üzere özürlüler kimlik kartı hazırlamak, hazırlatmak ve her türlü işlemleri takip etmek.
- e) Başkanlık birimlerinin bilgi işlem ve otomasyon ihtiyacını karşılamak ve yürütmek,
- f) Başkanlık birimlerinin iş akışlarını izleyerek etkin ve verimli iş, bilgi akışı ve iletişim düzenini sağlamak, bunlara yönelik gelişmeleri izlemek ve geliştirmek için önerilerde bulunmak.
- g) Bilgi portalını oluşturmak, yönetmek ve iletişim ağını sağlamak.
- h) Özürlüler ile ilgili veri tabanı oluşturulmasını sağlamak.
- i) Ulusal kurum ve kuruluşlardan özürlülere yönelik istatistiksel bilgilerin bilgi işlem ortamına toplanmasını sağlamak ve değerlendirmek.
- j) Başkanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 48.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 10 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı

Madde 10.- Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Başkanlığın uluslararası ilişkilerini düzenlemek ve yürütmek.
- b) Özürlülere yönelik oluşturulan sosyal politikaları uluslararası ve ülkeler ölçeğinde izlemek ve değerlendirmek.
- c) Uluslararası düzeyde özürlülere yönelik faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarla işbirliği kurmak, sürdürmek, geliştirmek, ilgili personelin bilgilendirilmesini sağlamak.
- d) Avrupa Birliği ile özürlülük alanındaki çalışmaları yürütmek.
- e) Özürlülere yönelik faaliyetlerde uluslararası kurum ve kuruluşlardaki gelişmeleri takip etmek, özürlülerin sorunlarını ve çözüm yollarını ortak araştırmak, ortaya çıkan sorunlar hakkında ortak inceleme ve araştırma yapmak, yaptırmak, bu konuda ortak proje ve teklifleri hazırlamak ve hazırlatmak.
- f) Uluslararası kurum ve kuruluşlardan özürlülere yönelik istatistiksel bilgilerin toplanmasını sağlamak.
- g) Özürlülerle ilgili uluslararası gelişmeleri takip etmek, antlaşma ve sözleşmelerin ülkemizdeki uygulamalarını izlemek ve değerlendirmek.
- h) Başkanlığın koordinatörlüğündeki uluslararası düzeyde özürlülere yönelik faaliyetler için teşkil edilen kurulların ve organizasyonların sekretarya hizmetini yürütmek.

ı)Yabancı kaynaklı dokümanların temini, tercümesi ve ilgili birimlerin bilgilendirilmesini sağlamak.

i) Başkanlığın iç ve dış tanıtımını ve halkla ilişkiler hizmetlerini yürütmek.

j) Başkanlığın her türlü protokol işlerini düzenlemek ve yürütmek.

k) Başkanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 49.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 11 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Proje ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı

Madde 11.- Proje ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Başkanlık birimlerince önerilen projelerin hazırlanması veya hazırlatılması ile ilgili çalışma yapmak ve uygulanmasına destek sağlamak.

b) Başkanlıkça yapılmasına karar verilen projelerin gerçekleşmesi amacıyla gerekli malî kaynakların sağlanması için ilgili birimlerle kurum ve kuruluşlarla iletişim kurmak.

c) Projenin tamamlanmasından sonra hazırlanacak proje sonuç raporunun ilgili birimler aracılığı ile duyurulmasını sağlamak.

d) Proje veri tabanının oluşturulmasını sağlamak.

e) Başkanlık süreli yayınının hazırlanması ve yayınlanması için gerekli çalışmaları yapmak ve yaptırmak.

f) Başkanlıkça görevlendirildiğinde, genel yahut özel protokole bağlı işbirlikleri geliştirmek.

g) Başkanlığı ilgilendiren toplantı, brifing ve görüşmeleri düzenlemek, Özürlüler Yüksek Kurulu ve Özürlüler Şûrasının sekreteryaya hizmetlerini yürütmek, önemli not ve tutanakları tutmak ve yayımlamak.

h) Başkanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 50.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı cetvelin " Ana Hizmet Birimleri" bölümü "1. Rehabilitasyon ve Eğitim Dairesi Başkanlığı, 2. Özürlülük Araştırmaları ve İstatistik Dairesi Başkanlığı, 3. Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı, 4. Proje ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı" şeklinde değiştirilmiştir:

MADDE 51.- a)Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü bölümünden çıkarılmış, ekli (2) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek adı geçen Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı (I) sayılı cetvelin adı geçen Genel Müdürlüğe ait bölümüne eklenmiştir:

b) Ekli (3) sayılı listede yer alan kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Özürlüler İdaresi Başkanlığı bölümünden çıkarılmış, ekli (4) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek adı geçen Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı (I) sayılı cetvelin adı geçen Başkanlığa ait bölümüne eklenmiştir:

**Yürürlükten kaldırılan hükümler**

MADDE 52.- a)17.7.1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun ek 37 nci maddesi,

b) 29.6.1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 668 inci maddesinin üçüncü fıkrası,

c) 22.4.1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununun 14 üncü maddesinin son fıkrası,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1.- Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içerisinde yürürlüğe konulur.

GEÇİCİ MADDE 2.- Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yedi yıl içinde özürhümlerinin erişebilirliğine uygun duruma getirilir.

GEÇİCİ MADDE 3.- Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, şehir içinde kendilerince sunulan ya da denetimlerinde olan toplu taşıma hizmetlerinin özürhümlerinin erişebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri alır. Mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yedi yıl içinde özürhümler için erişilebilir duruma getirilir.

GEÇİCİ MADDE 4.- Bu Kanunla Özürhümler İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü teşkilat kanunlarında yapılan yeni düzenleme sebebiyle kadro ve görev unvanları değişenler veya kaldırılanlar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Başkanlıkta boş bulunan durumlarına uygun kadrolara atanırlar. Bunlar yeni bir kadroya atanıncaya kadar her türlü mali haklarını eski kadrolarına göre almaya devam ederler. Söz konusu personelin atandıkları yeni kadroların aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer mali hakları toplamının net tutarı, eski kadrosunda en son ayda almakta oldukları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer mali hakları toplamı net tutarından az olması halinde aradaki fark giderilinceye kadar atandıkları kadroda kaldıkları sürece hiçbir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın tazminat olarak ödenir. Kadro ve görev unvanı değişmeyenler ise aynı kadro ve görev unvanlarına atanmış sayılırlar.

#### **Yürürlük**

MADDE 53.- Bu Kanunun 36 ncı maddesi ile 52 nci maddesinin (a) bendi 1.6.2006 tarihinde, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

#### **Yürütme**

MADDE 54.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

SAĞLIK, AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METNE  
EKLİ LİSTELER

(1) SAYILI LİSTE  
İPTAL EDİLEN KADROLAR

KURUMU : SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU  
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ  
TEŞKİLAT : MERKEZ

<u>Sınıfı</u>	<u>Unvanı</u>	<u>Derecesi</u>	Serbest Kadro <u>Adedi</u>	Tutulan Kadro <u>Adedi</u>	<u>Toplam</u>
GİH	Personel Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Araştırma Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Genel Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Ailenin Bütünlüğünün Korunması Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Aile ve Çocuk Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Yetiştirme Yurtları Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Yaşlı Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Özürlülerin ve Felçlilerin Rehabilitasyonu Dairesi Başkanı	1	1	-	1
	<b>Toplam</b>				<b>9</b>

(2) SAYILI LİSTE  
İHDAS EDİLEN KADROLAR

KURUMU : SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU  
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ  
TEŞKİLAT : MERKEZ

<u>Sınıfı</u>	<u>Unvanı</u>	<u>Derecesi</u>	Serbest Kadro <u>Adedi</u>	Tutulan Kadro <u>Adedi</u>	<u>Toplam</u>
GİH	Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	İnsan Kaynakları Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Destek Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Aile-Kadın ve Toplum Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Çocuk Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Özürlü Bakım Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Yaşlı Bakım Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Sosyal Yardım Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1	-	1
	<b>Toplam</b>				<b>9</b>

(3) SAYILI LİSTE  
İPTAL EDİLEN KADROLAR

KURUMU : ÖZÜRLÜLER İDARESİ BAŞKANLIĞI  
TEŞKİLAT : MERKEZ

Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest	Tutulan	Toplam
			Kadro	Kadro	
GİH	Tıbbi Hizmetler Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Eğitim Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Mesleki Reh. ve İstih. Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Sosyal Hayata Uyum Dairesi Başkanı	1	1	-	1
<b>Toplam</b>			<b>4</b>		<b>4</b>

(4) SAYILI LİSTE  
İHDAS EDİLEN KADROLAR

KURUMU : ÖZÜRLÜLER İDARESİ BAŞKANLIĞI  
TEŞKİLAT : MERKEZ

Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest	Tutulan	Toplam
			Kadro	Kadro	
GİH	Rehabilitasyon ve Eğitim Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Özürlülük Araştırmaları ve İstatistik Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Proje ve Koordinasyon Dairesi Başkanı	1	1	-	1
<b>Toplam</b>			<b>4</b>		<b>4</b>

## Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

*Türkiye Büyük Millet Meclisi*  
*Plan ve Bütçe Komisyonu*  
*Esas No.: 1/1029, 2/215, 2/424, 2/437*  
*Karar No.: 46*

28.6.2005

### TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 5.5.2005 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 10.5.2005 tarihinde tali komisyon olarak Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna ve Adalet Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen 1/1029 esas numaralı "Özür-lüer ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı", Komisyonumuzun 28.6.2005 tarihinde Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Nimet Çubukçu ile Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, Özür-lüer İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü temsilcilerinin de katılımlarıyla yapmış olduğu 66 ncı birleşiminde Komisyonumuz portföyünde bulunan 2/215, 2/424, 2/437 esas numaralı Kanun Tekliflerinin sözkonusu Kanun Tasarısı ile ilgili olmaları nedeniyle İçtüzüğün 35 inci maddesine göre birleştirilerek incelenip, görüşülmüştür.

Tasarı ile özür-lülüğün önlenmesi, özür-lülerin sağlık, eğitim, rehabilitasyon, istihdam, bakım ve sosyal güvenliğe ilişkin sorunlarının çözümü ile her bakımdan gelişmelerini ve önlerindeki engelleri kaldırmayı sağlayacak tedbirleri alarak topluma katılımlarını sağlamak ve bu hizmetlerin koordinasyonu için gerekli düzenlemelerin yapılması amaçlanmıştır.

Komisyonumuzda Tasarının geneli üzerinde yapılan müzakerelerde;

- Özür-lü vatandaşlarımızın sorunlarının ağır olduğu,
- Özür-lüer İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü arasında eşgüdümün önemli olduğu,
- Tasarının yıllardır beklenen sorunlara çözüm getiren önemli düzenlemeler içerdiği, şeklindeki görüşleri müteakip, Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda ise;
- Tasarının özür-lülerin sınıflandırılmaları, bakım hizmetlerinin sunumu ve çeşitleri, rehabilitasyon ve çeşitleri, erken tanı-teşhis, iş ve meslek analizi, istihdam ve korumalı işyerleri, eğitim ve öğretim, eğitsel değerlendirme konularında çerçeve düzenlemeleri hüküm altına almakta olduğu,
- Özür-lülerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç ve özel bilgisayar programlarının Katma Değer Vergisinden istisna tutulacağı, yine özür-lülerin sahip olduğu bir konutun emlak vergisinden muaf tutulduğu,
- Özellikle ağır özür-lülerin istihdamı için ilk defa korumalı işyeri tanımının yapıldığı, özür-lülerin mesleki rehabilitasyonları konusunda ilgili kurumlara ve yerel yönetimlere yükümlülükler getirildiği,
- Korunmaya muhtaç çocuklar için sivil toplum kuruluşları ve halkın gönüllü katkı ve katılımıyla da sosyal hizmet sunumunun sağlanacağı, ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda, verilen bir önerenin kabul edilmesiyle görüşmelerde Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu metninin esas alınması kararlaştırılmıştır.

Tali Komisyon metninin;

-1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 ve çerçeve 17 nci maddeleri; aynen,

- Çerçeve 18 inci maddesi ile 625 sayılı Kanuna eklenen Geçici 2 nci maddede yer alan "31/12/2006" ibaresinin bu Kanunun yürürlüğünden önce açılış izni almış olan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin Millî Eğitim Bakanlığınca izinlerinin yenilenme süresinin bir yıl daha uzatılmasını teminen "31.12.2007" olarak değiştirilmesi ve "hükümlere" ibaresinin "şartlara" olarak redaksiyona tabi tutulması suretiyle,

- Çerçeve 19 uncu maddesi; aynen,

- Çerçeve 20 nci maddesi; 657 sayılı Kanunun değiştirilen birinci fıkrasında yer alan "kariyer mesleği olan" ibaresinin metinden çıkarılması suretiyle,

- Çerçeve 21, 22, 23, 24 ve 25 inci maddeleri; aynen,

- Çerçeve 26 ncı maddesi ile değiştirilen 2828 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine koruma altındaki çocukların aynı yaş grubunda ve ev ortamında kalmalarına yönelik çocuk evleri tanımının eklenmesi suretiyle,

- Çerçeve 27, 28, 29, 30, 31, 32 ve 33 üncü maddeleri; aynen,

- Çerçeve 34 üncü maddesi; Tasarı metninden çıkarılması suretiyle,

- Çerçeve 35, 36, 37, 38, 39, 40 ıncı maddeleri; 34, 35, 36, 37, 38 ve 39 uncu maddeleri olarak aynen,

- Çerçeve 41 inci maddesi ile 5216 sayılı Kanuna eklenen ek 1 inci maddede yer alan "dernek" ibaresinden önce gelmek üzere "vakıf" ibaresinin eklenmesi suretiyle 40 ıncı madde olarak,

- Çerçeve 42 nci maddesi; 41 inci madde olarak aynen,

- Çerçeve 43 üncü maddesi; Tasarı metninden çıkarılması suretiyle,

- Çerçeve 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50 ve 51 inci maddeleri; 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 ve 49 uncu maddeleri olarak aynen;

- Özürlülerin araçlarına uygulanan özel tüketim vergisi istisnasının aracın başka birine devri sırasında tahsil edilmemesini düzenleyen hükmün metne 50 nci madde olarak ilave edilmesi suretiyle,

- Özürlüler tarafından beş yılda bir defaya mahsus olmak üzere dizel motorlu araçların ilk ik-tisaplarında sağlanan istisnanın 1600 cm<sup>3</sup> den 2000 cm<sup>3</sup>'e çıkartılmasını temin eden hükmün metne 51 inci madde olarak ilave edilmesi suretiyle,

- Çerçeve 52 nci maddesi; Geçici 1, Geçici 2, Geçici 3 ve Geçici 4 üncü maddeleri; aynen,

- Yürürlüğe ilişkin 53 üncü maddesi; metinde yapılan değişiklikler doğrultusunda redaksiyona tabi tutulması suretiyle,

- Yürütmeye ilişkin 54 üncü maddesi; aynen,  
kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere, Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Sait Açıba</i>	<i>M. Altan Karapaşaoğlu</i>	<i>Sabahattin Yıldız</i>
Afyonkarahisar	Bursa	Muş
Kâtip	Üye	Üye
<i>Mehmet Sekmen</i>	<i>Halil Aydoğan</i>	<i>Mehmet Melik Özmen</i>
İstanbul	Afyonkarahisar	Ağrı

Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Zekai Özcan</i>	<i>M. Mesut Özakcan</i>	<i>Ali Osman Sali</i>
Ankara	Aydın	Balıkesir
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet İnal</i>	<i>Osman Nuri Filiz</i>	<i>Alaattin Büyükkaya</i>
Batman	Denizli	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>A. Kemal Kunkumoğlu</i>	<i>Birgen Keleş</i>	<i>Kemal Kılıçdaroğlu</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>M. Mustafa Açıklın</i>	<i>Y. Selahattin Beyribey</i>	<i>Mustafa Elitaş</i>
İstanbul	Kars	Kayseri
Üye	Üye	Üye
<i>Mikail Arslan</i>	<i>Muzaffer Baştopçu</i>	<i>Hasan Fehmi Kinay</i>
Kırşehir	Kocaeli	Kütahya
Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Özyürek</i>	<i>Gürol Ergin</i>	<i>O. Seyfi Terzibaşoğlu</i>
Mersin	Muğla	Muğla
Üye	Üye	Üye
<i>Osman Seyfi</i>	<i>Cemal Uysal</i>	<i>İmdat Sütlüoğlu</i>
Nevşehir	Ordu	Rize
Üye	Üye	Üye
<i>Musa Uzunkaya</i>	<i>Sabahattin Cevheri</i>	<i>M. Ergun Dağcıoğlu</i>
Samsun	Şanlıurfa	Tokat
Üye	Üy	
<i>Enis Tütüncü</i>	<i>M. Akif Hamzaçebi</i>	
Tekirdağ	Trabzon	



HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN  
ÖZÜRLÜLER HAKKINDA VE BAZI KANUNLAR İLE KANUN HÜKMÜNDE  
KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar ve Genel Esaslar

**Amaç**

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı; özürllüğün önlenmesi, özürllülerin sağlık, eğitim, rehabilitasyon, istihdam, bakım ve sosyal güvenliğine ilişkin sorunlarının çözümü ile her bakımdan gelişmelerini ve önlerindeki engelleri kaldırmayı sağlayacak tedbirleri alarak topluma tam katılım- larını sağlamak ve bu hizmetlerin koordinasyonu için gerekli düzenlemeleri yapmaktır.

**Kapsam**

MADDE 2.- Bu Kanun özürllüleri, ailelerini, özürllülere yönelik hizmet veren kurum ve kuruluşları ile diğer ilgilileri kapsar.

**Tanımlar**

MADDE 3.- Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Özürllü: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılamada güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışman- lık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiyi,

b) Özürllülük ölçütü: Uluslararası ölçütler göz önünde bulundurularak hazırlanan ve gerek duyuldukça revize edilen ölçütleri,

c) Ağır özürllü: Özürllülük ölçütüne göre, ağır özürllü olarak tanımlanan kişiyi,

d) Bakıma muhtaç özürllü: Özürllülük sınıflandırmasına göre resmi sağlık kurulu raporu ile ağır özürllü olduğu belgelendirilenlerden, günlük hayatın alışılmış, tekrar eden gereklerini önemli ölçüde yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam et- tiremeyecek derecede düşkün olan kişileri,

e) Korunmalı işyeri: Normal işgücü piyasasına kazandırılmaları güç olan özürllüler için, meslekî rehabilitasyon ve istihdam oluşturmak amacıyla Devlet tarafından teknik ve malî yönden desteklen- diği ve çalışma ortamının özel olarak düzenlendiği işyerini,

f) Korunmalı işyeri statüsü: Çalışanlarının yönetmelikle belirlenen oranını özürllülerin oluştur- duğu veya özürllülere yönelik çalışmalarını ile korunmalı işyerine sağlanan teknik ve malî destek sağ- lanma şartlarını taşımayı,

g) Rehabilitasyon: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle oluşan özrü ortadan kaldır- mak veya özürllülüğün etkilerini mümkün olan en az düzeye indirmek, özürllüye yeniden fiziksel, zihinsel, psikolojik, ruhsal, sosyal, meslekî ve ekonomik yararlılık alanlarında başarabileceği en üst düzeyde yetenekler kazandırarak; evinde, işinde ve sosyal yaşamında kendine ve topluma yeterli olabilmesi ve özürllünün toplum ile bütünleşmesi, ayrımcılığa karşı tüm tedbirlerin alınması amacıyla verilen koruyucu, tıbbî, meslekî, eğitsel, rekreasyonel ve psiko-sosyal hizmetler bütünü,

h) Sınıflandırma: Önemli bir sağlık ögesi olarak insan vücudunun fonksiyonu ve yetersizliğinin tanımı konusunda ortak ve standart bir dil ve çerçeve geliştirme çalışmasını,

İfade eder.

**Genel esaslar**

MADDE 4.- Bu Kanun kapsamında bulunan hizmetlerin yerine getirilmesinde aşağıdaki esas- lara uyulur:

a) Devlet, insan onur ve haysiyetinin dokunulmazlığı temelinde, özürliülerin ve özürliülüğün her tür istismarına karşı sosyal politikalar geliştirir. Özürliüler aleyhine ayrımcılık yapılamaz; ayrımcılıkla mücadele özürliülere yönelik politikaların temel esasıdır.

b) Özürliülere yönelik olarak alınacak kararlarda ve verilecek hizmetlerde özürliülerin, ailelerinin ve gönüllü kuruluşların katılımı sağlanır.

c) Özürliülere yönelik hizmetlerin sunumunda aile bütünlüğüünün korunması esastır.

d) Kurum ve kuruluşlarca özürliülere yönelik mevzuat düzenlemelerinde Özürliüler İdaresi Başkanlığıının görüşünün alınması zorunludur.

## İKİNCİ BÖLÜM

Sınıflandırma, Bakım, Rehabilitasyon, İstihdam, Eğitim,  
İş ve Meslek Analizi

### Sınıflandırma

MADDE 5.- Özürliülerle ilgili derecelendirmeler, sınıflandırmalar, tanılamalar uluslararası özürliülük sınıflandırması temel alınarak hazırlanan özürliülük ölçütüne göre yapılır. Özürliülük ölçütünün tespiti ve uygulama esasları, Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Özürliüler İdaresi Başkanlığıınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

### Bakım

MADDE 6.- Özürliü kişilerin yaşamlarını öncelikle buldukları ortamda sağlık, huzur ve güven içinde sürdürmesi, toplum içinde kendi kendilerini idare edebilecek ve üretken hâle gelebilecek şekilde bakım ve rehabilitasyonlarının yapılması, bunlardan ihtiyacı olanların geçici veya sürekli bakım altına alınması veya bunlara evde bakım hizmeti sunulması esastır.

### Ruhsatlandırma

MADDE 7.- Özürliülere yönelik bakım hizmetlerini, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünden ruhsat alan gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşları verebilir.

### Hizmet sunumu

MADDE 8.- Bakım hizmetlerinin sunumunda kişinin biyolojik, fiziksel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçları da dikkate alınır. Bakım hizmetlerinin standardizasyonu, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü koordinasyonunda çalışmalar yürütülür.

Bakım hizmetleri ile bakımın nitelikli temini sağlanır.

### Bakım çeşitleri

MADDE 9.- Bakım hizmetleri, evde bakım veya kurum bakımı modelleriyle sunulabilir. Öncelikle kişinin sosyal ve fiziksel çevresinden ayrılmaksızın hizmetin sunulması esas alınır.

### Rehabilitasyon

MADDE 10.- Rehabilitasyon hizmetleri toplumsal hayata katılım ve eşitlik temelinde özürliülerin bireysel ve toplumsal ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak verilir. Rehabilitasyon kararının alınması, plânlanması, yürütülmesi, sonlandırılması dâhil her aşamasında özürliü ve ailesinin aktif ve etkili katılımı esastır.

Rehabilitasyonun her alanında ihtiyaç duyulan personelin yetiştirilmesine yönelik eğitim programları geliştirilir ve bu personelin istihdamı için gerekli önlemler alınır.

### Erken tanı ve koruyucu hizmetler

MADDE 11.- Yeni doğan, erken çocukluk ve çocukluğun her dönemi fiziksel, işitsel, duyuusal, sosyal, ruhsal ve zihinsel gelişimlerinin izlenmesi, genetik geçişli ve özürliülüğe neden olabilecek hastalıkların erken teşhis edilmesinin sağlanması, özürliülüğün önlenmesi, var olan özürliü şiddetinin

olabilecek en düşük seviyeye çekilmesi ve ilerlemesinin durdurulmasına ilişkin çalışmalar Sağlık Bakanlığınca planlanır ve yürütülür.

#### **İş ve meslek analizi**

MADDE 12.- Özur türlerini dikkate alan iş ve meslek analizleri, Özurölüler İdaresi Başkanlığının koordinatörlüğünde Millî Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılır. Bu analizlerin ışığında, özurölülerin durumlarına uygun meslekî rehabilitasyon ve eğitim programları, anılan kurumlarca geliştirilir.

#### **Meslekî rehabilitasyon**

MADDE 13.- Özurölülerin yeteneklerine göre mesleğini seçme ve bu alanda eğitim alma hakkı kısıtlanamaz.

Özurölülerin yetenekleri doğrultusunda yapabilecekleri bir işte eğitilmesi, meslek kazandırılması, verimli kılınarak ekonomik ve sosyal refahının sağlanması amacıyla meslekî rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanmasının sağlanması esastır.

Gerçek veya tüzel kişilerce açılacak olan özel meslekî rehabilitasyon merkezleri, yetenek geliştirme merkezleri ve korumalı işyerlerinin değişik tipleri ile özel işyerlerinde bireylerin bireysel gelişimleri ve yeteneklerine uygun iş veya becerilerini geliştirici tedbirler alınır. Bu alandaki hizmetler ihtiyaçlara göre iş ve meslek analizi yapılarak hizmet satın alınması suretiyle temin edilebilir. Buna ilişkin usul ve esaslar, Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Özurölüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri belediyeler tarafından verilebilir. Belediyeler bu hizmetlerin sunumu sırasında gerekli gördüğü hallerde, halk eğitim ve çarıklık eğitim merkezleri ile işbirliği yapar. Özurölünün rehabilitasyon talebinin karşılanamaması halinde, özurölü, hizmeti en yakın merkezden alır ve ilgili belediye her yıl bütçe talimatında belirlenen miktarı hizmetin satın alındığı merkeze öder.

#### **İstihdam**

MADDE 14.- İşe alımda; iş seçiminden, başvuru formları, seçim süreci, teknik değerlendirme, önerilen çalışma süreleri ve şartlarına kadar olan safhaların hiçbirinde özurölülerin aleyhine ayrımcı uygulamalarda bulunulamaz.

Çalışan özurölülerin aleyhinde sonuç doğuracak şekilde, özurölüyle ilgili olarak diğer kişilerden farklı muamelede bulunulamaz.

Çalışan veya iş başvurusunda bulunan özurölülerin karşılaşabileceği engel ve güçlükleri azaltmaya veya ortadan kaldırmaya yönelik istihdam süreçlerindeki önlemlerin alınması ve işyerinde fiziksel düzenlemelerin bu konuda görev, yetki ve sorumluluğu bulunan kurum ve kuruluşlar ile işyerleri tarafından yapılması zorunludur. Özurölülük durumları sebebiyle işgücü piyasasına kazandırılmaları güç olan özurölülerin istihdamı, öncelikle korumalı işyerleri aracılığıyla sağlanır.

Korumalı işyerleriyle ilgili usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Özurölüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

#### **Eğitim ve öğretim**

MADDE 15.- Hiçbir gerekçeyle özurölülerin eğitim alması engellenemez. Özurölü çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve özurölü olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır.

Özurölü üniversite öğrencilerinin öğrenim hayatlarını kolaylaştırabilmek için Yükseköğretim Kurulu bünyesinde araç-gereç temini, özel ders materyallerinin hazırlanması, özurölülere uygun eğitim, araştırma ve barındırma ortamlarının hazırlanmasının temini gibi konularda çalışma yapmak üzere Özurölüler Danışma ve Koordinasyon Merkezi kurulur.

Özürüler Danışma ve Koordinasyon Merkezinin, çalışma usul ve esasları, Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu ile Özürüler İdaresi Başkanlığınca müştereken hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

Görme özürülerin eğitim ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak üzere hazırlanacak kabartma kitap, sesli kitap ve materyal üretilmesini teminen gerekli işlemler, Millî Eğitim Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığınca müştereken yürütülür.

#### **Eğitsel değerlendirme**

MADDE 16.- Özürülerin eğitsel değerlendirme ve tanılaması il milli eğitim müdürlükleri rehberlik araştırma merkezlerinde uzman kişilerden oluşan ve özürülü ailesinin yer aldığı özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yapılır ve eğitim plânlaması geliştirilir. Bu plânlama her yıl yeniden değerlendirilerek, gelişmeler doğrultusunda gözden geçirilir.

Kurulun teşkili ve çalışma usul ve esasları Millî Eğitim Bakanlığı ile Özürüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

### **ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

#### **Değiştirilen Hükümler**

MADDE 17.- 8.6.1965 tarihli ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 1 inci maddesinde yer alan "öğrenci etüd eğitim merkezleri" ibaresinden sonra gelmek üzere "özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 18.- 625 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 2.- 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümleri gereği izin almış olan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri 31.12.2006 tarihine kadar Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenen hükümlere uygun olarak açılış izinlerini yenilerler."

MADDE 19.- 23.6.1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 42 nci maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Özürülerin yaşamı için zorunluluk göstermesi hâlinde, proje tadili kat maliklerinin en geç üç ay içerisinde yapacağı toplantıda görüşülerek sayı ve arsa payı çoğunluğu ile karara bağlanır. Toplantının bu süre içerisinde yapılamaması veya tadilat talebinin çoğunlukla kabul edilmemesi durumunda; ilgili kat malikinin talebi üzerine bina güvenliğinin tehlikeye sokulmadığını bildirir komisyon raporuna istinaden ilgili mercilerden alınacak tasdikli proje değişikliği veya krokiye göre inşaat, onarım ve tesis yapılır. İlgili merciler, tasdikli proje değişikliği veya kroki taleplerini en geç altı ay içinde sonuçlandırır. Komisyonun teşkili, çalışma usulü ile özürülünün kullanımından sonraki süreç ile ilgili usul ve esaslar Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ile Özürüler İdaresi Başkanlığı tarafından müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenir."

MADDE 20.- 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 53 üncü maddesinin başlığı ve birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Özürülerin Devlet memurluğuna alınmaları ve görevlendirilmeleri:"

"Mevzuata uygun olmak kaydıyla; kariyer mesleği olan özürülerin mesleklerine uygun münhal kadrolara atanması, mesleklerini icra veya infaza yardımcı araç ve gerecin kurumlarınca temin edilmesi esastır. Özürülerin Devlet memurluğuna alınma şartları ile hangi işlerde çalıştırılacakları, mesleklerini icra ve infazda hangi yardımcı araç ve gereçlerin kurumlarınca temin edileceği, zihinsel özürülerin hangi görevlere atanmasında asgari eğitim şartından istisna edileceği hususları Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Özürüler İdaresi Başkanlığı ve Devlet Personel Başkanlığınca müştereken hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir."

MADDE 21.- 657 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

"EK MADDE 39.- Devlet memurlarının, hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede özürülü olduğu sağlık kurulu raporu ile tespit edilen çocukları ile kar-

deşlerinin, memuriyet mahalli dışında resmî veya özel eğitim ve öğretim kuruluşlarında eğitim ve öğretim yapacaklarının bu kuruluşlar tarafından belgelendirilmesi hâlinde, ilgilinin talebi üzerine eğitim ve öğretim kuruluşlarının bulunduğu il veya ilçe sınırları dahilinde kurumunda bulunan durumuna uygun boş bir kadroya ataması yapılır."

MADDE 22.- 29.7.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "gazilerin" ibaresinden sonra gelmek üzere "özürlülerin" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 23.- 18.1.1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 73 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İlgilinin işitme, konuşma veya görme özürlü olması:

Madde 73.- Noter, ilgilinin işitme, konuşma veya görme özürlü olduğunu anlarsa, asgarî ücreti geçmeyecek oranda malî sonuç doğurmayan işlemler özürlünün isteğine bağlı olmak üzere iki tanık huzurunda yapılır. İlgilinin işitme veya konuşma özürlü olması ve yazı ile anlaşma imkânının da bulunmaması hâlinde, iki tanık ve yeminli tercüman bulundurulur."

MADDE 24.- 1512 sayılı Kanunun 75 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bir noterlik işleminde imza atılmış veya imza yerine geçen el işareti yapılmış olmasına rağmen, ilgilisi ister veya adına işlem yapılan ve imza atabilen görme özürlüler hariç olmak üzere noter, işlemin niteliği, imzayı atan veya el işaretini yapan şahsın durumu ve kimliği bakımından gerekli görürse, yukarıdaki fıkradaki usul dairesinde ilgili, tanık, tercüman veya bilirkişinin parmağı da bastırılır. Mühür kullanılması hâlinde parmağın da bastırılması zorunludur."

MADDE 25.- 1.7.1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"65 yaşını doldurmadığı halde başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek şekilde malû olduklarını tam teşekküllü hastanelerden alacakları sağlık kurulu raporu ile kanıtlayanlardan yukarıdaki şartları taşıyan Türk vatandaşlarına birinci fıkrada öngörülenin üç katı aylık bağlanır. Herhangi bir işe yerleştiremeyen özürlülerden yukarıdaki şartları taşıyan Türk vatandaşlarına ise birinci fıkrada öngörülenin iki katı aylık bağlanır."

MADDE 26.- 24.5.1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun 3 üncü maddesinin (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (d) bendi eklenmiş ve mevcut (d), (e) ve (f) bentleri (e), (f) ve (g) olarak teselsül ettirilmiştir.

"d) "Bakıma Muhtaç Özürlü"; özürlülük sınıflandırmasına göre resmi sağlık kurulu raporu ile ağır özürlü olduğu belgelendirilenlerden, günlük hayatın alışılmış, tekrar eden gereklerini önemli ölçüde yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün olan kişiyi,"

MADDE 27.- 2828 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"g) Kuruma bağlı olanlar dışında kurulacak sosyal hizmet kuruluşlarının, özel eğitim ve rehabilitasyon hizmeti verenler hariç olmak üzere açılış iznine, her türlü standartlarına ve işleyişlerine ilişkin esasları, varsa ücret tarifelerini tespit etmek, onaylamak, denetimini yapmak ve bu esaslara uymayanların faaliyetlerini durdurmak."

MADDE 28.- 2828 sayılı Kanuna aşağıdaki maddeler eklenmiştir.

"EK MADDE 7.- Sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmayan, bakıma muhtaç özürlülerden ailesini kaybetmiş olanlar ile ailesi ekonomik veya sosyal yoksunluk içerisinde bulunanlara bakım hizmetinin resmi veya özel bakım kurumlarında ya da ikametlerinde verilmesi sağlanır.

Bakıma muhtaç özürlülere sunulacak bakım hizmetlerinin kapsamı ve bu hizmetleri verecek olan gerçek ve tüzel kişilerin izin, çalışma usul ve esasları, denetlenmeleri ile ücretlendirme ve

ödemeleri Kurumun koordinatörlüğünde, Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Özürlüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Bakıma muhtaç özürlülere sunulacak bakım hizmetinin karşılığı olarak her ay için kişi başına belirlenecek tutar, iki aylık net asgari ücretten fazla olamaz.

Bakıma muhtaç özürlülerin, Kurumca bakılanlar dışındakilerin bakım ücreti bu amaçla Kurum bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

EK MADDE 8.- İşitme ve konuşma özürlülerine gerek görüldüğü hâllerde tercümanlık yapmak üzere illerde işaret dili bilen personel görevlendirilir. Personelin işaret lisansı öğrenmeleri için gerekli kursların düzenlenmesi sağlanır. Bu personelin görev ve yetkileri, çalışma koşulları ile ilgili usul ve esaslar Özürlüler İdaresi Başkanlığı ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün müştereken hazırlayacakları yönetmelikle belirlenir."

MADDE 29.- 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 61 inci maddesinin birinci fıkrasına (n) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent ve ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"o) Özürlülerin araçları için ayrılmış park yerlerine,"

"(o) bendinin ihlâli hâlinde para cezası iki kat artırılır."

MADDE 30.- 25.10.1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

"s) Özürlülerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç ve özel bilgisayar programları,"

MADDE 31.- 21.5.1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 nci maddesine (n) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (o) bendi eklenmiş ve mevcut (o) bendi (p) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

"o) Özürlü bireylerin spor yapabilmelerini sağlamak ve yaygınlaştırmak üzere; spor tesislerinin özürlülerin kullanımına uygun olmasını sağlamak, spor eğitim programları ve destekleyici teknolojiler geliştirmek, gerekli malzemeyi sağlamak, konu ile ilgili bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları ile yayınlar yapmak, spor adamları yetiştirmek, özürlü bireylerin spor yapabilmesi konusunda ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak,"

MADDE 32.- 5.6.1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununun 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Özürlülerin çıraklık eğitimine alınmalarında Bakanlıkça merkezde ve illerde; hekim, fizyoterapist, psikolog, çocuk gelişimi ve eğitimcisi, özel eğitimci, sosyal çalışmacı, dil ve konuşma terapisti, iş ve meslek danışmanı, iş-uğraşı terapisti, rehber öğretmen, odyolog, eğitim odyoloğu meslek gruplarından en az üçünün bir araya geleceği bir kurul oluşturulur. Özürlülerin ilgi, istek, yetenek ve becerileri doğrultusunda ve sağlık kurulu raporunu da dikkate almak suretiyle hangi meslek dalında eğitim alacaklarına kurul karar verir.

Kurulun oluşturulması ve çalışma usul ve esasları Milli Eğitim Bakanlığı ve Özürlüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir."

MADDE 33.- 7.5.1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun 3 üncü maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir.

"m) Rehabilitasyon edici tıbbi hizmetlerde kullanılan yardımcı araç ve gereçleri üretmek amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulacak kuruluşların açılış iznini vermeye Sağlık Bakanlığı yetkilidir. Bu kurum ve kuruluşların açılış izninin verilmesine, üretim ve personel standardına, işleyiş ve denetimi ile daha önce açılmış olan kurum ve kuruluşların durumlarına ilişkin esaslar Sağlık Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir."

MADDE 34.- 30.4.1992 tarihli ve 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

"EK MADDE 3.- Görme, ortopedik, işitme, dil-konuşma, ses bozukluğu, zihinsel ve ruhsal özürlü çocuklardan özel eğitim değerlendirme kurumları tarafından, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine devam etmeleri uygun görülenlerin eğitim giderlerinin, her yıl bütçe uygulama talimatında belirlenen miktarı Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanır."

MADDE 35.- 28.12.1993 tarihli ve 3960 sayılı Kalıtsal Hastalıklarla Mücadele Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Devlet, kalıtsal kan hastalıklarından thalessemia ve orak hücreli anemi dahil olmak üzere, bütün kalıtsal kan hastalıklarıyla ve özürlülüğe yol açan diğer kalıtsal hastalıklarla koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında mücadele eder. Bunun için gerekli ödenek Sağlık Bakanlığı yılı bütçesine konulur."

MADDE 36.- 13.4.1994 tarihli ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (u) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"u) Kadınlara, güçsüzlere, özürlülere ve çocuklara karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi."

MADDE 37.- 22.5.2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 108 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 108.- Bu Kanunda öngörülen idari para cezaları, 101 inci maddedeki idari para cezaları hariç, gerekçesi belirtilmek suretiyle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürünce verilir. 101 inci madde kapsamındaki idari para cezaları ise, Türkiye İş Kurumu Bölge Müdürü tarafından verilir.

Verilen idari para cezalarına dair kararlar ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir.

Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç 7 gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur."

MADDE 38.- 10.7.2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

"EK MADDE 1.- Büyükşehir belediyesi ile bağlı ilçe ve ilk kademe belediyelerinde özürlülerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme ve danışmanlık hizmetleri vermek üzere özürlü hizmet birimleri oluşturulur. Bu birimler, faaliyetlerini özürlülere hizmet amacıyla kurulmuş dernek ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği hâlinde sürdürürler. Özürlü hizmet birimlerinin kuruluş, görev, yetki, sorumluluk ve işleyişine ilişkin usul ve esaslar Özürlüler İdaresi Başkanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir."

MADDE 39.- 25.3.1997 tarihli ve 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (h) bendine aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

"Başkanlığın bağlı olduğu Bakanın onayı ile özürlü kimlik kartı hazırlama veya verme yetkisi, valiliklere devredilebilir. Özürlü kimlik kartı hazırlama ve verme usul ve esasları, İçişleri Bakanlığı ve Özürlüler İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenir."

MADDE 40.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) ve (h) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir.

"d) Devlet Personel Başkanı,"

"h) En fazla üyesi bulunan işçi ve işveren konfederasyonlarının temsilcileri,"

- "k) İçişleri Bakanlığını temsilen bir üye ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürü,  
l) Radyo Televizyon Üst Kurulu üyelerinden görevlendirilecek bir üye,  
m) Türkiye Barolar Birliğince görevlendirilecek bir üye."

MADDE 41.- 571 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamenin 19 uncu maddesine aşağıdaki bentler eklenmiştir.

"c) Özürlülerle ilgili hakları izlemek ve değerlendirmek,

d) Özürlü haklarına ilişkin ulusal politikanın oluşturulmasına yardımcı olmak ve uygulamalarda birliktelik sağlamak."

#### **Yürürlükten kaldırılan hükümler**

MADDE 42.- 17.7.1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun ek 37 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1.- Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içerisinde yürürlüğe konulur.

GEÇİCİ MADDE 2.- Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl içinde özürlülerin erişilebilirliğine uygun duruma getirilir.

GEÇİCİ MADDE 3.- Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, şehir içinde kendilerince sunulan ya da denetimlerinde olan toplu taşıma hizmetlerinin özürlülerin erişilebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri alır. Mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl içinde özürlüler için erişilebilir duruma getirilir.

#### **Yürürlük**

MADDE 43.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

#### **Yürütme**

MADDE 44.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

*Recep Tayyip Erdoğan*

Başbakan

Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd. V. <i>K. Tüzmen</i>	Devlet Bak. ve Başb. Yrd. <i>A. Şener</i>	Devlet Bak. ve Başb. Yrd. <i>M. A. Şahin</i>
Devlet Bakanı <i>B. Atalay</i>	Devlet Bakanı <i>A. Babacan</i>	Devlet Bakanı V. <i>R. Akdağ</i>
Devlet Bakanı <i>G. Akşit</i>	Devlet Bakanı <i>K. Tüzmen</i>	Adalet Bakanı <i>C. Çiçek</i>
Millî Savunma Bakanı <i>M. V. Gönül</i>	İçişleri Bakanı <i>A. Aksu</i>	Maliye Bakanı <i>K. Unakitan</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>H. Çelik</i>	Bayındırlık ve İskân Bakanı <i>Z. Ergezen</i>	Sağlık Bakanı <i>R. Akdağ</i>
Ulaştırma Bakanı <i>B. Yıldırım</i>	Tarım ve Köyişleri Bakanı <i>S. Güçlü</i>	Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı <i>M. Başesgioğlu</i>
Sanayi ve Ticaret Bakanı V. <i>A. Aksu</i>	En. ve Tab. Kay. Bakanı <i>M. H. Güler</i>	Kültür ve Turizm Bakanı V. <i>B. Atalay</i>
	Çevre ve Orman Bakanı V. <i>M. H. Güler</i>	



PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN  
**ÖZÜRLÜLER VE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE  
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI**

**BİRİNCİ BÖLÜM**

**Amaç, Kapsam, Tanımlar ve Genel Esaslar**

**Amaç**

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı; özürllülüğün önlenmesi, özürllülerin sağlık, eğitim, rehabilitasyon, istihdam, bakım ve sosyal güvenliğine ilişkin sorunlarının çözümü ile her bakımdan gelişmelerini ve önlerindeki engelleri kaldırmayı sağlayacak tedbirleri alarak topluma katılımlarını sağlamak ve bu hizmetlerin koordinasyonu için gerekli düzenlemeleri yapmaktır.

**Kapsam**

MADDE 2.- Bu Kanun özürllüleri, ailelerini, özürllülere yönelik hizmet veren kurum ve kuruluşlar ile diğer ilgilileri kapsar.

**Tanımlar**

MADDE 3.- Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Özürllü: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiyi,

b) Özürllülük ölçütü: Uluslararası temel ölçütler esas alınarak hazırlanan ve gerek duyuldukça revize edilen ölçütleri,

c) Hafif özürllü: Özürllülük ölçütüne göre, hafif özürllü olarak tanımlanan kişiyi,

d) Ağır özürllü: Özürllülük ölçütüne göre, ağır özürllü olarak tanımlanan kişiyi,

e) Bakıma muhtaç özürllü: Özürllülük sınıflandırmasına göre resmi sağlık kurulu raporu ile ağır özürllü olduğu belgelendirilenlerden, günlük hayatın alışılmış, tekrar eden gereksinimlerini önemli ölçüde yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün olan kişileri,

f) Korunmalı işyeri: Normal işgücü piyasasına kazandırılmaları güç olan özürllüler için, meslekî rehabilitasyon ve istihdam oluşturmak amacıyla Devlet tarafından teknik ve malî yönden desteklenildiği ve çalışma ortamının özel olarak düzenlendiği işyerini,

g) Korunmalı işyeri statüsü: Çalışanlarının yönetmelikle belirlenen oranını özürllülerin oluşturduğu veya özürllülere yönelik çalışmalarını ile korunmalı işyerine sağlanan teknik ve malî destek sağlanma şartlarını taşımayı,

h) Rehabilitasyon: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle oluşan özürllü ortadan kaldırmak veya özürllülüğün etkilerini mümkün olan en az düzeye indirmek, özürllüye yeniden fiziksel, zihinsel, psikolojik, ruhsal, sosyal, meslekî ve ekonomik yararlılık alanlarında başarabileceği en üst düzeyde yetenekler kazandırarak; evinde, işinde ve sosyal yaşamında kendine ve topluma yeterli olabilmesi ve özürllünün toplum ile bütünleşmesi, ayrımcılığa karşı tüm tedbirlerin alınması amacıyla verilen koruyucu, tıbbî, meslekî, eğitsel, rekreasyonel ve psiko-sosyal hizmetler bütünü,

i) Sınıflandırma: Önemli bir sağlık ögesi olarak insan vücudunun fonksiyonu ve yetersizliğinin tanımı konusunda ortak ve standart bir dil ve çerçeve geliştirme çalışmasını,

İfade eder.

### **Genel esaslar**

MADDE 4.- Bu Kanun kapsamında bulunan hizmetlerin yerine getirilmesinde aşağıdaki esaslara uyulur:

a) Devlet, insan onur ve haysiyetinin dokunulmazlığı temelinde, özürliülerin ve özürliülüğün her tür istismarına karşı sosyal politikalar geliştirir. Özürliüler aleyhine ayrımcılık yapılamaz; ayrımcılıkla mücadele özürliülere yönelik politikaların temel esasıdır.

b) Özürliülere yönelik olarak alınacak kararlarda ve verilecek hizmetlerde özürliülerin, ailelerinin ve gönüllü kuruluşların katılımı sağlanır.

c) Özürliülere yönelik hizmetlerin sunumunda aile bütünlüğünün korunması esastır.

d) Kurum ve kuruluşlarca özürliülere yönelik mevzuat düzenlemelerinde Özürliüler İdaresi Başkanlığının görüşünün alınması zorunludur.

### **İKİNCİ BÖLÜM**

Sınıflandırma, Bakım, Rehabilitasyon, İstihdam, Eğitim,  
İş ve Meslek Analizi

#### **Sınıflandırma**

MADDE 5.- Özürliülerle ilgili derecelendirmeler, sınıflandırmalar, tanılamalar uluslararası özürliülük sınıflandırması temel alınarak hazırlanan özürliülük ölçütüne göre yapılır. Özürliülük ölçütünün tespiti ve uygulama esasları, Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı ile Özürliüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

#### **Bakım**

MADDE 6.- Özürliü kişilerin yaşamlarını öncelikle buldukları ortamda sağlık, huzur ve güven içinde sürdürmesi, toplum içinde kendi kendilerini idare edebilecek ve üretken hâle gelebilecek şekilde bakım ve rehabilitasyonlarının yapılması, bunlardan ihtiyacı olanların geçici veya sürekli bakım altına alınması veya bunlara evde bakım hizmeti sunulması esastır.

#### **Ruhsatlandırma**

MADDE 7.- Özürliülere yönelik bakım hizmetlerini, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünden ruhsat alan gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşları verebilir.

#### **Hizmet sunumu**

MADDE 8.- Bakım hizmetlerinin sunumunda kişinin biyolojik, fiziksel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçları da dikkate alınır. Bakım hizmetlerinin standardizasyonu, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü koordinasyonunda çalışmalar yürütülür.

Bakım hizmetleri ile bakımın nitelikli temini sağlanır.

#### **Bakım çeşitleri**

MADDE 9.- Bakım hizmetleri, evde bakım veya kurum bakımı modelleriyle sunulabilir. Öncelikle kişinin sosyal ve fiziksel çevresinden ayrılmaksızın hizmetin sunulması esas alınır.

#### **Rehabilitasyon**

MADDE 10.- Rehabilitasyon hizmetleri toplumsal hayata katılım ve eşitlik temelinde özürliülerin bireysel ve toplumsal ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak verilir. Rehabilitasyon kararının alınması, plânlanması, yürütülmesi, sonlandırılması dâhil her aşamasında özürliü ve ailesinin aktif ve etkili katılımı esastır.

Rehabilitasyonun her alanında ihtiyaç duyulan personelin yetiştirilmesine yönelik eğitim programları geliştirilir ve bu personelin istihdamı için gerekli önlemler alınır.

#### **Erken tanı ve koruyucu hizmetler**

MADDE 11.- Yeni doğan, erken çocukluk ve çocukluğun her dönemi fiziksel, işitsel, duyuşal, sosyal, ruhsal ve zihinsel gelişimlerinin izlenmesi, genetik geçişli ve özürlülüğe neden olabilecek hastalıkların erken teşhis edilmesinin sağlanması, özürlülüğün önlenmesi, var olan özrüñ şiddetinin olabilecek en düşük seviyeye çekilmesi ve ilerlemesinin durdurulmasına ilişkin çalışmalar Sağlık Bakanlığınca planlanır ve yürütülür.

#### **İş ve meslek analizi**

MADDE 12.- Özürlülerini dikkate alan iş ve meslek analizleri, Özürlüler İdaresi Başkanlığının koordinatörlüğünde Millî Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılır. Bu analizlerin ışığında, özürlülerin durumlarına uygun meslekî rehabilitasyon ve eğitim programları, anılan kurumlarca geliştirilir.

#### **Meslekî rehabilitasyon**

MADDE 13.- Özürlülerin yeteneklerine göre mesleğini seçme ve bu alanda eğitim alma hakkı kısıtlanamaz.

Özürlülerin yetenekleri doğrultusunda yapabilecekleri bir işte eğitilmesi, meslek kazandırılması, verimli kılınarak ekonomik ve sosyal refahının sağlanması amacıyla meslekî rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanmasının sağlanması esastır.

Gerçek veya tüzel kişilerce açılacak özel meslekî rehabilitasyon merkezleri, yetenek geliştirme merkezleri ve korumalı işyerlerinin değişik tipleri ile özel işyerlerinde bireylerin bireysel gelişimleri ve yeteneklerine uygun iş veya becerilerini geliştirici tedbirler alınır. Bu alandaki hizmetler ihtiyaçlara göre iş ve meslek analizi yapılarak hizmet satın alınması suretiyle temin edilebilir. Buna ilişkin usul ve esaslar, Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Özürlüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri belediyeler tarafından da verilir. Belediyeler bu hizmetlerin sunumu sırasında gerekli gördüğü hallerde, halk eğitim ve cıraklık eğitim merkezleri ile işbirliği yapar. Özürlünün rehabilitasyon talebinin karşılanamaması halinde, özürlü, hizmeti en yakın merkezden alır ve ilgili belediye her yıl bütçe talimatında belirlenen miktarı hizmetin satın alındığı merkeze öder.

#### **İstihdam**

MADDE 14.- İşe alımda; iş seçiminden, başvuru formları, seçim süreci, teknik değerlendirme, önerilen çalışma süreleri ve şartlarına kadar olan safhaların hiçbirinde özürlülerin aleyhine ayrımcı uygulamalarda bulunulamaz.

Çalışan özürlülerin aleyhinde sonuç doğuracak şekilde, özrüyle ilgili olarak diğer kişilerden farklı muamelede bulunulamaz.

Çalışan veya iş başvurusunda bulunan özürlülerin karşılaşılabileceği engel ve güçlükleri azaltmaya veya ortadan kaldırmaya yönelik istihdam süreçlerindeki önlemlerin alınması ve işyerinde fiziksel düzenlemelerin bu konuda görev, yetki ve sorumluluğu bulunan kurum ve kuruluşlar ile işyerleri tarafından yapılması zorunludur. Özürlülük durumları sebebiyle işgücü piyasasına kazandırılmaları güç olan özürlülerin istihdamı, öncelikle korumalı işyerleri aracılığıyla sağlanır.

Korumalı işyerleriyle ilgili usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Özürlüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

### **Eğitim ve öğretim**

MADDE 15.- Hiçbir gerekçeyle özürülerin eğitim alması engellenemez. Özürü çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve özürü olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır.

Özürü üniversite öğrencilerinin öğrenim hayatlarını kolaylaştırabilmek için Yükseköğretim Kurulu bünyesinde araç-gereç temini, özel ders materyallerinin hazırlanması, özürülere uygun eğitim, araştırma ve barındırma ortamlarının hazırlanmasının temini gibi konularda çalışma yapmak üzere Özürüler Danışma ve Koordinasyon Merkezi kurulur.

Özürüler Danışma ve Koordinasyon Merkezinin, çalışma usul ve esasları, Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurumu ile Özürüler İdaresi Başkanlığınca müştereken hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

İşitme özürülerin eğitim ve iletişimlerinin sağlanması amacıyla Türk Dil Kurumu Başkanlığı tarafından Türk işaret dili sistemi oluşturulur. Bu sistemin oluşturulmasına ve uygulanmasına yönelik çalışmaların esas ve usulleri Türk Dil Kurumu Başkanlığı koordinatörlüğünde, Millî Eğitim Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ve Özürüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Özürülerin, her türlü eğitim ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak üzere kabartma, sesli, elektronik kitap; alt yazılı film ve benzeri materyal üretilmesini teminen gerekli işlemler, Millî Eğitim Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığınca müştereken yürütülür.

### **Eğitsel değerlendirme**

MADDE 16.- Özürülerin eğitsel değerlendirme ve tanılaması il milli eğitim müdürlükleri rehberlik araştırma merkezlerinde uzman kişilerden oluşan ve özürü ailesinin yer aldığı özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yapılır ve eğitim plânlaması geliştirilir. Bu plânlama her yıl yeniden değerlendirilerek, gelişmeler doğrultusunda gözden geçirilir.

Çıracılık eğitimi almak isteyen özürülerin ilgi, istek, yetenek ve becerileri doğrultusunda ve sağlık kurulu raporunu da dikkate almak suretiyle hangi meslek dalında eğitim alacaklarına kurul karar verir.

Kurulun teşkili ve çalışma usul ve esasları Millî Eğitim Bakanlığı ile Özürüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

### **ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

#### **Değiştirilen Hükümler**

MADDE 17.- 8.6.1965 tarihli ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 1 inci maddesinde yer alan "öğrenci etüd eğitim merkezleri" ibaresinden sonra gelmek üzere "özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri," ibaresi eklenmiştir.

MADDE 18 .- 625 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2.- 24.5.1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümleri gereği izin almış olan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri 31.12.2007 tarihine kadar Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenen şartlara uygun olarak açılış izinlerini yenilerler.

MADDE 19.- 23.6.1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 42 nci maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Özürülerin yaşamı için zorunluluk göstermesi hâlinde, proje tadili kat maliklerinin en geç üç ay içerisinde yapacağı toplantıda görüşülerek sayı ve arsa payı çoğunluğu ile karara bağlanır. Top-

lantının bu süre içerisinde yapılamaması veya tadilat talebinin çoğunlukla kabul edilmemesi durumunda; ilgili kat malikinin talebi üzerine bina güvenliğinin tehlikeye sokulmadığını bildirir komisyon raporuna istinaden ilgili mercilerden alınacak tasdikli proje değişikliği veya krokiye göre inşaat, onarım ve tesis yapılır. İlgili merciler, tasdikli proje değişikliği veya kroki taleplerini en geç altı ay içinde sonuçlandırır. Komisyonun teşkili, çalışma usulü ile özürünün kullanımından sonraki süreç ile ilgili usul ve esaslar Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Özürsüzer İdaresi Başkanlığı tarafından müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

MADDE 20.- 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 53 üncü maddesinin başlığı ve birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Özürsüzerin Devlet memurluğuna alınmaları:"

Mevzuata uygun olmak kaydıyla; özürsüzerin mesleklerine uygun münhal kadrolara atanması, mesleklerini icra veya infaza yardımcı araç ve gerecin kurumlarınca temin edilmesi esastır. Özürsüzerin Devlet memurluğuna alınma şartları ile hangi işlerde çalıştırılacakları, mesleklerini icra ve infazda hangi yardımcı araç ve gereçlerin kurumlarınca temin edileceği, zihinsel özürsüzerin hangi görevlere atanmasında asgari eğitim şartından istisna edileceği hususları Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Özürsüzer İdaresi Başkanlığı ve Devlet Personel Başkanlığınca müştereken hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 21.- 657 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 39.- Devlet memurlarının, hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede özürsü olduğu sağlık kurulu raporu ile tespit edilen eşi, çocukları ile kardeşlerinin, memuriyet mahalli dışında resmî veya özel eğitim ve öğretim kuruluşlarında eğitim ve öğretim yapacaklarının Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından belgelendirilmesi hâlinde, ilgilinin talebi üzerine eğitim ve öğretim kuruluşlarının bulunduğu il veya ilçe sınırları dahilinde kurumunda bulunan durumuna uygun boş bir kadroya ataması yapılır.

MADDE 22.- 29.7.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "gazilerin" ibaresinden sonra gelmek üzere "özürsüzerin," ibaresi eklenmiştir.

MADDE 23.- 18.1.1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 73 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İlgilinin işitme, konuşma veya görme özürsü olması:

Madde 73.- Noter, ilgilinin işitme, konuşma veya görme özürsü olduğunu anlarsa, işlemler özürsüünün isteğine bağlı olmak üzere iki tanık huzurunda yapılır. İlgilinin işitme veya konuşma özürsü olması ve yazı ile anlaşma imkânının da bulunmaması hâlinde, iki tanık ve yeminli tercüman bulundurulur.

MADDE 24.- 1512 sayılı Kanunun 75 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bir noterlik işleminde imza atılmış veya imza yerine geçen el işareti yapılmış olmasına rağmen, ilgilisi ister veya adına işlem yapılan ve imza atabilen görme özürsüzer hariç olmak üzere noter, işlemin niteliği, imzayı atan veya el işaretini yapan şahsın durumu ve kimliği bakımından gerekli görürse, yukarıdaki fıkradaki usul dairesinde ilgili, tanık, tercüman veya bilirkişinin parmağı da bastırılır. Mühür kullanılması hâlinde parmağın da bastırılması zorunludur.

MADDE 25.- 1.7.1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş, Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanununun 1 inci maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmış ve aynı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 1.- 65 yaşını doldurmamış olmakla birlikte;

a) Başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek şekilde özürlü olduklarını tam teşekküllü hastanelerden alacakları sağlık kurulu raporu ile kanıtlayan, 18 yaşını dolduran ve kanunen bakmakla mükellef kimsesi bulunmayan özürliülerden; her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamının aylık ortalamasına göre bu Kanununun 1 inci maddesinde belirtilen gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutardan daha az geliri olanlara, bu Kanununun 1 inci maddesine göre belirlenecek aylık tutarının %300'ü tutarında,

b) 18 yaşını dolduran, kanunen bakmakla mükellef kimsesi olmayan ve herhangi bir işe yerleştirilememiş olan özürliülerden; her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamının aylık ortalamasına göre bu Kanununun 1 inci maddesinde belirtilen gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutardan daha az geliri olanlara, bu Kanununun 1 inci maddesine göre belirlenecek aylık tutarının %200'ü tutarında,

c) Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamının aylık ortalamasına göre bu Kanununun 1 inci maddesinde belirtilen gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutardan daha az geliri olduğu halde, kanunen bakmakla yükümlü olduğu 18 yaşını tamamlamamış özürliü yakını bulunanlara, bakım ilişkisi fiilen gerçekleşmek kaydıyla bu Kanununun 1 inci maddesine göre belirlenecek aylık tutarının %200'ü tutarında aylık bağlanır.

Aylık bağlanmasına esas oranı değişenlerin aylıkları durumlarına göre yeniden tespit olunur. Özürliülük oranları, bu Kanuna göre aylık bağlanması gereken oranının daha altına düşenler ile birinci fıkrada belirtilen aylık ortalama gelir tutarından daha fazla gelir elde etmeye başlayanlara aylık ödenmesine son verilir.

Aylık hakından yararlanan 18 yaşından küçük özürliülerin yalnızca kendileri bu Kanununun 7 nci maddesinde belirtilen tedavi hakkından yararlanır. Ancak, bu madde hükümlerine göre aylık alanlardan herhangi bir sosyal güvenlik kurumunun tedavi yardımı kapsamında bulunanlara tedavi yardımı yapılmaz.

Bu Kanununun 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8 inci maddeleri birinci fıkraya hükümlerine göre aylık ödenecekler hakkında da uygulanır.

Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan malul olmaları sebebiyle yetim olarak aylık veya gelir almakta olan çocuklardan bu kurumlardan aldıkları aylık veya gelir toplamı tutarları bu madde gereğince durumlarına göre ödenebilecek tutardan daha az olanlara; aradaki fark ilgili sosyal güvenlik kurumu tarafından (birden fazla sosyal güvenlik kurumundan aylık veya gelir alanlar için yalnızca tercih edecekleri bir sosyal güvenlik kurumu tarafından) ödenir ve bu şekilde ödenen tutarlar Hazine'den tahsil edilir."

MADDE 26.- 24.5.1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun 3 üncü maddesinin (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (d) bendi ve (e) bendine (11) numaralı alt bent eklenmiştir.

d) "Bakıma Muhtaç Özürliü"; özürliülük sınıflandırmasına göre resmi sağlık kurulu raporu ile ağır özürliü olduğu belgelendirilenlerden, günlük hayatın alışılmış, tekrar eden gereklerini önemli ölçüde yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün olan kişiyi,

11- "Çocuk evleri"; 0-18 yaşlar arasındaki korunmaya muhtaç çocukların kaldığı ev birimlerini,"

MADDE 27.- 2828 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (e) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

a) Bu Kanun kapsamına giren sosyal hizmetlere ilişkin faaliyetler, Devletin denetim ve gözetiminde, sivil toplum kuruluşları ile halkın gönüllü katkı ve katılımı da sağlanarak bir bütünlük içinde yürütülür. Sunulacak bakım ve diğer hizmetlerin kapsamı ve bu hizmetleri verecek olan gerçek ve tüzel kişilerin izin, çalışma usul ve esasları ve diğer hususlar Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 28.- 2828 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

g) Kuruma bağlı olanlar dışında kurulacak sosyal hizmet kuruluşlarının, özel eğitim ve rehabilitasyon hizmeti verenler hariç olmak üzere açılış iznine, her türlü standartlarına ve işleyişlerine ilişkin esasları, varsa ücret tarifelerini tespit etmek, onaylamak, denetimini yapmak ve bu esaslara uymayanların faaliyetlerini durdurmak.

MADDE 29.- 2828 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kurumun merkez teşkilatı bir Genel Müdür, beş Genel Müdür Yardımcısı ile aşağıdaki esas birimlerden oluşur.

- a) Hukuk Müşavirliği.
- b) Teftiş Kurulu Başkanlığı.
- c) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- d) İnsan Kaynakları Dairesi Başkanlığı.
- e) Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
- f) Yapı İşleri Dairesi Başkanlığı.
- g) Aile-Kadın ve Toplum Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
- h) Çocuk Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
- i) Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
- j) Özürlü Bakım Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
- k) Sosyal Hizmetler Eğitim Merkezi Başkanlığı.
- l) Yaşlı Bakım Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
- m) Sosyal Yardım Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
- n) Döner Sermaye Merkez Müdürlüğü.
- o) Özel Kalem Müdürlüğü.
- p) Savunma Uzmanlığı.

MADDE 30.- 2828 sayılı Kanuna aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

EK MADDE 7.- Sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmayan, bakıma muhtaç özürlülerden ailesini kaybetmiş olanlar ile ailesi ekonomik veya sosyal yoksunluk içerisinde bulunanlara bakım hizmetinin resmi veya özel bakım kurumlarında ya da ikametlerinde verilmesi sağlanır.

Bakıma muhtaç özürlülere sunulacak bakım hizmetlerinin kapsamı ve bu hizmetleri verecek olan gerçek ve tüzel kişilerin izin, çalışma usul ve esasları, denetlenmeleri ile ücretlendirme ve ödemeleri Kurumun koordinatörlüğünde, Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Özürlüler İdaresi Başkanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Bakıma muhtaç özörlöölere sunulacak bakım hizmetinin karşılığı olarak her ay için kişi başına belirlenecek tutar, iki aylık net asgari ücretten fazla olamaz.

Bakıma muhtaç özörlöölerin, Kurumca bakılanlar dışındakilerin bakım ücreti bu amaçla Kurum bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

EK MADDE 8.- İşitme ve konuşma özörlöölüne gerek göröldüğü hâllerde tercümanlık yap-mak üzere illerde işaret dili bilen personel görevlendirilir. Personelin işaret lisansı öğrenmeleri için gerekli kursların düzenlenmesi sağlanır. Bu personelin görev ve yetkileri, çalışma koşulları ile ilgili usul ve esaslar Özörlöölür İdaresi Başkanlığı ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün müştereken hazırlayacakları yönetmelikle belirlenir.

MADDE 31.- 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 61 inci mad-desinin birinci fıkrasına (n) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent ve ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

o) Özörlöölülerin araçları için ayrılmış park yerlerinde,

(o) bendinin ihlâli hâlinde para cezası iki kat artırılır.

MADDE 32.- 25.10.1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci mad-desinin (4) numaralı fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

s) Özörlöölülerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç ve özel bilgisayar programları.

MADDE 33.- 21.5.1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 nci maddesine (n) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (o) bendi eklenmiş ve mevcut (o) bendi (p) bendi olarak teselsül ettirilmiiştir.

o) Özörlöölü bireylerin spor yapabilmelerini sağlamak ve yaygınlaştırmak üzere; spor tesislerinin özörlöölülerin kullanımına da uygun olmasını sağlamak, spor eğitim programları ve destekleyici tek-nolojiler geliştirmek, gerekli malzemeyi sağlamak, konu ile ilgili bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları ile yayınlar yapmak, spor adamları yetiştirmek, özörlöölü bireylerin spor yapabilmesi konusunda ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak,

MADDE 34.- 7.5.1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun 3 üncü mad-desine aşağıdaki bent eklenmiştir.

m) Rehabilita edici tıbbi hizmetlerde kullanılan yardımcı araç ve gereçleri üretmek amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulacak kuruluşların açılış iznini vermeye Sağlık Bakanlığı yetkilidir. Bu kurum ve kuruluşların açılış izninin verilmesine, üretim ve personel standardına, işleyiş ve denetimi ile daha önce açılmış olan kurum ve kuruluşların durum-larına ilişkin esaslar Sağlık Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 35.- 30.4.1992 tarihli ve 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 3.- Görme, ortopedik, işitme, dil-konuşma, ses bozukluğu, zihinsel ve ruhsal özörlöölü çocuklardan özel eğitim değerlendirme kurulları tarafından, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine devam etmeleri uygun görölenlerin eğitim giderlerinin, her yıl bütçe uygulama talimatında belirlenen miktarı Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

MADDE 36.- 28.12.1993 tarihli ve 3960 sayılı Kalıtsal Hastalıklarla Mücadele Kanununun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiiştir.



Madde 1.- Devlet, kalıtsal kan hastalıklarından thalessemia ve orak hücreli anemi dahil olmak üzere, bütün kalıtsal kan hastalıklarıyla ve özürllülüğe yol açan diğer kalıtsal hastalıklarla koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında mücadele eder. Bunun için gerekli ödenek Sağlık Bakanlığı yılı bütçesine konulur.

Kalıtsal kan hastalıklarıyla ve özürllülüğe yol açan diğer kalıtsal hastalıklarla koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında mücadele için gerekli önlemler ve bu konuda uygulanacak usul ve esaslar Sağlık Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 37.- 13.4.1994 tarihli ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (u) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

u) Kadınlara, güçsüzlere, özürllülere ve çocuklara karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi.

MADDE 38.- 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 348 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

1) Ana ve babanın deneyimsizliği, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri sebeplerden biriyle velayet görevini gereği gibi yerine getirememesi.

MADDE 39.- 22.5.2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 108 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ikinci fıkrasının birinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu Kanunda öngörülen idari para cezaları, 101 inci maddedeki idari para cezaları hariç, gerekçesi belirtilmek suretiyle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürünce verilir. 101 inci madde kapsamındaki idari para cezaları ise, doğrudan Türkiye İş Kurumu İl Müdürü tarafından verilir.

MADDE 40.- 10.7.2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 1.- Büyükşehir belediyelerinde özürllülerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermek üzere özürllü hizmet birimleri oluşturulur. Bu birimler, faaliyetlerini özürllülere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği hâlinde sürdürürler. Özürllü hizmet birimlerinin kuruluş, görev, yetki, sorumluluk ve işleyişine ilişkin usul ve esaslar Özürllüler İdaresi Başkanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

MADDE 41.- 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 122 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında geçen "dil, renk, cinsiyet," ibaresinden sonra gelmek üzere "özürllülük," ibaresi eklenmiştir.

MADDE 42.- 25.3.1997 tarihli ve 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (h) bendine aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

Başkanlığın bağlı olduğu Bakanın onayı ile özürllü kimlik kartı hazırlama veya verme yetkisi, valiliklere devredilebilir. Özürllü kimlik kartı hazırlama ve verme usul ve esasları, İçişleri Bakanlığı ve Özürllüler İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

MADDE 43.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 7.- Başkanlığın ana hizmet birimleri şunlardır:

- a) Rehabilitasyon ve Eğitim Dairesi Başkanlığı.
- b) Özürllülük Araştırmaları ve İstatistik Dairesi Başkanlığı.

c) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı.

d) Proje ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı.

MADDE 44.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Rehabilitasyon ve Eğitim Dairesi Başkanlığı

Madde 8.- Rehabilitasyon ve Eğitim Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Özürlülerin rehabilitasyonu ve eğitimi sürecinde ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

b) Özürlülerin rehabilitasyonuna yönelik her türlü standardın oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapmak.

c) Rehabilitasyon alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlardaki yapılan çalışmaları takip etmek, sorunları ve çözüm yollarını araştırmak.

d) Rehabilitasyon ve eğitim alanları ile ilgili (panel, sempozyum, konferans vb.) etkinliklerde bulunmak.

e) İstihdamı kısıtlayan engellerin kaldırılmasını, istihdam alanlarının genişletilmesini ve özürlülerin kendi işini kurmalarına yönelik çalışmaları takip etmek ve tekliflerde bulunmak.

f) Özürlülerin günlük hayatlarında karşılaştıkları fiziki ve mimari engellerin kaldırılması ve bu konudaki standartların belirlenmesi için teklifler hazırlamak ve hazırlatmak.

g) Kamuya açık sosyal, kültürel, sportif tesis ve alanlar ile kitle iletişim ve ulaşım araçlarından özürlülerin faydalanmasını sağlayıcı tedbirleri araştırmak, değerlendirmek ve teklifler hazırlamak.

h) Özürlü çocuklara, gençlere, yetişkinlere bütünleştirilmiş ortamlarda ve her düzeyde eğitim imkanı sağlamaya yönelik çalışmaları takip etmek.

ı) Özürlülüğün önlenmesi, erken teşhisi, özürlülerin rehabilitasyonu, eğitimi ve sosyal güvenlikleri ile ilgili konularda teklif ve projeler hazırlamak, hazırlatmak ve uygulamak.

i) Başkanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 45.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Özürlülük Araştırmaları ve İstatistik Dairesi Başkanlığı

Madde 9.- Özürlülük Araştırmaları ve İstatistik Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Özürlülük politikasının belirlenmesine yönelik veri oluşturmak.

b) Özürlülük alanındaki çalışmaları takip etmek, değerlendirmek.

c) Özürlülerle ilgili mevzuatı derlemek, incelemek ve geliştirilmesine yönelik çalışma yapmak.

d) Özürlülere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanma amacıyla kullanılmak üzere özürlüler kimlik kartı hazırlamak, hazırlatmak ve her türlü işlemleri takip etmek.

e) Başkanlık birimlerinin bilgi işlem ve otomasyon ihtiyacını karşılamak ve yürütmek,

f) Başkanlık birimlerinin iş akışlarını izleyerek etkin ve verimli iş, bilgi akışı ve iletişim düzenini sağlamak, bunlara yönelik gelişmeleri izlemek ve geliştirmek için önerilerde bulunmak.

g) Bilgi portalını oluşturmak, yönetmek ve iletişim ağını sağlamak.

h) Özürlüler ile ilgili veri tabanı oluşturulmasını sağlamak.

ı) Ulusal kurum ve kuruluşlardan özürlülere yönelik istatistiksel bilgilerin bilgi işlem ortamında toplanmasını sağlamak ve değerlendirmek.

i) Başkanın direktif ve emirlerini ilgililere duyurmak ve işlemleri takip etmek.

j) Başkanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 46.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 10 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı

Madde 10.- Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Başkanlığın uluslararası ilişkilerini düzenlemek ve yürütmek.
- b) Özürlülere yönelik oluşturulan sosyal politikaları uluslararası ve ülkeler ölçeğinde izlemek ve değerlendirmek.
- c) Uluslararası düzeyde özürlülere yönelik faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarla işbirliği kurmak, sürdürmek, geliştirmek, ilgili personelin bilgilendirilmesini sağlamak.
- d) Avrupa Birliği ile özürllülük alanındaki çalışmalarını yürütmek.
- e) Özürlülere yönelik faaliyetlerde uluslararası kurum ve kuruluşlardaki gelişmeleri takip etmek, özürlülerin sorunlarını ve çözüm yollarını ortak araştırmak, ortaya çıkan sorunlar hakkında ortak inceleme ve araştırma yapmak, yaptırmak, bu konuda ortak proje ve teklifleri hazırlamak ve hazırlatmak.
- f) Uluslararası kurum ve kuruluşlardan özürlülere yönelik istatistiksel bilgilerin toplanmasını sağlamak.
- g) Özürlülerle ilgili uluslararası gelişmeleri takip etmek, antlaşma ve sözleşmelerin ülkemizdeki uygulamalarını izlemek ve değerlendirmek.
- h) Başkanlığın koordinatörlüğündeki uluslararası düzeyde özürlülere yönelik faaliyetler için teşkil edilen kurulların ve organizasyonların sekreteryaya hizmetini yürütmek.
- ı)Yabancı kaynaklı dokümanların temini, tercümesi ve ilgili birimlerin bilgilendirilmesini sağlamak.
- i) Başkanlığın iç ve dış tanıtımını ve halkla ilişkiler hizmetlerini yürütmek.
- j) Başkanlığın her türlü protokol işlerini düzenlemek ve yürütmek.
- k) Başkanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 47.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 11 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Proje ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı

Madde 11.- Proje ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Başkanlık birimlerince önerilen projelerin hazırlanması veya hazırlatılması ile ilgili çalışma yapmak ve uygulanmasına destek sağlamak.
- b) Başkanlıkça yapılmasına karar verilen projelerin gerçekleşmesi amacıyla gerekli malî kaynakların sağlanması için ilgili birimlerle kurum ve kuruluşlarla iletişim kurmak.
- c) Projenin tamamlanmasından sonra hazırlanacak proje sonuç raporunun ilgili birimler aracılığı ile duyurulmasını sağlamak.
- d) Proje veri tabanının oluşturulmasını sağlamak.
- e) Başkanlık süreli yayınının hazırlanması ve yayınlanması için gerekli çalışmaları yapmak ve yaptırmak.
- f) Başkanlıkça görevlendirildiğinde, genel yahut özel protokole bağlı işbirlikleri geliştirmek.
- g) Başkanlığı ilgilendiren toplantı, brifing ve görüşmeleri düzenlemek, Özürlüler Yüksek Kurulu ve Özürlüler Şurasının sekreteryaya hizmetlerini yürütmek, önemli not ve tutanakları tutmak ve yayımlamak.

h) Başkanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 48.- 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı cetvelin " Ana Hizmet Birimleri" bölümü "1. Rehabilitasyon ve Eğitim Dairesi Başkanlığı, 2. Özürlülük Araştırmaları ve İstatistik Dairesi Başkanlığı, 3. Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı, 4. Proje ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 49.- a) Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü bölümünden çıkarılmış, ekli (2) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek adı geçen Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı (I) sayılı cetvelin adı geçen Genel Müdürlüğe ait bölümüne eklenmiştir.

b) Ekli (3) sayılı listede yer alan kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Özürlüler İdaresi Başkanlığı bölümünden çıkarılmış, ekli (4) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek adı geçen Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı (I) sayılı cetvelin adı geçen Başkanlığa ait bölümüne eklenmiştir.

MADDE 50.- 6.6.2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 15 inci maddesinin 2/a bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

2. a) (II) Sayılı mallardan kayıt ve tescile tabi olanların veraset yoluyla intikaller hariç ilk intisabında istisna uygulanan malların, 7 nci maddenin 2 nci bendinde sayılanlar hariç olmak üzere, istisnadan yararlanılanlar dışındakilere iktisabında, ilk iktisabındaki matrah esas alınarak adına kayıt ve tescil işlemi yapılandıktan kayıt ve tescili tarihinde geçerli olan oran üzerinden, bu tarihte özel tüketim vergisi alınır.

MADDE 51.- 4760 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (2) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"2. (II) sayılı listede yer alan kayıt ve tescile tabi mallardan:

a) 87.03 (motor silindir hacmi benzin motorlu araçlar için 1.600 cm<sup>3</sup>'ü Motor silindir hacmi dizel motorlu araçlar için 2.000 cm<sup>3</sup>'ü aşanlar hariç), 87.04 (motor silindir hacmi 2.800 cm<sup>3</sup>'ü aşanlar hariç) ve 87.11 G.T.İ.P numaralarında yer alanların sakatlık derecesi % 90 veya daha fazla olan malul ve engelliler tarafından,

b) 87.03 (motor silindir hacmi benzin motorlu araçlar için 1.600 cm<sup>3</sup>'ü, motor silindir hacmi dizel motorlu araçlar için 2.000 cm<sup>3</sup>'ü aşanlar hariç), 87.04 (motor silindir hacmi 2.800 cm<sup>3</sup>'ü aşanlar hariç) ve 87.11 G.T.İ.P numaralarında yer alanların bizzat kullanma amacıyla sakatlığına uygun hareket ettirici özel tertibat yaptıran malul ve engelliler tarafından,

Beş yılda bir defaya mahsus olmak üzere ilk iktisabı,"

#### **Yürürlükten kaldırılan hükümler**

MADDE 52.- a) 17.7.1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun ek 37 nci maddesi,

b) 29.6.1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 668 inci maddesinin üçüncü fıkrası,

c) 22.4.1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununun 14 üncü maddesinin son fıkrası,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1.- Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içerisinde yürürlüğe konulur.

**GEÇİCİ MADDE 2.-** Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yedi yıl içinde özrümlerın erişebilirliğine uygun duruma getirilir.

**GEÇİCİ MADDE 3.-** Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, şehir içinde kendilerince sunulan ya da denetimlerinde olan toplu taşıma hizmetlerinin özrümlerın erişebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri alır. Mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yedi yıl içinde özrümler için erişilebilir duruma getirilir.

**GEÇİCİ MADDE 4.-** Bu Kanunla Özrümler İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü teşkilat kanunlarında yapılan yeni düzenleme sebebiyle kadro ve görev unvanları değişenler veya kaldırılanlar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Başkanlıkta boş bulunan durumlarına uygun kadrolara atanırlar. Bunlar yeni bir kadroya atanıncaya kadar her türlü mali haklarını eski kadrolarına göre almaya devam ederler. Söz konusu personelin atandıkları yeni kadroların aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer mali hakları toplamının net tutarı, eski kadrosunda en son ayda almakta oldukları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer mali hakları toplamı net tutarından az olması halinde aradaki fark giderilinceye kadar atandıkları kadroda kaldıkları sürece hiçbir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın tazminat olarak ödenir. Kadro ve görev unvanı değişmeyenler ise aynı kadro ve görev unvanlarına atanmış sayılırlar.

#### **Yürürlük**

**MADDE 53.-** Bu Kanunun 35 inci maddesi ile 52 nci maddesinin (a) bendi 1.6.2006 tarihinde, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

#### **Yürütme**

**MADDE 54.-** Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METNE EKLİ LİSTELER

(1) SAYILI LİSTE  
İPTAL EDİLEN KADROLAR

KURUMU : SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU  
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TEŞKİLAT : MERKEZ

<u>Sınıfı</u>	<u>Unvanı</u>	<u>Derecesi</u>	Serbest Kadro <u>Adedi</u>	Tutulan Kadro <u>Adedi</u>	<u>Toplam</u>
GİH	Personel Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Araştırma Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Genel Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Ailenin Bütünlüğünün Korunması Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Aile ve Çocuk Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Yetiştirme Yurtları Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Yaşlı Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Özürülerin ve Felçlilerin Rehabilitasyonu Dairesi Başkanı	1	1	-	1
<b>Toplam</b>					<b>9</b>

(2) SAYILI LİSTE  
İHDAS EDİLEN KADROLAR

KURUMU : SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU  
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TEŞKİLAT : MERKEZ

<u>Sınıfı</u>	<u>Unvanı</u>	<u>Derecesi</u>	Serbest Kadro <u>Adedi</u>	Tutulan Kadro <u>Adedi</u>	<u>Toplam</u>
GİH	Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	İnsan Kaynakları Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Destek Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Aile-Kadın ve Toplum Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Çocuk Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Özürü Bakım Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Yaşlı Bakım Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Sosyal Yardım Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1	-	1
<b>Toplam</b>					<b>9</b>

(3) SAYILI LİSTE  
İPTAL EDİLEN KADROLAR

KURUMU : ÖZÜRLÜLER İDARESİ BAŞKANLIĞI  
TEŞKİLAT : MERKEZ

<u>Sınıfı</u>	<u>Unvanı</u>	<u>Derecesi</u>	Serbest	Tutulan	<u>Toplam</u>
			<u>Kadro</u>	<u>Kadro</u>	
GİH	Tıbbi Hizmetler Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Eğitim Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Mesleki Reh. ve İsth. Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Sosyal Hayata Uyum Dairesi Başkanı	1	1	-	1
<b>Toplam</b>			<b>4</b>		<b>4</b>

(4) SAYILI LİSTE  
İHDAS EDİLEN KADROLAR

KURUMU : ÖZÜRLÜLER İDARESİ BAŞKANLIĞI  
TEŞKİLAT : MERKEZ

<u>Sınıfı</u>	<u>Unvanı</u>	<u>Derecesi</u>	Serbest	Tutulan	<u>Toplam</u>
			<u>Kadro</u>	<u>Kadro</u>	
GİH	Rehabilitasyon ve Eğitim Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Özürlülük Araştırmaları ve İstatistik Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Proje ve Koordinasyon Dairesi Başkanı	1	1	-	1
<b>Toplam</b>			<b>4</b>		<b>4</b>



